

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİ
İLE YARATICI YAZMA BECERİLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Sena KUNT KARA

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

AĞRI- 2025

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMA
BECERİLERİ İLE YARATICI YAZMA BECERİLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena KUNT KARA

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ
Prof. Dr. Yasin KILIÇ (Jüri Üyesi)
Prof. Dr. Mehmet KARA (Jüri Üyesi)

AĞRI- 2025

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri İle Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişki” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Sena KUNT KARA

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları/ Hipotezleri	3
1.6. Problem Cümlesi	3
1.7. Alt Problemler	3
1.8. Alt Tanımlar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
2.1.1. Kavramsal Çerçeve.....	6
2.1.2. Yazma	6
2.1.3. Yazma Eğitimi.....	6
2.1.4. Yazma Eğitimi Süreci.....	7
2.1.5. Yazma Yöntem, Teknik, Stratejileri.....	7
2.1.6. Yazma Eğitiminde Temel İlkeler	9
2.1.7. Konuşma Becerisi.....	11
2.1.8. Eğitim Uygulamaları ve Yaratıcı Yazma ile Hazırlıksız Konuşma Etkinlikleri	16
2.2. Hazırlıksız Konuşma Literatür Taraması	21
2.3. Dil Kullanımı ve Önemi	24
2.4. Maarif Programında Öne Çıkan Yenilikler	29
2.5. Yazı Dili ve Özellikleri.....	32

2.6. Yazılı Anlatım ve Yazma Becerisi.....	33
2.7. Yazılı Anlatımın Unsurları	36
2.8. Yazma Becerisinin Geliştirilmesi	36
2.9. Yazı Alışkanlığı Kazandırılması	39
2.10. Genel Değerlendirme	41
2.11. Çocuk ve Yaratıcılık	42
2.12. Konuşma Eğitimi.....	43
2.12.1. Konuşma nedir? Konuşmanın aşamaları nedir? Hazırlıksız konuşma nedir?	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	45
3. YÖNTEM	45
3.1. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	46
3.2. Veri Değerlendirme Araç ve Teknikleri	46
3.3. Verilerin Toplanması ve Uygulama Süreci	46
3.4. Veri Analizi.....	47
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	48
4. BULGULAR.....	48
4.1. Sınıf Düzeylerine Göre	48
4.2. Cinsiyete Göre.....	59
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	68
5. TARTIŞMA.....	68
ALTINCI BÖLÜM.....	69
6. SONUÇ	69
YEDİNCİ BÖLÜM	71
7. ÖNERİLER	71
7.1. Eğitim Programı ve Müfredat Düzeyinde Öneriler	71
7.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	71
7.3. Öğrenciye Yönelik Öneriler	72
7.4. Aile ve Çevreye Yönelik Öneriler	72
7.5. Öğretim Programına Yönelik Öneriler	72
KAYNAKÇA	78
EKLER.....	85
Ek 1: Hazırlıksız Konuşma Konuları	85
Ek 2: Yaratıcı Yazarlık Konuları.....	87
Ek 3: Etik Kurul Kararı	88

Ek 4: Ayrıntılı Bilgilendirme Ve Gönüllü Katılım Formu.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek 5: MEB İzni	89
Ek 6: Ölçek İzinleri	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek 7: Tez Öneri Onay Yazısı.....	90
Ek 8: Veli Onam Formu	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
EK-9: Öğrenci Yazılarından Örnekler:.....	91
Etik ilkeler:	103
ÖZGEÇMİŞ	104

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİ İLE YARATICI YAZMA BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Sena KUNT KARA

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

Dil, bireyin duygu, düşünce ve isteklerini ifade etmesini sağlayan en temel iletişim aracıdır. Dört temel dil becerisi arasında yer alan konuşma, bireyin sosyal yaşamda kendini ifade edebilmesi ve etkili iletişim kurabilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Yazma ise okul çağından itibaren günlük hayatta daima kullanılan aktif bir beceridir. Konuşma ve yazma becerileri bundan ötürü bu çalışmada incelenen ana başlıklardır. Bu araştırmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin sözlü anlatım süreçlerinde gösterdikleri performansın, yazılı anlatım alanındaki yaratıcı üretim becerilerine olan etkisi incelenmekte; iki beceri türü arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Çalışmanın problem cümlesi: “Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusudur. Araştırma grubu ortaokulda okuyan öğrencilerden gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Çalışmada ortaya çıkan veriler “Yaratıcı Yazma İçin Değerlendirme Ölçütleri Formu (YİDÖF)” ve “Hazırlıksız Konuşma Ölçeği” ile değerlendirilmiştir. Toplanan nicel veriler korelasyonel araştırma yöntemine göre incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı, güçlü, çok katmanlı bir ilişki vardır ve bu ilişki Türkçe eğitimi bağlamında hem kuramsal hem uygulamalı açıdan değerlendirilebilir. Bu bağlamda Türkçe dersinde anlatma becerilerine yönelik daha çeşitli etkinliklerin uygulanması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Türkçe Eğitimi, Dil Becerileri, Yazma, Konuşma, Yaratıcı Anlatma.

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

THE RELATIONSHIP BETWEEN UNPREPARED SPEAKING SKILLS AND CREATIVE WRITING SKILLS OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS

Sena KUNT KARA

Thesis Advisor: Dr. Lecturer Member Müzahir KILIÇ

Language is the most basic communication tool that enables an individual to express his/her emotions, thoughts and wishes. Speaking, which is one of the four basic language skills, is of great importance in terms of an individual's ability to express himself/herself in social life and to communicate effectively. Writing, on the other hand, is an active skill that is always used in daily life from school age on. Therefore, speaking and writing skills are the main topics examined in this study. The main purpose of this research is to determine the relationship between middle school students' impromptu speaking skills and creative writing skills.

In line with this aim, the effect of students' performance in oral expression processes on their creative production skills in written expression is examined; and it is attempted to reveal whether there is a significant relationship between the two skill types. The problem statement of the study is: "Is there a significant relationship between middle school students' impromptu speaking skills and creative writing skills?" is the question. The research group was determined by volunteering from students studying in middle school. The data obtained in the study were evaluated with the “Creative Writing Evaluation Criteria Form (YİDÖF)” and the “Impromptu Speech Scale”. The collected quantitative data were analyzed according to the correlational research method.

According to the research results, there is a significant, strong, multi-layered relationship between middle school students' impromptu speaking skills and creative writing skills, and this relationship can be evaluated both theoretically and practically in the context of Turkish education. In this context, it is suggested that more diverse activities be implemented in Turkish lessons to develop narrative skills.

KEYWORDS: Turkish Education, Language Skills, Writing, Speaking, Creative Expression.

ÖNSÖZ

Çocukluğundan beri yazmaya meraklı, üniversitede öğrenciyken dergi çıkaran, radyoda metin yazarlığı yapan, çeşitli mecralarda halen de yazmaya devam eden bir anlatıcıyım. İnsanları, mizaçları, hayatın dilini gözlemlemeyi sevdiğimden, yazmak benim için vazgeçilmez bir alışkanlık... Gözlemlediklerimi içsel dünyamda harmanlayıp birtakım sembollerle ifade etmeyi de yazarken deneyimliyorum. Dilin tüm olanaklarını kullanarak anlamayı ve aktarmayı yaşam biçimi haline getirdikten sonra yazma, kaçınılmaz bir tahliye noktası oluyor heybesini taşırmak isteyene... Zira birikmişlikler gününbirlik sohbetlerde akıp gidince ziyan edilmiş hissine kapılıyor anlatıcı. Onun yerine kelimelerin ışıltılı dünyasında kendine bir yol bularak dökmeye başlıyor satırları. Bu süreçte okuyucuya odaklanmaktan ziyade zihinsel sağaltıma şahitlik edebilmek de kıymetli... Her yazar kendi özgün deneyimlerini bir başkası da yaşasın, kendinin geçtiği yollardan diğeri de geçsin ister. Hele Türkçe Öğretmenleri olarak öğrencilerimizin yazma sürecine rehberlik etmek bizler için de katkı sağlayıcıdır. Tez konusunun çıkışı tam bu noktadan kaynaklanmaktadır. Kırsal kesimde görev yaptığım dönemde öğrencilerimin kendilerini rahatça ifade edecekleri etkinlikler işliyordum. Öğrenciler yazsın, konuşsun, dili etkin kullansın diye uğraşıyordum. Bu alanda uzunca bir zaman mesai harcayınca gözlemlerimi akademiye de taşımak istedim ve tez konusu da böylece belirlenmiş oldu. Tezi bitirene dek çokça okudum bol bol düşündüm, kalemimden süzülenleri kâğıda aktarmayı hep sevdim lakin zaman zaman zorlandım. Elinizdeki bu çalışma içsel ve dışsal dalgalanmalara, iniş çıkışlara, uzun yolculuklara, virajlara, kabz ve bast hallerine eşlik etti. Üretmeyi önemsiyorum. Hayatta elde edilen başarıların evveliyatında olduğu gibi tez sürecinde de maddi-manevi gayret gösterdim. Fakat zahmetsiz rahmet olmaz. Bu anlamda süreç bana başlı başına katkı sağladı diyebilirim. Edindiğim bilgiler, araştırma disiplini, eser üretim aşamaları, dikkat gerektiren uzun çalışma saatleri, tüm bunların hepsi sabırla yoğurulmuş emek gerektiriyordu. Tam bitti derken yeniden kaleme almak, düzenlemek, paylaşmak ve başlanmış bir işi tamamlamak zorlu bir süreç olsa da başarıyla taçlanmış bir sonuç, tatlı bir yorgunlukla en güzel armağan oluyor... Tez sürecine başladığımdan bu yana pek çok yolculuğu bir arada deneyimledim. İçten dışa akseden bir dönüşümdü bu. Ağrı'dan İstanbul'a oradan Karabük'e taşındım. Köy okulunda görev yaparken bir anda metropol göbeğinde çalışmaya başladım. Çok farklı kitleleri tanıma şansı buldum. Bu radikal değişiklikleri deneyimlediğim esnada evlendim. Tüm bunlara şahitlik eden bir eser sizlerle.

Bu süreçte fikir alışverişinde bulunduğum tüm araştırmacılara, çalışmama destek olan zümrelerime, üzerimde emeği olan tüm hocalarıma ve bilhassa aileme çok teşekkür ederim. Ayrıca yüksek lisans sürecinde desteğini esirgemeyen danışmanım Müzahir KILIÇ Hoca'ma da çok teşekkür ederim. Özellikle bütün çalışmalarına katkı sağlayan ve yaşam yolculuğumun en güzel arkadaşı, eşim Seyit Ali Kara'ya teşekkür ediyorum. Çalışmamın alana ve tüm okuyuculara katkı sağlaması dileğiyle...

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma Arasında Benzerlik ve Farklılıklar

Tablo 2. Çalışmaya katılan öğrencilerin puanlamaları, cinsiyetleri ve sınıfları

Tablo 3. Yazma ve konuşma verilerinin ortalamaları ve toplamaları

Tablo 4. Yazma becerisi en yüksek öğrencilerin konuşma puanları

Tablo 5. Konuşma becerisi en yüksek olan öğrencilerin yazma puanlamaları

Tablo 6. Cinsiyete göre veriler

Tablo 7. Sınıf dağılımlarına göre veriler

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Korelasyon Eğrisi

SİMGELER VE KISALTMALAR

vb.: ve benzeri

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

yy.: yüzyıl

YİDÖF: Yaratıcı Yazma İçin Değerlendirme Ölçütleri Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın önemi, amacı, sınırlılıkları, varsayımları, problem cümlesi, alt problemler ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim sürecinde öğrencilerin dil becerilerinin gelişimi, onların akademik ve sosyal başarıları açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle ortaokul dönemi, bireyin dili etkili kullanma ve kendini sözlü ya da yazılı olarak ifade etme yetilerinin temellerinin atıldığı kritik bir aşamadır. Bu dönemde öğrencilerin hem sözlü anlatım becerileri (örneğin hazırlıksız konuşma) hem de yazılı anlatım becerileri (örneğin yaratıcı yazma) gelişim göstermektedir. Ancak, bu iki beceri alanının birbiriyle ne ölçüde ilişkili olduğu yeterince araştırılmamıştır.

Hazırlıksız konuşma, öğrencinin düşüncelerini planlama yapmadan, anlık olarak ifade etmesini gerektirirken; yaratıcı yazma, özgünlük, imge gücü ve anlatım zenginliği gerektiren bir yazılı anlatım sürecidir. Bu iki beceri, bireyin dilsel yaratıcılığı ve düşünce akıcılığı açısından benzer bilişsel süreçleri içerebilir. Dolayısıyla, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerindeki gelişimin, yaratıcı yazma becerilerini nasıl etkilediği ya da bu iki beceri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılması gereken bir konudur.

Bu iki beceri, görünüşte farklı alanlar olarak değerlendirilse de her ikisinin de düşünme, anlama, anlamlandırma ve ifade etme süreçlerine dayandığı göz önünde bulundurulduğunda; aralarında bilişsel ve dilsel bir etkileşim olduğu söylenebilir. Ancak, özellikle ortaokul düzeyindeki öğrencilerde bu beceriler arasındaki ilişkiye dair yapılmış bilimsel araştırmalar oldukça sınırlıdır. Öğrencinin sözlü anlatım becerisindeki yeterliliğinin, yaratıcı yazma sürecini nasıl etkilediği ya da desteklediği konusunda alanyazında bütüncül ve sistematik bir anlayışa rastlanmamaktadır (Karatay, 2011).

Bu araştırmada anlatma becerilerinden yazma becerisi, yazma stratejilerinden yaratıcı yazma konusu ele alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Konuşma ve yazma becerisi dil öğretiminin temel dört becerisindendir. Türkçe dersi kazanımları arasında yer alan “kendini sözlü olarak etkili şekilde ifade edebilme” hedefi doğrultusunda, öğrencilerin hazırlıksız (doğaçlama) konuşma yapabilmeleri önemlidir. Günümüzde eğitim programları, bu konuşma ve yazma becerilerini ayrı ayrı desteklemeye çalışsa da aralarındaki etkileşimi dikkate alan bütüncül yaklaşımların eksik olduğu görülmektedir. Bu eksiklik, öğrencilerin dilsel gelişimlerinin bütüncül olarak değerlendirilmesini ve desteklenmesini zorlaştırmaktadır. Aynı zamanda, dil eğitimi alanında geliştirilecek stratejilerin etkili ve işlevsel olmasını engellemekte; öğrencilerin dilsel yeterliklerinin geliştirilmesine yönelik bütüncül yaklaşımların uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak hem öğretim stratejilerinin geliştirilmesi hem de dil öğretimi programlarının yeniden yapılandırılması açısından önemli bir gerekliliktir. Dolayısıyla, ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek, bu iki önemli dil becerisi arasındaki etkileşimi ortaya koymak açısından anlamlıdır.

Bu araştırma, hem öğretmenlerin uygulama süreçlerine ışık tutacak hem de dil eğitimi alanında yapılan çalışmalara katkı sağlayacaktır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin sözlü anlatım süreçlerinde gösterdikleri performansın, yazılı anlatım alanındaki yaratıcı üretim becerilerine olan etkisi incelenmekte; iki beceri türü arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Hazırlıksız konuşma, bireyin düşüncelerini plan yapmadan, anlık olarak sözlü biçimde ifade etmesini gerektirirken; yaratıcı yazma, bireyin hayal gücü, özgünlük ve anlatım gücü gibi üst düzey bilişsel becerilerini yazılı anlatım yoluyla ortaya koyduğu bir süreçtir (Karatay, 2011; Özdemir, 2016). Bu bağlamda, her iki beceri de bireyin yaratıcı düşünme, dili esnek kullanma ve anlam üretme kapasiteleri ile yakından ilişkilidir (Güneş, 2013). Ancak mevcut literatürde, bu beceriler arasındaki ilişkinin

doğrudan incelendiği çalışmaların sınırlı olması, bu araştırmayı hem kuramsal hem de uygulamalı açıdan önemli hâle getirmektedir.

Araştırmanın özel amaçları şunlardır:

- * Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma beceri düzeylerini belirlemek,
- * Aynı öğrencilerin yaratıcı yazma beceri düzeylerini belirlemek,
- * Hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek,
- * Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlere, program geliştiricilere ve araştırmacılara yönelik öneriler sunmak.

Bu çalışmanın bulgularının, Türkçe öğretiminde sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin birlikte ve bütüncül olarak ele alınmasına katkı sağlaması; öğrencilerin dilsel yeterliliklerini destekleyici öğretim stratejilerinin geliştirilmesine olanak tanınması beklenmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmada bulunan sınırlılıklar şunlardır:

1. Bu çalışma; ortaokul öğrencileri tarafından yapılan hazırlıksız konuşma ile yaratıcı yazma çalışmaları değişkenleriyle,
2. 2024-2025 Eğitim öğretim yılı Ağrı-Hamur/ Yukarı Gözlüce köyündeki ortaokulun 6., 7. Ve 8. sınıfında öğrenim gören 30 öğrenciden toplanan verilerle,
3. Araştırmada kullanılan nitel ve nicel araştırma araçlarıyla,
4. Türkçe Öğretim Programındaki yazma ve konuşma öğrenme çıktılarıyla (MEB,2024); kazanımlarıyla,
5. Çalışmanın uygulama ortamı Ağrı-Hamur/ Yukarı Gözlüce köyü ile sınırlıdır,

1.5. Araştırmanın Varsayımları/ Hipotezleri

Araştırma sorularına yönelik olarak geliştirilen hipotez, yaratıcı düşünme kabiliyeti ile ilişkili olarak ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerisinin yaratıcı yazma ile doğrudan alakalı olduğu yönündedir.

1.6. Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.7. Alt Problemler

1. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri hangi düzeydedir?

2. Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri hangi düzeydedir?
3. Hazırlıksız konuşma seviyesi ile yaratıcı yazma becerisi arasında bir ilişki var mıdır?
4. Hazırlıksız konuşması iyi düzeydeki öğrencinin yaratıcı yazma becerisi de iyi düzeyde midir?
5. Öğrencilerin cinsiyetine göre hazırlıksız konuşma beceri düzeyleri farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin cinsiyetine göre yaratıcı yazma beceri düzeyleri farklılık göstermekte midir?
7. Öğrencilerin sınıf düzeyine göre hazırlıksız konuşma beceri düzeyleri farklılık göstermekte midir?
8. Öğrencilerin sınıf düzeyine göre yaratıcı yazma beceri düzeyleri farklılık göstermekte midir?

1.8. Alt Tanımlar

Çalışmamızın temel kavramları şunlardır:

Konuşma: “Konuşma, duygu ve düşüncelerin sözlere aktarılması, zihinsel yapı, süreç ve işlemlerin açığa kavuşturulmasıdır” (Güneş, 2014, s.3).

Konuşma Eğitimi: Öğrencilere duygu, düşünce ve isteklerini doğru, etkili ve dil kurallarına uygun bir biçimde anlatma becerisi kazandırmak için verilen eğitim (Aktaş ve Gündüz, 2015).

Hazırlıksız Konuşma: Önceden bir planlama ya da yazılı metne dayanmaksızın, bireyin anlık olarak düşüncelerini sözlü biçimde ifade etmesidir. Hazırlıksız konuşma, öğrencinin dili akıcı ve etkili kullanma becerisini, düşünce üretme hızını ve sözlü anlatım yeterliğini ortaya koyar (Aktaş & Gündüz, 2007).

Yaratıcı Yazma: Bireyin özgün düşüncelerini, hayal gücünü ve kişisel ifade biçimini kullanarak yazılı metinler oluşturma sürecidir. Yaratıcı yazma, sadece kurallara uygun yazma becerisi değil; aynı zamanda özgünlük, imge gücü ve estetik anlatım yeteneği de gerektirir (Özdemir, 2016).

Yazma Eğitimi: Bireyin duygu, düşünce, bilgi ve deneyimlerini yazılı olarak açık, anlaşılır, etkili ve yapılandırılmış bir biçimde ifade etmesini sağlamak amacıyla verilen sistemli öğretim sürecidir. Bu eğitim, sadece teknik kuralları öğretmeyi değil, aynı zamanda yazma sürecini anlamayı, planlamayı, yaratıcı düşünmeyi ve dilin estetik boyutlarını kullanmayı da kapsar.

Dil Becerileri: Dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel alanda bireyin dili anlama ve ifade etme yeterliliğidir. Bu beceriler, bireyin hem sözlü hem yazılı iletişimde etkili olmasını sağlar (Güneş, 2013).

Ortaokul Öğrencisi: Türkiye’deki eğitim sistemine göre 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde öğrenim gören, genellikle 10–14 yaş aralığındaki öğrencilerdir. Bu yaş grubu, dil becerilerinin gelişiminde kritik bir dönemi ifade eder.

Anlatım Becerileri: Bireyin duygu, düşünce ve bilgilerini sözlü ya da yazılı olarak açık, anlaşılır ve etkili biçimde ifade etme yeteneğidir. Bu araştırmada anlatım becerileri hem hazırlıksız konuşma hem de yaratıcı yazma bağlamında ele alınmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

2.1.1. Kavramsal Çerçeve

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma, bireyin dil becerilerini ve düşünsel kapasitesini kullanarak anlam üretmesini sağlayan etkinliklerdir. Her iki beceri de bireyin zihinsel esnekliğini, düşüncelerini yapılandırmasını ve ifade etme yeteneğini geliştirmeye yönelik çalışmalar içerir. Bu beceriler arasındaki ilişki, özellikle Türkçe öğretimi ve sözlü anlatım becerilerinin gelişimi bağlamında büyük önem taşımaktadır.

2.1.2. Yazma

Bireylerin, toplumla uyumlu bir şekilde etkileşimde bulunabilmesi için etkili bir iletişim kurmaları büyük önem taşır. Duygu, düşünce ve hayal dünyasını belirli bir plan dâhilinde ve etkili bir biçimde yazabilmek, sağlam bir iletişim sürecinin temel unsurlarındandır. Yazma becerisi, bilgilerin zenginleştirilip düzenlenmesi, düşüncelerin genişletilerek planlanması ve bireyin kendini açıkça ifade edebilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu beceri, bireylerin yıllarca süren eğitim süreçlerinde, dili etkili bir şekilde kullanabilme ve hem anlamada hem de anlatmada karşılaşılan ihtiyaçları karşılayabilme amacıyla geliştirilir.

Yazma, sözlükte, yazmak işi, tahrir olarak geçmektedir. Yazmak ise söz ve fikirleri özel işaret ya da harflerle aktarmak olarak yer almaktadır (TDK, 2011). Yangın (2002)'a göre “Yazma, duygu, düşünce ve isteklerin yazılı işaretlerle iletilmesidir.”

“Yazma, özellikle öğrencilerin düşüncelerini genişletme, bilgilerini düzenleme, dili kullanma, bilgi birikimlerini zenginleştirme ve zihinsel sözcüklerini geliştirmelerine yardım etmektedir. Yazma, dil becerilerinin yanında zihinsel süreçlerle iç içe olması nedeniyle çok sayıda becerinin gelişimine katkı sağlamaktadır.” (F. Güneş, 2013).

2.1.3. Yazma Eğitimi

Yazma eğitimi, bireyin duygu, düşünce, bilgi ve deneyimlerini yazılı olarak açık, anlaşılır, etkili ve yapılandırılmış bir biçimde ifade etmesini sağlamak amacıyla verilen sistemli öğretim sürecidir. Bu eğitim, sadece teknik kuralları öğretmeyi değil, aynı zamanda yazma sürecini anlamayı, planlamayı, yaratıcı düşünmeyi ve dilin estetik boyutlarını kullanmayı da kapsar.

Yazma eğitimi ve öğretimi karıştırılmamalıdır. Yazma öğretimi denildiğinde ilkokul 1.sınıfta kazandırılan okuma-yazma becerisi anlaşılır. Yazma eğitiminde ise okuma-yazma bilen bir öğrencinin farklı düzey ve türlerde daha etkili nasıl yazacağı hedeflenmektedir. Burada yazının anlaşılabilirliği, akıcılığı, ifadelerin zenginliği, konunun bağlama uygun sırayla aktarılması gibi içerikle alakalı hususların yanında imla-noktalama gibi biçimsel kurallar da devreye girmektedir. Fakat yazma stratejilerine göre bu başlıkların önem sırası metnin türüne bağlı değişmektedir.

Güneş (2013), yazma eğitimini, bireyin duygu ve düşüncelerini dil bilgisi kurallarına uygun, anlamlı ve düzenli bir şekilde yazıya dökebilme becerisini kazandırmayı hedefleyen bir öğretim süreci olarak tanımlar.

Karatay (2011) ise yazma eğitimini yalnızca bir ürün değil, bir süreç olarak ele alınması gereken bir alan olarak görür. Bu süreçte planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzeltme ve yeniden yazma gibi aşamalar önemlidir.

Literatüre bakıldığında “Yazma Eğitiminin Amaçları” şu şekilde sıralanabilir:

1. Öğrencinin yazılı anlatım becerisini geliştirmek,
2. Dil bilgisi, yazım kuralları ve noktalama işaretlerini doğru kullanma alışkanlığı kazandırmak,
3. Farklı yazı türlerini tanıma ve uygulama becerisi kazandırmak,
4. Yaratıcılığı, eleştirel düşünmeyi ve kişisel ifade gücünü desteklemek,
5. Yazılı iletişimde etkili, açık ve özgün anlatım becerisi geliştirmek.

2.1.4. Yazma Eğitimi Süreci

Yazma eğitimi çoğunlukla aşamalı bir süreç olarak işler:

1. Hazırlık: Konu hakkında düşünme, beyin fırtınası yapma
2. Taslak Oluşturma: İlk fikirlerin metne dökülmesi
3. Gözden Geçirme: Yapı, içerik ve anlam açısından değerlendirme
4. Düzeltme: Dilbilgisi, yazım ve anlatım hatalarının giderilmesi
5. Son Metin: Temiz, okunaklı ve düzenlenmiş ürünün ortaya çıkması.

Yazma eğitimi, öğrencinin yalnızca kurallara uygun yazı yazmasını değil, aynı zamanda düşünce üretmesini, kendini özgün ve etkili biçimde ifade etmesini hedefleyen bütüncül bir öğretim alanıdır.

2.1.5. Yazma Yöntem, Teknik, Stratejileri

Güneş’e (2014) göre teknik; öğretimi etkili kılmak, öğrenmeyi kolaylaştırmak, öğretim yöntemini daha iyi uygulamak için başvuru alan bütün araçlar, işlemler ve

becerileri kapsamaktadır. Araştırmacıya göre strateji “öğretim amaçlarına göre uygulanacak yöntemleri, materyalleri, araç gereçleri seçme ve öğretimi yönlendirme etkinlikleridir”. Yöntem ise “nitelik yönüyle stratejiyi uygulamaya koyan araçlar, öğrencilerin bir konuyu öğrenmeleri için uygulanan çeşitli faaliyetlerdir” (s.62). Teknik “yöntemin amacına ulaşmasını sağlayan ve alt amaçlarını gerçekleştiren işlemler” olarak tanımlanmıştır (s.106). Özbay (2006) bu bağlamda, yaratıcı yazma sürecinde öğretmenin rehberlik rolüyle uygun yöntem ve teknikleri kullanmasının, öğrencilerin özgün ve etkili metinler üretmelerine olanak sağladığını vurgulamaktadır.

2024 Türkçe Öğretim Programında yer alan “Hazırlıksız Konuşma” stratejileri:

1. Zihinsel Konuşma Planı Yapma (Amaç, Ana Fikir, Örnek ve Kanıtlar, Konuşma Organizasyonu vb.),
2. Konuşma İçeriği Düzenleme Desenlerinden Yararlanma Değerlendirme (Öz, Akran, Uzman),
3. Görsellerden Yararlanma,
4. Dramatizasyon Tekniğinden Yararlanma,
5. Beyin Fırtınası Tekniğinden Yararlanma,
6. Deyim, Atasözleri ve Özlü Sözlerden Hareketle Konuşma,
7. Kişisel Deneyimlerden Yararlanma
8. Grup Çalışmaları Yapma,
9. İyi Konuşmacıların Örnek Konuşmalarını Dinleme ve Değerlendirme,
10. Eğitsel Oyunlardan Yararlanma,
11. Günlük Konuşmalardan Yararlanma,
12. Heyecan Kontrolü Çalışmaları Yapma,
13. Soru-Cevap Yönteminden Yararlanma,
14. Geliştirme Çalışmaları Yapma,
15. Zihin Haritalarından Yararlanma,
16. Görüşme Tekniğinden Yararlanma,
17. Zihinsel konuşma planı yapma,
18. Kişisel deneyimlerden yararlanma,
19. Beyin fırtınası tekniğinden yararlanma ve zihin haritalarından yararlanma,
20. Konuşma içeriği düzenleme desenlerinden yararlanma,
21. Stratejileri öğrencilerin uygulayabilecekleri stratejilerdendir.

Yazma Becerileri

1. Yazma Süreci Yönetimi: Öğrencilerin yazma sürecini planlama, yazma ve gözden geçirme aşamalarında bilinçli seçimler yapabilmeleri beklenmektedir. Bu süreç, içerik ve yapıya yönelik seçimleri yönetme becerilerini kapsamaktadır.

2. Dil Yapıları ve Söz Varlığı Kullanımı: Öğrenciler, yazılarında Türkçe dil yapılarını ve söz varlığını işlevine uygun bir şekilde kullanarak, yazılarını zenginleştirebileceklerdir. Bu, yazılı anlatımda dilin etkin kullanımını teşvik etmektedir.

3. Yazım ve Noktalama Kuralları: Yazılı anlatımlarında yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini doğru ve etkili bir şekilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

4. Öz Yansıtma ve Değerlendirme: Öğrenciler, yazma sürecinde kendi davranış, duygu ve düşüncelerini değerlendirerek, yazılarını içerik ve dil açısından gözden geçirebileceklerdir. Bu süreç, yazılı üretimde öz farkındalık ve öz düzenleme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Yaratıcı Yazma, bireyin hayal gücünü ve içsel düşüncelerini özgür bir şekilde yazılı olarak ifade etme sürecidir. Yazılı anlatımda düşünceler, planlı bir şekilde yazıya dökülür ve dilin kuralları dahilinde anlamlı cümleler oluşturulur. Yaratıcı yazma, yazılı ifade becerilerinin yanı sıra bireyin düşünsel yaratıcılığını ve kendini ifade etme özgürlüğünü de geliştirir (Akyol, 2021).

2.1.6. Yazma Eğitiminde Temel İlkeler

Yaratıcı yazma, bireyin düşünce ve duygularını etkili bir şekilde ifade edebilmesini sağlayan, yapılandırılmış bir dil becerisidir. Yaratıcı yazıların temel nitelikleri; fikir üretimi, organizasyon, üslup, kelime seçimi, cümle akıcılığı gibi unsurlardır. Yaratıcı yazma esnasında zihinsel akış olduğu gibi kâğıda aktarıldığı için yazım-noktalama kurallarıyla sınırlandırılmaz. Değerlendirmede biçim aktif rol oynamaz. Bulgular, yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesinde yalnızca içerik değil, biçimsel yeterliliklerin de önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Yaratıcı yazma, öğrencilerin hem bireysel hem de akademik gelişimlerine katkı sağlayan önemli bir beceri alanıdır. Bu süreç, bireyin gözlem yapma, düşünme, hayal kurma ve ifade etme becerilerini bir arada kullanmasını gerektirir. Eğitimde yaratıcı yazı çalışmalarına yer verilmesi, öğrencilerin yazılı anlatım yeterliliklerinin gelişmesine doğrudan katkı sağlamaktadır (Sever, 2013).

Yaratıcı yazının temel öğeleri sistemli bir biçimde ele alındığında yazma süreci daha etkili olabilmektedir. Yazma sürecinin bileşenlerinin etkililiği yanında öğrencilerin yaratıcı yazma sürecinde karşılaştıkları zorluklar da söz konusudur. Yaratıcı yazıların temelinde altı ana unsur bulunmaktadır: fikir üretimi, organizasyon, üslup, kelime seçimi, cümle akıcılığı ve yazım mekanikleri. Bu unsurlar, yazının hem içeriksel hem biçimsel kalitesini belirler.

a. Fikir Üretimi ve Organizasyon

Yazma sürecinin ilk aşaması, özgün ve anlamlı fikirlerin ortaya konmasıdır. Öğrencilerin ilgi çekici ve yaratıcı fikirler geliştirmesi, yazının dikkat çekici olmasını sağlar. Bu fikirlerin yapılandırılması ve mantıksal bir sıraya konması ise yazının organizasyonunu oluşturur. Planlı bir yazı, okuyucunun metni kolayca takip etmesine olanak tanır (Akyol, 2021).

b. Üslup ve Kelime Seçimi

Metnin dili, anlatım biçimi ve yazarın kişisel sesi olarak tanımlanabilecek üslup; kelime seçimi ve cümle yapılarıyla doğrudan ilişkilidir. Sözcüklerin yerinde, etkileyici ve çeşitli kullanımı yazının anlatım gücünü artırır. Anlatımın özgünlüğü, yazıya estetik bir değer kazandırır (Dilidüzgün, 2015).

c. Cümle Akıcılığı ve Yazım Kuralları

Cümlelerin yapısal bütünlüğü, uzunluklarının dengeli dağılımı ve anlam geçişlerinin doğallığı, yazının akıcılığını belirleyen temel unsurlardır. Ayrıca büyük harf kullanımı, noktalama işaretleri ve dil bilgisi kurallarına uyum gibi yazım mekanikleri; metnin teknik yeterliliğini ve akademik uygunluğunu sağlamada kritik öneme sahiptir (Temizyürek & Erdem, 2012).

Yaratıcı yazma, yalnızca bireysel anlatım becerilerinin gelişmesine değil, aynı zamanda düşünme, planlama ve dili yapılandırma gibi üst düzey bilişsel süreçlerin desteklenmesine de katkı sunar. Bu nedenle, yaratıcı yazı çalışmalarında hem içerik üretimi hem de biçimsel düzenlemeler bütüncül olarak ele alınmalıdır. Öğrencilerin yaratıcı yazı süreçlerinde desteklenmesi, dil gelişimlerinin yanı sıra özgüvenlerini ve düşünsel esnekliklerini de artıracaktır. Bu doğrultuda, yaratıcı yazmanın öğretim programlarında sistemli bir biçimde yer alması gerekmektedir.

Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma Becerilerinin Eğitimdeki Yeri:

Ortaokul öğrencileri için yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin paralel

olarak geliştirilmesi önemlidir. Hem yazılı hem de sözlü anlatım becerilerinin bir arada çalıştırılması, öğrencilerin dil becerilerinde daha derinlemesine bir gelişim sağlar. Bu becerilerin öğretimi, öğrencilerin **özgüvenlerini artırır, hızlı düşünme kapasitelerini geliştirir ve yaratıcı düşünme süreçlerini destekler.**

Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma Etkinlikleri: Türkçe derslerinde hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirecek etkinlikler önerilebilir. Örneğin:

Drama ve Rol Yapma Etkinlikleri: Öğrenciler, belirli bir durumu canlandırarak hem yazılı hem de sözlü ifade becerilerini geliştirebilirler.

Münazara ve Tartışma: Öğrenciler, belirli bir konu hakkında hazırlıksız konuşmalar yaparak hem düşüncelerini hızlıca organize etmeyi hem de fikirlerini sözlü olarak savunmayı öğrenirler.

Anlık Hikâye Anlatma: Öğrenciler, kısa bir süre içerisinde hikayeler oluşturup anlatmaya çalışarak yaratıcı yazma becerilerini geliştirirken, aynı zamanda hazırlıksız konuşma pratiği yaparlar.

2.1.7. Konuşma Becerisi

Konuşma becerisi, genellikle hazırlıklı konuşmalar ve hazırlıksız konuşmalar olmak üzere iki ana başlık altında incelenmektedir. Hazırlıklı konuşmalar, belirli bir konu üzerine önceden çalışılarak yapılan sunumları ve planlı anlatımları kapsarken; hazırlıksız konuşmalar, herhangi bir hazırlık süreci olmaksızın anlık olarak düşünce üretimi ve ifade edilmesini gerektiren konuşma türüdür. Bu yönüyle hazırlıksız konuşma (doğaçlama konuşma), öğrencinin dil yeterliliğini, düşünsel hızını, ifade kabiliyetini ve iletişim becerilerini bütüncül biçimde ortaya koymasına olanak tanır.

Konuşma, bebeklikten itibaren çevredeki seslerin işitilmesiyle öğrenilen bir beceridir. Bebekler herhangi bir eğitimden bağımsız bir şekilde konuşmaya başlarlar. Türkçe dersi öğrencilere en baştan konuşmayı öğretmez. Türkçe dersinde öğrencilerin konuşma becerisi geliştirilir. Bu da öğretim programı kazanımları ve ders kitapları ile sağlanmaktadır. Türkçe öğretmenleri müfredat kapsamındaki etkinlikler, yönergeler, açıklamalar ve strateji, yöntem, teknikleri uygulayarak öğrenme çıktılarına ulaşmayı hedeflerler. Söz konusu öğrenme çıktıları öğretim programının kazanımlarıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da sözlü anlatım becerilerinin kazandırılması hedeflenmekte ve bu doğrultuda “doğal konuşma ortamlarında kendini etkili şekilde ifade edebilme”

becerisi ön plana çıkarılmaktadır. Ancak sınıf içi uygulamalarda bu kazanımın yeterince desteklenemediği, öğrencilerin hazırlıksız konuşma sırasında sık sık duraksadıkları, kelime bulmakta zorlandıkları ve kaygı yaşadıkları gözlemlenmektedir. Bununla beraber akran zorbalığına maruz kalan öğrenci, toplu ortamlarda kendini ifade etmeye yönelik direnç oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, hazırlıksız konuşma becerisinin geliştirilmesi, yalnızca Türkçe öğretiminin bir parçası olarak değil; aynı zamanda öğrencilerin özgüvenini artıran, düşünme hızlarını geliştiren ve topluluk önünde konuşma yeterliklerini pekiştiren bir süreç olarak ele alınmalıdır. Hazırlıksız konuşma, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları iletişimsel durumlara hazır hale gelmelerini sağlar ve onları daha esnek, yaratıcı bireyler olarak yetiştirir.

Konuşma Becerileri

1. Konuşma Süreci Yönetimi: Öğrenciler, konuşma sürecini yöneterek, amaç ve içeriğe uygun seçimler yapabilme becerisi kazanacaklardır. Bu, sözlü iletişimde etkinlik ve amaca uygunluk sağlamaktadır.

2. Sözlü Üretim ve Etkileşim: Konuşma becerileri, "sözlü üretim" ve "sözlü etkileşim" olmak üzere iki ana başlık altında ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem bireysel hem de grup içi konuşma becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir.

3. Ses ve Söz Varlığı Kullanımı: Öğrenciler, konuşmalarında seslerini uygun şekilde kullanarak, söz varlığını zenginleştirebileceklerdir. Bu, sözlü anlatımda sesin ve dilin etkin kullanımını teşvik etmektedir.

4. Öz Yansıtma ve Değerlendirme: Konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yaparak, öğrenciler kendi sözlü ifadelerini değerlendirebileceklerdir. Bu süreç, sözlü üretimde öz farkındalık ve öz düzenleme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Hazırlıksız Konuşma

Herhangi bir hazırlık yapılmadan, anlık olarak zihinsel süreçlerin devreye girmesiyle gerçekleştirilen konuşmalardır. Doğaçlama konuşma olarak da bilinen bu tür konuşmalar, bireyin düşüncelerini, duygularını ve görüşlerini anlık bir şekilde karşısındaki dinleyiciye aktarabilmesi için hızlı düşünme ve ifade becerilerini geliştirmeyi gerektirir (Güneş, 2014). Günlük hayatta en çok tercih edilen, iletişimleri nitelikli kılan bir beceridir.

Hazırlıksız Konuşma Stratejileri

Türkçe dersi öğretim programında, hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi için çeşitli stratejilere yer verilmiştir:

Serbest Konuşma: Öğrencilere belirli bir konu verilmeden, özgürce düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır.

Güdümlü Konuşma: Öğrencilere belirli sorular veya yönlendirmelerle konuşma yapmaları istenir.

Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma: Öğrencilere belirli kelimeler veya kavramlar sunularak, bunlar üzerinden konuşma yapmaları teşvik edilir.

Yaratıcı Konuşma: Öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak, yaratıcı ve özgün konuşmalar yapmaları sağlanır.

Hafızada Tutma Tekniği: Öğrencilere kısa süreli hafızalarını kullanarak, belirli bir süre içerisinde konuşma yapmaları istenir.

Katılımlı Konuşma: Öğrencilerin grup içinde etkileşimli bir şekilde konuşmalar yapmaları teşvik edilir.

Empati Kurma: Öğrencilerin, farklı bakış açılarını anlayarak, empatik bir şekilde konuşmalar yapmaları sağlanır.

Tartışma ve Eleştirel Konuşma: Öğrencilerin, belirli bir konu üzerinde tartışarak ve eleştirel düşünerek konuşmalar yapmaları teşvik edilir.

İkna Etme: Öğrencilerin, bir fikri başkalarına kabul ettirebilmek için ikna edici konuşmalar yapmaları sağlanır.

Hazırlıksız Konuşma Uygulamaları

Hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi için çeşitli uygulamalar önerilmektedir:

Günlük Konuşma Senaryoları: Öğrencilere günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumlar üzerinden senaryolar hazırlanarak, bu durumlar hakkında hazırlıksız konuşmalar yapmaları sağlanır.

Görsel ve Metinsel Materyaller Kullanımı: Öğrencilere görseller veya kısa metinler sunularak, bu materyaller üzerinden hazırlıksız konuşmalar yapmaları teşvik edilir.

Akran Değerlendirmesi: Öğrencilerin birbirlerinin konuşmalarını değerlendirerek, geri bildirimde bulunmaları sağlanır.

Kendi Kendine Değerlendirme: Öğrencilerin kendi konuşmalarını değerlendirerek, gelişim alanlarını belirlemeleri teşvik edilir

Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma Arasındaki İlişki

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma arasında belirgin bir ilişki bulunur. Her iki beceri de bireyin **düşünsel esnekliğini, kelime üretme becerisini, yapı kurma yeteneğini** ve **zihinsel hızını** geliştirmeye yöneliktir. Hem yaratıcı yazmada hem de hazırlıksız konuşmada, kişi kendini ifade ederken belirli bir zihinsel süreçten geçer ve bu süreçlerin sonucunda anlamlı bir iletişim ortaya çıkar. Ancak yazılı anlatımda kişi daha fazla zamanı ve seçeneği elinde bulundururken, hazırlıksız konuşmada düşünceler çok daha hızlı bir şekilde, anlık bir şekilde sunulur.

Dilsel Yaratıcılık açısından, her iki beceri de bireyin **düşüncelerini yeni ve özgün bir biçimde ifade etmesini** sağlar. Yaratıcı yazmada metin oluştururken dil ve anlatım zenginliği ön planda iken, hazırlıksız konuşmada birey, anlık olarak kelimeleri ve cümle yapılarını oluşturmak zorundadır. Bu da kişiyi daha yaratıcı ve hızlı düşünmeye sevk eder.

Özellikle **Vygotsky'nin sosyal etkileşim kuramı**, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma arasındaki ilişkiyi açıklamada önemli bir teori sunmaktadır. Vygotsky'ye göre, düşünme ve dil arasındaki ilişki, bireyin sosyal çevresiyle etkileşime girerek gelişir. Öğrenciler, yaratıcı yazma sürecinde olduğu gibi, hazırlıksız konuşma sürecinde de **sosyal etkileşim, anlık düşünme** ve **dilin doğal akışı** ile iletişim kurar. Bu, öğrencinin dil becerilerini geliştiren ve onun düşünsel kapasitesini artıran bir süreçtir (Vygotsky, 1978).

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma, her ne kadar biri yazılı anlatım, diğeri sözlü anlatım alanına ait görünse de temel beceriler bakımından birçok ortak yön taşımaktadır. Her iki süreç de bireyin zihinsel esnekliğini, ifade gücünü, kelime dağarcığını ve özgün düşünce üretme becerisini kullanmasını gerektirir.

Yaratıcı yazma, bireyin hayal gücünü, gözlemlerini, düşüncelerini ve duygularını özgün bir biçimde yazıya aktarmasını hedeflerken; hazırlıksız konuşma, bu düşünce üretimini anlık ve sözlü olarak gerçekleştirmesini gerektirir. Bu bağlamda her iki beceri de **doğaçlama düşünme, konu geliştirme, içerik oluşturma, akıcılık**

sağlama ve dinleyici/okuyucu dikkati oluşturma gibi ortak zihinsel süreçlere dayanır.

Öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin gelişmesi, onların düşünce üretme hızını ve anlatım çeşitliliğini artırdığı için hazırlıksız konuşma sırasında da etkili bir performans sergilemelerini kolaylaştırmaktadır. Aynı şekilde, hazırlıksız konuşma etkinlikleri yoluyla öğrenciler konuşma anında hızlı ve etkili düşünme, içerik kurgulama ve anlamlı ifadeler oluşturma deneyimi kazandıklarında, bu deneyim yazılı anlatımlarına da yansımaktadır.

Bu ilişki, Vygotsky'nin **dilsel gelişim ve düşünme** kuramı bağlamında da açıklanabilir. Vygotsky'ye göre düşünme dili ve dili kullanma biçimi gelişim sürecinde karşılıklı olarak birbirini etkiler. Yani bireyin yazarken kullandığı yaratıcı düşünme becerileri, konuşurken gösterdiği performansı da beslemektedir

Eğitim ortamlarında yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma çalışmalarının birbirini destekleyecek biçimde kullanılması, öğrencilerin hem sözlü hem yazılı anlatım becerilerinde bütüncül bir gelişim sağlamalarına katkı sunar. Bu nedenle yaratıcı yazma etkinlikleri ile hazırlıksız konuşma etkinliklerinin Türkçe derslerinde paralel olarak yapılandırılması önerilmektedir.

Özetle:

Tablo 1. Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma Arasında Benzerlik ve Farklılıklar

Ortak Bileşenler	Yaratıcı Yazma	Hazırlıksız Konuşma
Düşünce Üretimi	Hayal gücü ve gözlem temelli	Anlık düşünme, hızlı tepki
Anlatım Becerisi	Dilsel yaratıcılık, özgün metin üretimi	Anlamlı, etkili ve akıcı sözlü ifade
Zihinsel Esneklik	Kurgusal anlatı oluşturma	Ani durumlara tepki verebilme
Hedef Kitleye Uyum	Okuyucu ilgisini çekme	Dinleyici dikkatini sürdürme
Becerilerin Transferi	Yazıdan konuşmaya içerik aktarımı	Konuşmadan yazıya düşünce geliştirme

Bloom'un Bilişsel Alan Taksonomisi, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma arasındaki ilişkiyi anlamada yardımcı olacak önemli bir yaklaşımdır. Bloom'un taksonomisi, öğrenmenin bilişsel düzeylerini sıralayarak öğrencilerin bilişsel süreçlerinde nasıl ilerleyeceklerini gösterir. Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma,

özellikle **analiz, değerlendirme** ve **sentez** seviyelerini içeren yüksek düzey düşünme becerilerini gerektirir. Öğrenci, yazı ya da konuşma sırasında farklı düşünceleri birleştirip, anlamlı bir bütün haline getirmeye çalışırken hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşmada bilişsel becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.

Sosyal Dil Kuramı, yazılı ve sözlü anlatımın öğrenilmesinde sosyal etkileşimin önemini vurgular. Bu kurama göre, bireyler başkalarıyla etkileşim içinde bulunarak dil becerilerini geliştirirler. Hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma, bu etkileşim süreçlerinde öğrencilerin dil ve anlatım becerilerinin sosyal bağlamda nasıl evrildiğini gösterir. Dilin sosyal bağlamda kullanımı, öğrencilerin öğrendiklerini uygulamaları için önemli fırsatlar sunar (Dewey, 1938).

Hazırlıksız Konuşma ve Yaratıcı Yazmanın Eğitimdeki Yeri

Türkçe öğretiminde hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin **sözlü anlatım** ve **yazılı anlatım** becerileri için kritik öneme sahiptir. Hazırlıksız konuşma, öğrencilerin özgüvenini artırırken aynı zamanda hızlı düşünme ve anlık kararlar alma becerilerini de güçlendirir. Öğrenciler, yaratıcı yazma becerilerini geliştirdikçe, bu becerileri hazırlıksız konuşma sırasında da kullanabilmekte, dolayısıyla yaratıcı yazma ile hazırlıksız konuşma arasında bir **geçişkenlik** ortaya çıkmaktadır.

2.1.8. Eğitim Uygulamaları ve Yaratıcı Yazma ile Hazırlıksız Konuşma Etkinlikleri

Türkçe eğitimi bağlamında, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin paralel bir biçimde desteklenmesi önemlidir. Öğrencilere hem yazılı hem de sözlü anlatım becerilerini geliştirmek için dramatizasyon, münazara, rol yapma ve anlık hikâye anlatma gibi yaratıcı yazma ve konuşma etkinlikleri önerilmektedir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin hem yaratıcı düşünme becerilerini hem de hızlı tepki verebilme yetilerini geliştirecek ve böylece her iki beceri arasında bir etkileşim sağlayacaktır.

Kırsal Kesimdeki Çocuklar ve Dilsel İhtiyaçlar

Kırsal kesimdeki öğrenciler, genellikle şehirlerdeki öğrencilerle karşılaştırıldığında daha az okuma ve yazma fırsatına sahiptir. Bu da onların yazılı anlatım becerilerinin sınırlı olmasına yol açabilir. Ancak, doğrudan sosyal etkileşimlerde ve günlük yaşamda, kırsal kesimdeki çocuklar, doğal çevrelerinde ve ailelerinde gözlemleyerek, hızlı düşünme ve duygularını ifade etme becerilerini

geliştirebilirler. Kırsal alanlarda daha az teknolojik kaynak ve eğitim materyali olsa da **yerel halkın hikâye anlatma gelenekleri, aile içi sohbetler ve topluluk içindeki sözlü etkileşimler** öğrencilerin **hazırlıksız konuşma** becerilerini geliştirebilir.

Kırsal kesimdeki öğrenciler, genellikle geleneksel biçimlerde hikâye anlatma ve günlük yaşamla ilgili ifadelerde bulunma becerileri açısından oldukça zengindirler. Ancak, yazılı anlatım becerileri, şehirdeki öğrencilere göre sınırlı olabilir. Yine de **yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma** becerileri arasında bir ilişki kurmak mümkündür. Örneğin:

Yaratıcı Yazma: Kırsal kesimdeki öğrenciler, çoğunlukla büyük bir **hayal gücüne** sahip olup, etraflarındaki doğal dünyadan ve günlük yaşamlarından ilham alarak hikayeler yaratabilirler. Yazılı anlatım becerilerinin gelişmesi için, öğrencilerin bu yaratıcı düşüncelerini yazıya dökme fırsatına sahip olmaları gerekir. Bu süreç hem dil becerilerini geliştirmelerini hem de düşüncelerini düzenlemeyi öğrenmelerini sağlar.

Hazırlıksız Konuşma: Kırsal bölgelerde çocuklar, genellikle sosyal etkileşimlerde daha fazla sözlü ifade becerisi geliştirirler. Aile büyükleriyle sohbetler, arkadaşlarıyla oyunlar ya da köydeki diğer çocuklarla yapılan sohbetler, onların **hazırlıksız konuşma** becerilerini güçlendirir. Bu tür konuşmalar, anlık düşünme, hızlı tepki verme ve ifadeleri bir araya getirerek anlamlı bir şekilde konuşma becerisini geliştirir.

Kırsal kesimdeki çocukların yaratıcı yazma becerileri genellikle daha az gelişmiş olabilir çünkü okul ortamı ve eğitim materyalleri sınırlıdır. Ancak, sözlü iletişimdeki becerileri genellikle oldukça gelişmiştir. Hazırlıksız konuşmalar, onları hızlı düşünme ve ifade etme konusunda pratik yapmaya yönlendiren fırsatlar sunar. Bu süreç, yazılı anlatımda daha fazla zaman ve düşünce gerektiren yaratıcı yazma becerileriyle de uyumlu bir gelişim gösterebilir.

Kırsal Kesimdeki Çocuklar İçin Eğitim Stratejileri

Kırsal kesimdeki çocukların yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirebilmek için, aşağıdaki eğitim stratejilerinin uygulanması faydalı olacaktır.

Yerel Hikayelerin ve Efsanelerin Kullanımı: Kırsal kesimdeki öğrenciler, yerel halkın anlattığı hikayeleri, masalları ve efsaneleri dinleyerek büyürler. Bu tür anlatılar, onların yaratıcı yazma becerilerini geliştirmede etkili olabilir. Öğrenciler, bu

hikayeleri kendi kelimeleriyle yeniden anlatmaya çalışarak yazılı anlatımda yaratıcı bir süreç başlatabilirler.

Anlatı Dönüşüm Etkinlikleri: Öğrenciler, **hazırlıksız konuşma** sırasında doğal olarak ifade ettikleri düşüncelerini yazıya dökme fırsatı bulurlarsa, yaratıcı yazma becerileri de gelişebilir. Sözlü anlatımlarını yazılı hale getirmek, onların kelime dağarcığını ve dilsel becerilerini geliştirebilir.

Drama ve Rol Yapma: Kırsal kesimdeki çocuklar için, dramatizasyon ve rol yapma gibi etkinlikler hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşma becerilerini geliştiren etkinlikler olabilir. Çocuklar, belirli bir durumu canlandırırken hem hazırlıksız konuşmalar yapacak hem de yazılı olarak bu durumu tasvir edeceklerdir.

Görsel ve Doğal Çevre Temelli Etkinlikler: Kırsal alanlarda öğrencilerin etraflarındaki doğal çevreyi gözlemlemeleri ve bu gözlemlerini anlatmaları teşvik edilebilir. Öğrenciler, doğadaki objeleri, hayvanları, doğa olaylarını veya yerel yaşam biçimlerini gözlemleyerek yazılı ya da sözlü anlatımlar oluşturabilirler.

Yaratıcı Yazma Çalışmaları Üzerine Alanyazın Derlemesi

Yaratıcı yazma, bireylerin kendilerini özgür bir şekilde ifade etmelerini, hayal güçlerini kullanmalarını ve dil becerilerini geliştirmelerini sağlayan önemli bir etkinliktir. Eğitim bilimleri, dil eğitimi ve edebiyat alanlarında yapılmış pek çok araştırma, yaratıcı yazmanın sadece dil becerilerini değil, aynı zamanda bireylerin düşünsel ve duygusal gelişimlerini de etkilediğini ortaya koymuştur. Bu alanyazın derlemesinde, yaratıcı yazma çalışmaları üzerine yapılan önemli araştırmalar, teoriler ve uygulamalar ele alınacaktır.

1. Yaratıcı Yazma Nedir?

Yaratıcı yazma, bireyin hayal gücünü, deneyimlerini ve içsel dünyasını özgürce yazılı bir biçimde ifade etmesidir. Bu yazma süreci, klasik yazı yazma tekniklerinden farklı olarak daha az kurallıdır ve kişisel yaratıcılığın ön plana çıktığı bir alandır. **Harris (2001)**, yaratıcı yazmayı “kelimeler aracılığıyla dünyayı yeniden şekillendirme” olarak tanımlar. Yaratıcı yazma, yazılı anlatım becerilerini geliştirmenin yanı sıra, bireylerin eleştirel düşünme, problem çözme ve duygusal ifadelerde bulunma yeteneklerini de güçlendirir.

2. Yaratıcı Yazma ve Dil Becerileri

Yaratıcı yazma, dil becerilerini geliştirmede önemli bir araçtır. Dilsel anlam üretimi, kelime bilgisi, cümle yapısı ve metin organizasyonu gibi öğeleri içerir. **Vygotsky'nin (1978) Sosyal Etkileşim Kuramı**, dil öğreniminin sosyal bir süreç olduğunu belirtirken, yaratıcı yazmanın da dilin içselleştirilmesine ve becerilerin gelişimine olan katkısını vurgular. Yaratıcı yazma sürecinde, öğrenci önce düşündüklerini belirli bir düzene koymak için zihinsel olarak organize eder, sonra bu düşünceleri dilsel bir yapıya döker.

Çeşitli araştırmalar, yaratıcı yazma ile dilsel beceriler arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermektedir. **Elbow (1998)**, yazı yazma sürecinin öğrencilere dil becerilerini öğretmek için güçlü bir yöntem sunduğunu belirtir. Bu süreçte öğrenci, yazdığı metinleri geliştirerek dildeki zenginliği ve ifadelerdeki çeşitliliği keşfeder.

3. Yaratıcı Yazma Becerilerinin Gelişimi

Yaratıcı yazma becerilerinin gelişimi, bireyin yaşına, eğitim seviyesine ve sosyal çevresine göre farklılık gösterebilir. **Smith ve Norem-Hebeisen (2010)**, yaratıcı yazma becerilerinin çocukluk dönemi boyunca daha çok **görsel anlatım** ve **hayal gücü** ile başladığını, ancak ergenlik dönemiyle birlikte **eleştirel düşünme** ve **yazılı ifade** becerilerinin geliştiğini belirtirler. Bu bağlamda, öğrencilerin yazılı anlatımlarının gelişmesi için onlara farklı yazma türleri (hikâye, deneme, şiir vb.) ve teknikleri sunulmalıdır.

Yaratıcı yazma eğitimi, özellikle **genç yaştaki öğrenciler** için çok önemlidir, çünkü bu dönem, dilsel becerilerin temellerinin atıldığı, düşünsel gelişimin hızla ilerlediği bir süreçtir. Öğrencilerin hayal güçlerini kullanmaları, olayları farklı açılardan görmeleri ve kendilerini ifade etmeleri için yaratıcı yazma fırsatları sunmak, onların dilsel ve bilişsel gelişimlerine katkıda bulunur.

4. Yaratıcı Yazma ve Eğitim Uygulamaları

Yaratıcı yazma çalışmaları, farklı öğretim stratejileriyle desteklenebilir. **Yaratıcı Yazma Atölyeleri** ve **Yazma Etkinlikleri** gibi uygulamalar, öğrencilere yazma konusunda rehberlik eden ve onları cesaretlendiren önemli araçlardır. **Silva (2011)**, yaratıcı yazma atölyelerinin öğrencilere sadece yazma becerisi kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda kendilerine güvenmelerini sağladığını belirtir. Bu tür etkinliklerde, öğrenciler belirli bir konu hakkında özgürce yazarken, yazılarının geri dönüt alması süreci de onların gelişimine yardımcı olur.

Ayrıca, **Dramatik Yazma** ve **Anlatıcı Yazma** gibi yöntemler, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmenin yanı sıra, yazılı ifadeye duygu katmalarına da olanak tanır. Bu yöntemler, yazma sürecini daha eğlenceli ve anlamlı hale getirirken, öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlar.

5. Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma İlişkisi

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma arasında da güçlü bir ilişki vardır. Hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşma, dilsel yaratıcılığı ve hızla düşünme becerisini gerektirir. **Bloom'un Bilişsel Taksonomisi** (1956) bu iki beceriyi **analiz** ve **sentez** gibi yüksek düzey bilişsel süreçler olarak değerlendirir. Öğrenciler, yaratıcı yazma sırasında uzun vadeli düşünme ve plan yapma becerilerini geliştirirken, hazırlıksız konuşma sırasında da anlık düşünme ve hızlı tepki verme yetilerini güçlendirirler. Bu iki beceri arasında karşılıklı bir gelişim söz konusu olabilir.

Steinberg (2013), yaratıcı yazma ve sözlü iletişimin birbirini destekleyen iki yön olduğunu, öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmaları sırasında geliştirdikleri dil becerilerini, hazırlıksız konuşma sırasında daha etkili kullanabileceklerini ifade etmiştir.

6. Alanyazındaki Diğer Çalışmalar

Birçok araştırma, yaratıcı yazma ve yazılı ifade becerilerinin, öğrencilerin genel eğitim süreçleri üzerinde uzun vadeli olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. **Larkin ve Perry (2012)**, yaratıcı yazma uygulamalarının, öğrencilerin problem çözme becerilerini, sosyal becerilerini ve duygusal zekalarını geliştirdiğini belirtirler. Ayrıca, **Miller ve McDonald (2010)**, yaratıcı yazmanın, öğrencilerin özgüvenlerini arttırdığı ve onların daha açık fikirli bir düşünce yapısına sahip olmalarını sağladığını ifade etmişlerdir.

Alanyazındaki sınıflandırma incelendiğinde hazırlık durumunun ve konuşma amacının konuşmanın türünü belirlediği gözlemlenmiştir. Lucas (1998) hazırlık durumuna göre konuşma türleri sınıflandırmasını şu şekilde yapmıştır:

Yazılı Metni Okuyarak Konuşma: Titizlikle hazırlanan yazılı bir konuşma kelimesi kelimesine okunmak suretiyle sunulur.

Bellekten Konuşma: Yazılı bir konuşma ezberlenir ve doğaçlama konuşuluyormuş gibi sunulur.

Hazırlıksız Konuşma: Hiç hazırlık yapılmadan ya da sınırlı bir hazırlıkla konuşulur.

Doğaçlama Konuşma, Hazırlıksız konuşmaya nazaran konuşma konusuyla ilgili daha fazla hazırlık imkânı vardır. Konuşma konusuyla ilgili notlar alınır ancak söylenecek ifadeler konuşma esnasında karar verilir.

Araştırmacılar tarafından 2019 Türkçe dersi öğretim programında yer alan hazırlıksız konuşma; “Önceden araştırma ve hazırlık gerektirmeyen, ne zaman ve kiminle yapılacağı belli olmayan, içinde bulunulan koşullar gereği birdenbire ve anlık olarak gelişen, doğaçlama şeklinde yapılan, kutlama, soru sorma, adres sorma, özür dileme vb. amaçlarla gerçekleştirilen gündelik konuşmalar” şeklinde ifade edilmiştir (Yeşiltepe Sağlam, 2010; Yüceer, 2014; Aydın ve Pehlivan, 2019; Köse, 2019; Kırbaş, 2019). Kaynaklar incelendiğinde hazırlıksız konuşma türüyle gelişigüzel ve programsız bir konuşmanın kastedilmediği anlaşılabılır. Hazırlıksız konuşmanın tanımında her tür söylemin belirli bir düzeyde planlamayı ve hazırlığı kapsadığını iddia edilmiştir (Navi vd, 2015).

“Hazırlıksız konuşma yapmak hızlı ve yaratıcı düşünmeyi, düşünceleri zihinde hızlıca organize etmeyi ve oldukça kısa bir süre içerisinde yaklaşık 3 dakikalık bir konuşma planlamayı gerektirir” (Kiraz ve Kurudayıoğlu, 2020).

2.2. Hazırlıksız Konuşma Literatür Taraması

Hazırlıksız konuşma, bir konuşmacının belirli bir konu hakkında önceden hazırlık yapmadan, doğrudan anlık düşüncelerini ve duygularını sözlü olarak ifade etmesidir. Bu konuşma türü, dil becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir yer tutar, çünkü anlık düşünmeyi ve hızlı tepki vermeyi gerektirir. Hazırlıksız konuşma, aynı zamanda sosyal etkileşimde de önemli bir rol oynar, çünkü kişiler bu tür konuşmalarda, dinleyici ile anlık etkileşime girerler. Bu literatür taramasında, hazırlıksız konuşma ile ilgili yapılan araştırmalar, kuramlar ve uygulamalar ele alınacaktır.

1) Hazırlıksız Konuşma Tanımı ve Özellikleri

Hazırlıksız konuşma, konuşmacının belirli bir konu hakkında önceden hazırlık yapmadan, anlık olarak konuşmaya başlamasıdır. Günay (2016), hazırlıksız konuşmayı, “konuşmacının düşüncelerini hızla organize ederek, dil becerilerini ve zihinsel esnekliğini kullanarak iletişim kurma süreci” olarak tanımlar. Hazırlıksız konuşma, spontane düşünce üretme ve bu düşünceleri hızlıca anlaşılır bir şekilde

iletme becerisi gerektirir. Bu tür konuşmalar genellikle doğaçlama olarak adlandırılır ve bireylerin dilsel becerilerini daha etkili bir şekilde kullanmalarını sağlar.

Güneş (2014), hazırlıksız konuşmayı, konuşmacının “belirli bir hazırlık süreci olmaksızın, kelimeleri ve cümle yapılarını anlık olarak oluşturması” olarak tanımlar. Bu, kelimeleri hızlı bir şekilde üretmeyi ve anlamlı bir konuşma akışı yaratmayı gerektiren bir süreçtir.

2) Hazırlıksız Konuşma ve Dil Becerileri

Hazırlıksız konuşma, dil becerilerinin gelişimine büyük katkı sağlar. Hazırlıksız konuşmada, konuşmacı hızlı bir şekilde kelimeleri ve cümle yapılarını oluştururken, dilsel esneklik ve kelime dağarcığının genişliği ön plana çıkar. Vygotsky (1978), dilin bilişsel gelişim üzerindeki rolünü vurgulayarak, dil öğreniminin sosyal etkileşimle geliştiğini belirtir. Hazırlıksız konuşma, bu sosyal etkileşimin bir aracı olarak, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerini sağlar.

Birçok araştırma, hazırlıksız konuşmanın dil becerilerinin gelişimine etkisini incelemiştir. Swan (2013), hazırlıksız konuşmanın, öğrencilerin dilsel yetkinliklerini artırmanın yanı sıra, onları anlık düşünme ve düşüncelerini hızla organize etme konusunda da geliştirdiğini belirtir. Bu beceriler, öğrencilerin yalnızca sözlü anlatımda değil, yazılı anlatımda da önemli bir gelişim göstermelerini sağlar.

3) Hazırlıksız Konuşma ve Eleştirel Düşünme

Hazırlıksız konuşma, yalnızca dil becerilerini değil, aynı zamanda **eleştirel düşünme** becerilerini de geliştirir. Konuşmacı, belirli bir konu hakkında konuşurken, fikirlerini hızla organize etmeli ve karşılaştığı yeni bilgilere göre anlık olarak yanıtlar geliştirmelidir. **Bloom'un Bilişsel Taksonomisi** (1956), eleştirel düşünmenin **analiz**, **sentez** ve **değerlendirme** gibi yüksek düzey bilişsel süreçleri içerdiğini belirtir. Hazırlıksız konuşma, bu tür düşünsel süreçlerin gelişimine katkı sağlar. **Elbow (1998)**, hazırlıksız konuşmanın, kişilerin farklı perspektiflerden düşünmelerini ve hızlıca mantıklı bir argüman oluşturabilmelerini sağladığını ifade eder.

4) Hazırlıksız Konuşma ve Sosyal İletişim

Hazırlıksız konuşma, **sosyal iletişim** açısından büyük bir öneme sahiptir. Hazırlıksız konuşmalar genellikle, bireylerin **dinleyicileriyle anlık bir etkileşime** girmesini gerektirir. Bu etkileşim, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. **Günay (2016)**, hazırlıksız konuşmanın, bireylerin **dilin sosyal**

bağlamdaki kullanımını öğrenmelerine olanak tanıdığını belirtir. Bu, öğrencilerin iletişim becerilerini artırmalarına ve dinleyiciye uygun bir şekilde tepki verebilmelerine yardımcı olur.

Vygotsky (1978), dil öğreniminin ve düşünmenin, sosyal etkileşimle geliştiğini belirtmiştir. Hazırlıksız konuşma, bireylerin sosyal bağlamda kendilerini doğru bir şekilde ifade etmelerine ve sosyal ilişkiler kurmalarına olanak tanır. Hazırlıksız konuşma ile **sosyal zekâ** arasında güçlü bir bağ vardır; bireyler anlık konuşmalarda hem kendilerini ifade etme hem de başkalarının görüşlerine tepki verme yeteneğini geliştirir.

5) Hazırlıksız Konuşma ve Eğitimdeki Rolü

Hazırlıksız konuşma, eğitim ortamlarında önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle **sözlü ifade becerilerinin** geliştirilmesinde, hazırlıksız konuşma öğrencilerin özgüvenlerini artıran ve onları anlık düşünmeye teşvik eden bir yöntem olarak kullanılabilir. **Steinberg (2013)**, yaratıcı yazma ve konuşma becerilerinin birbirini destekleyen süreçler olduğunu belirtmiştir. Hazırlıksız konuşma, öğrencilerin **düşüncelerini organize etme** ve **sözlü anlatımlarını hızla oluşturma** becerilerini geliştirir.

Akyol (2021), hazırlıksız konuşmanın özellikle **sosyal beceriler** ve **kamu konuşma** alanlarında önemli bir rol oynadığını belirtir. Eğitimde, öğrencilere hazırlıksız konuşma fırsatları tanımak, onların özgüvenlerini geliştirebilir ve iletişim becerilerini güçlendirebilir.

6) Hazırlıksız Konuşma ve Anlatım Teknikleri

Hazırlıksız konuşma, farklı anlatım teknikleriyle desteklenebilir. **Münazara** ve **rol yapma** gibi etkinlikler, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. **Günay (2016)**, bu tür etkinliklerin öğrencilerin hem özgüvenlerini artırdığını hem de hızlı düşünme becerilerini geliştirdiğini vurgular.

Bu tür uygulamalar, öğrencilerin topluluk önünde konuşma yapmalarını sağlayarak, onların **sözlü iletişim becerilerini** geliştirir. Hazırlıksız konuşmalar, öğrencilerin aynı zamanda **mantıklı argümanlar oluşturma** ve **karşılıklı etkileşimde bulunma** yeteneklerini de artırır.

Bireyin dil gelişimi parçadan bütüne doğru seyretmektedir. Harf, hece, kelime, cümle, paragraf, metin öğretimi sırasıyla yapılmalıdır. Bilimsel çalışmalar ve sahadaki

öğrenci durumu incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin dahi günümüzde hece bilgisinin yetersizliği dolayısıyla anlamlı kelimeler üretemedikleri, sözcükleri kurallı cümle formuna dökemedikleri, birkaç cümleden oluşan tutarlı bir paragraf oluşturamadıkları ve bütünsel bir metin yazamadıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla da anlama-anlatma becerilerinin oldukça alt seviyede olduğu gözlemlenmiştir.

Yaratıcı yazarlık, serbest çağrışım yönteminin işe koşulmasıyla uygulanır. Bu aşamadan önce kişinin dikte çalışmaları, özet, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir kısmı verilmiş metni tamamlama gibi farklı etkinliklerle temelini kurmuş olması gerekir. Çünkü yazma işi sadece kelimelerin düzgün bir dizimle bir araya getirilmesi değil aynı zamanda anlamlı, kurallı ve özgün bir bütün oluşturma işidir. Burada olanı olduğu gibi yansıtmak değil, özgün bir bakış açısıyla eşyayı ele alıp kurguya dökme sanatı söz konusudur. Türkçe dersi kazanımları da bunu hedeflemektedir. Yaratıcı yazma, yazma becerisinin tekniklerden biridir.

Hazırlıksız konuşma ve özgün metinler yazma becerisi, yaratıcı düşünmeyle oldukça alakalıdır. Öğrencilerin bu becerileri geliştirilirken daha temelde ıraksak düşünme kavramının da ön plana alınması gereklidir.

2.3. Dil Kullanımı ve Önemi

Dil, insanlar arasında iletişim kurmaya yarayan doğal bir araç olmasının yanı sıra, kendi kuralları içinde şekillenip gelişen canlı bir sistemdir. Toplumsal bir kurum olarak dili, bireyleri bir arada tutan ve koruyan ortak bir değer, temelleri çok eski zamanlara dayanan, sesler aracılığıyla kurulmuş kapsamlı bir yapı ve gizli uzlaşılar bütünü olarak tanımlamak mümkündür (Ergin, 2001).

İnsan, dili kullanarak duygu, düşünce ve hayallerini aktarabilir; bu süreçte dilsel verilerden yararlanarak anlama ve anlatma yetilerini geliştirir. Bu gelişim, esasen zihinsel faaliyetlerin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Dinleme ve konuşma ile birlikte okuma ve yazma, bireyin bu süreci daha etkin şekilde deneyimlemesini sağlayan beceriler arasında yer alır.

Dil; düşünce, duygu ve isteklerin toplumda kabul görmüş ses ve anlam sistemleri yoluyla başkalarına aktarılmasını sağlayan, oldukça gelişmiş bir yapıdır (Aksan, 1998). İnsanlar hem kendilerini ifade edebilmek hem de başkalarını anlayabilmek adına bu dört temel beceriyi –dinleme, konuşma, okuma ve yazma– bir arada ve karşılıklı etkileşim içinde kullanmak zorundadır (Özden, 2018). Doğuştan

iletişim kurma yetisiyle donanmış olan birey, bu kapasitesini aktif dinleme aracılığıyla geliştirir. Aktif dinleme esnasında birey pasif konumda değildir; alıcı ve üretici dil işlevlerini etkin kullanmaktadır.

Türk Dil Kurumu'na göre iletişim; duygu, düşünce ve bilgilerin farklı yollarla başkalarına iletilmesidir. Dört temel dil becerisi; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde sınıflandırılır. Bunların içinde dinleme/izleme ile okuma anlama, konuşma ile yazma ise anlatma becerileri olarak öne çıkar. Sosyal yaşamda etkin iletişim kurmak isteyen bireyler, bu temel becerileri geliştirip etkili şekilde kullanmak adına çaba göstermelidir.

Yalçın (2002), etkili konuşmayı bireyin duygu ve düşüncelerini, planlı olmasa bile, başkaları karşısında etkili şekilde ifade etme yeteneği olarak tanımlar. Temizyürek ve diğerleri (2011) ise etkili konuşmanın, konuşmacının mesajlarını belirli ilkelere uygun biçimde kodlayarak, dinleyiciyi en üst düzeyde etkileyecek şekilde iletme süreci olduğunu belirtir.

Demir ve Melanlıoğlu'na (2014) göre, insan sosyal bir varlık olduğu için konuşma, bu dört beceri arasında en çok ihtiyaç duyulanıdır. Çünkü birey, duygu ve düşüncelerini en hızlı biçimde konuşarak aktarabilir. Eyüp (2013), konuşmanın bireyin toplum içindeki yerini belirlemede önemli bir unsur olduğunu ifade eder. Etkili konuşma becerisine sahip olmayan bireylerin, toplum tarafından daha az değer gördüğü gözlemlenmektedir.

Güneş (2013), konuşmanın farklı açılardan sınıflandırılabileceğini belirtmektedir: Eğlence, bilgi edinme, öğrenme amacıyla yapılan konuşmalar; dinleyiciyle ilişkisine göre etkileşimli veya etkileşimsiz, biçim açısından sorgulayıcı, betimleyici, ikna edici veya bilgi verici konuşmalar; hazırlık durumuna göre ise hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalar olarak ayrılır. Günlük yaşamda sıkça karşılaşılan hazırlıksız konuşmalar planlanmamış gibi görünse de konuşma anında bireyin zihinsel olarak kısa süreli bir hazırlık yaptığı unutulmamalıdır.

Sağlam ve Doğan'a (2013) göre, bu kısa zihinsel hazırlık sürecini etkili biçimde değerlendirmek, hazırlıksız konuşmaların başarısını artırır. Bu nedenle, öğrencilere zihinsel planlamanın öneminin kavratılması gerekmektedir.

Öte yandan, hazırlıklı konuşmalar genellikle önceden planlanmış, akademik ya da resmi içerikler barındıran konuşmaları ifade eder. Konuşma becerisi, diğer birçok

yetenek gibi eğitim ve uygulama yoluyla geliştirilebilir. Güneş (2014), konuşma sürecinin verimli geçebilmesi için dikkate alınması gereken beş temel ilkeyi şöyle sıralamaktadır: Öğrenciye güven kazandırmak, bol uygulama imkânı sunmak, güdüleme sağlamak, uygun ortamlar hazırlamak ve zamanında, doğru geri bildirim vermek.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda oluşturulan Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilere birtakım temel dil yeterlilikleri kazandırmayı hedeflemektedir. Bu program kapsamında öğrencilerin;

Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,

Türkçeyi sözlü ve yazılı olarak doğru, bilinçli ve özenli bir şekilde kullanabilmeleri,

Dinleme ve okuma süreçlerinden yola çıkarak kelime dağarcıklarını zenginleştirmeleri, dil bilinci ve estetik zevk kazanmaları ile duygu ve düşünce dünyalarını geliştirmeleri,

Okuma ve yazmaya karşı ilgi ve alışkanlık kazanmaları,

Görüş ve düşüncelerini hem sözlü hem yazılı olarak açık, etkili ve anlaşılır biçimde ifade edebilmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2019).

Türkçe öğretim programında yer alan “T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar” kazanımı kapsamında ise, öğrencilerin hikâye unsurlarını (zaman, mekân, şahıs ve olay) belirleyerek serim, düğüm ve çözüm bölümlerini planlamaları teşvik edilmekte; yazım kılavuzlarından faydalanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri yazılarına dâhil etmeleri desteklenmektedir (MEB, 2019).

Belirtilen bu hedef ve kazanımlar çerçevesinde, yazma eğitimi ilkokuldan yükseköğretime kadar tüm kademelerde farklı etkinliklerle sunulmakta; bireylerin duygu, düşünce ve hayal dünyalarını yazılı biçimde açık, etkili ve planlı şekilde ifade edebilmeleri amaçlanmaktadır. Yazma, dilin dört temel becerisi arasında en son kazanılan beceridir. Yıllarca süren eğitime rağmen yazma konusunda yaşanan güçlükler, bu becerinin istenilen düzeyde geliştirilemediğini göstermektedir. Bu nedenle, günümüzün gereksinimlerine uygun biçimde yazma öğretiminde yeni yöntem ve tekniklerin kullanımına ağırlık verilmektedir.

Ana dili öğretmenleri, öğrencilerine yazı yoluyla kendilerini ifade etme fırsatı sunarken, Türkçe derslerinde yapılan yazma odaklı uygulamalar, yazma becerilerinin kazandırılması ve pekiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Dil gelişiminin yapısal olarak parçadan bütüne doğru ilerlediği bilinmektedir. Harf, hece, kelime, cümle, paragraf, metin öğretimi sırasıyla yapılmalıdır. Bilimsel çalışmalar ve sahadaki öğrenci durumu incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin dahi günümüzde hece bilgisinin yetersizliği dolayısıyla anlamlı kelimeler üretmedikleri, sözcükleri kurallı cümle formuna dökemedikleri, birkaç cümleden oluşan tutarlı bir paragraf oluşturamadıkları ve bütünsel bir metin yazamadıkları tespit edilmiştir. Bu durum, dilin temel becerilerinden olan anlama ve anlatmanın öğrenciler arasında istenilen seviyeye ulaşamadığını göstermektedir.

Yaratıcı yazarlık, serbest çağrışım yönteminin işe koşulmasıyla uygulanır. Bu aşamadan önce kişinin dikte çalışmaları, özet, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir kısmı verilmiş metni tamamlama gibi farklı etkinliklerle temelini kurmuş olması gerekir. Çünkü yazma işi sadece kelimelerin düzgün bir dizimle bir araya getirilmesi değil aynı zamanda anlamlı, kurallı ve özgün bir bütün oluşturma işidir. Burada olanı olduğu gibi yansıtmak değil, özgün bir bakış açısıyla şeyayı ele alıp kurguya dökme sanatı söz konusudur. Türkçe dersi kazanımları da bunu hedeflemektedir. Yaratıcı yazma, yazma becerisinin yöntemlerinden biridir.

Hazırlıksız konuşma ve özgün metinler yazma becerisi, yaratıcı düşünmeyle oldukça alakalıdır. Öğrencilerin bu becerileri geliştirilirken daha temelde ıraksak düşünme kavramının gelişimi de ön plana alınmalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2006 yılında yayımladığı İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda da öğrencilerin; yaratıcı, yapıcı, akılcı ve eleştirel düşünme yollarını öğrenmeleri, bu becerileri içselleştirerek alışkanlığa dönüştürmeleri; kitle iletişim araçlarından bilinçli biçimde yararlanmaları, bu araçların sunduğu içeriklere karşı eleştirel ve seçici bir bakış açısı geliştirmeleri; okuduklarını değerlendirme ve yorumlama süreçlerinde eleştirel düşünmeyi kullanabilmeleri hedeflenmiştir (MEB, 2006, s. 4–6).

Kırsal kesimdeki öğrenciler çevresel faktörler yönünden mahrumiyet yaşamaktadır. Bu da dil edinimini yavaşlatmakta ve anadil gelişimini zayıflatmaktadır. Bu noktada okuldaki Türkçe derslerinin işleyişi şüphesiz önem kazanmaktadır.

Öğretim programlarında 4 ayrı başlıkta verilen anlama ve anlatma kazanımlarını öğrenciye kazandırabilmek için sunuş, buluş ve araştırma stratejilerinden yararlanılmaktadır. Ancak öğretmenlerin eğitim-öğretim yılının ilk başında hazır bulunuşluk ölçümünü gerçekleştirmeleri sürecin işleyişini bireysel farklılıklara göre düzenleyebilmek için önem taşımaktadır. Bu sayede öğrenci odaklı yaklaşıma uygun davranılabilir ve doğru yöntem-teknikler seçilerek öğretim etkililiği sağlanmış olur. Öğretim programlarını uygulama sürecinde yanlış strateji seçimi zaman, emek, maliyet ve öğrenme kaybına yol açarak maddi-manevi zararı getirmektedir. Bundan dolayı kazan-kazan mantığını devreye koyarak doğru stratejiler seçilerek daha pratik yoldan başarıya ulaşma sağlanmalıdır.

Hayatımızın gündelik akışı içinde diğer insanlarla kurduğumuz bağlantılarda iletişim amacıyla en çok dili kullanmaktayız. Dil, diğer iletişim kanalları içinde kendimizi ifade etmek için en sık başvurduğumuz araçların başında gelmektedir. Bunda, insanoğlunun geçmişten getirdiği birtakım genetik birikimlerin yanında, dilin iletişim gücünün de katkısı yadsınamaz bir etkidir (Beyreli:2017).

Dil eğitimleri, ana dil eğitiminde ve yabancı dil öğretiminde anlama ve anlatma becerilerini geliştirmeye odaklı programlardır. Türkçe Eğitimi denildiğinde akla ilk olarak ana dil eğitimi gelmektedir. Çocuk 0-5 yaş aralığında yaşadığı çevreden işitme yoluyla ana dilini edinir. Sonrasında ise edindiği dili yaygın olarak doğru kullanmaya yönelik birtakım eğitimlerden geçer. İlköğretim çağı (5-18 yaş) çocukların MEB öğretim programı kazanımlarına tabi olarak geliştirdikleri anlama ve anlatma kavramları da okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma becerileri üzerine kuruludur. Bunlar içerisinde okuma ve dinleme/izleme; anlama, yazma ve konuşma; anlatma becerilerine dahil edilir.

Ana dil eğitimcileri, öğrencilerinin yazı aracılığıyla kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. Bu bağlamda özellikle Türkçe derslerinde yazma becerisine yönelik alıştırmalar ve etkinlikler, yazma kazanımlarının işlenmesi için önem arz etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (2006) öğrencilerin “yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri; bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış

açısı kazanmaları ve seçici olmaları; okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri” (s.4-6) amaçlanmıştır.

Yaratıcı yazarlık, serbest çağrışım yönteminin işe koşulmasıyla uygulanır. Bu aşamadan önce kişinin dikte çalışmaları, özet, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, bir kısmı verilmiş metni tamamlama gibi farklı etkinliklerle temelini kurmuş olması gerekir. Çünkü yazma işi sadece kelimelerin düzgün bir dizimle bir araya getirilmesi değil aynı zamanda anlamlı, kurallı ve özgün bir bütün oluşturma işidir. Burada olanı olduğu gibi yansıtmak değil, özgün bir bakış açısıyla eşyayı ele alıp kurguya dökme sanatı söz konusudur. Türkçe dersi kazanımları da bunu hedeflemektedir.

Yaratıcı yazma, yazma becerisinin yöntemlerinden biridir.

2.4. Maarif Programında Öne Çıkan Yenilikler

Yapılandırmacı yaklaşımın ilk basamağı olan 2006 Programı ile konuşma becerisine ders saatinde ayrılması gereken alan eski programlara nazaran daha fazla açılmıştır. MEB’in 2006 Türkçe Öğretim Programı’nda konuşma becerisine yönelik çeşitli konuşma türleri, yöntem ve tekniklerinin kullanılması planlanmıştır. Programda belirtilen konuşma yöntemleri arasında eleştirel konuşma, ikna etme, katılımlı konuşma, tartışma, kendini karşısındakinin yerine koyarak konuşma, güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma ve hafızada tutma yer almaktadır (MEB, 2006).

2024 Türkçe Öğretim Programı’nın konuşma ve yazma öğrenme çıktılarına bakıldığında ise, hazırlıksız konuşma yapabilme becerisinin hem sözlü üretim hem de sözlü etkileşimde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu beceri, öğrencilerin bir çıkış noktasından hareketle (örneğin cümle, görsel, rol kartı, şarkı vb.) bireysel ya da grupla kısa süreli zihinsel hazırlık yaparak doğaçlama konuşmalar yapmasını kapsamaktadır (MEB, 2024). Sınıf düzeylerine göre uygulama biçimi ve hazırlığa ayrılan süre değişiklik göstermektedir. Öğrencilerin doğaçlamada duygu ve düşüncelerini yansıtarak, odaklanılan konuya uygun bir şekilde konuşmalarını tamamlamaları beklenir. 5. sınıfta grupla, 6. ve 7. sınıflarda grupla ve ikili, 8. sınıfta ise grupla, ikili ve bireysel doğaçlama çalışmaları yapılmaktadır (MEB, 2024).

“2024 Maarif Modeli Türkçe derslerinde değer öğretimini gündelik hayatla ilişkilendirilerek kazandırmayı hedeflemektedir. Bu amaçların öğrenciye kazandırılması ders kitaplarındaki yazılı, görsel ve dijital içeriklerin müfredatla

bütüncül uygulanmasıyla yani metinlerin doğru işlenmesiyle mümkündür. Erdemli insan inşası için öğrendiği değerleri eyleme dökebilme becerisi öğrenciye metinler yoluyla kazandırılabilir” (Kunt, 2025).

Ayrıca yaratıcı yazı yazabilme becerisi de programda önemli bir kazanım olarak yer almakta; öğrencilerin olay, konu veya durumlara farklı bakış açıları geliştirmesi, yazılarında özgün tema, karakter ve olay örgüsü oluşturmaları, deneyim ve hayallerini hayal gücüyle birleştirerek zengin metinler ortaya koymaları beklenmektedir (MEB, 2024). Öğrencilerin yaratıcı yazma sırasında geleneksel anlatı yapılarına alternatif metin türleri denemeleri, uygun ortam sağlandığında grup çalışmalarıyla desteklenmeleri önerilmektedir. Bu süreçte, öğrencilerin duygu, düşünce ve hayallerini şiir ya da düzyazı ile ifade etmeleri teşvik edilir ve gerektiğinde bu kazanıma dayalı yaratıcı yazma etkinlikleri yaptırılabilir (MEB, 2024).

2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı, yazma ve konuşma becerilerini bütünsel bir yaklaşımla ele alarak, önceki programlara göre önemli değişiklikler ve yenilikler sunmaktadır. Bu değişiklikler, öğrencilerin dil becerilerini daha etkin ve işlevsel bir şekilde geliştirmeyi hedeflemektedir.

2024 ve 2018 Öğretim Programları evvelinde süreç değil sonuç odaklı bir yazma yaklaşımı söz konusudur. Metnin değerlendirilmesinde ise dil bilgisi kurallarına uygunluk, doğru sözcük kullanımı gibi biçimsel özelliklere dikkat edilmiştir (Dilidüzgün, 2011, s. 53). 2006 programı öncesinde ise içerik değil biçim değerlendirildiği için öğrencinin kurallar baskısı altında yeterince özgün çalışmalar sergileyemediği ilgili araştırmalarda vurgulanmaktadır. Bu süreçte öğrencilerin yaratıcı tarafları genelde ihmal edilmiştir ve bu durum yazma sorunlarının başında gelir. Yazmada karşılaşılan sorunlar; öğrencilerin yazma konusundaki motivasyon eksikliği, yazmaya yeterince zaman ayrılmaması, uygulama eksikliği ve öğretmenlerin geri bildirimlerinin yetersiz olmasıdır (Alfaki, 2015).

Maarif Modeli kapsamında yaratıcı yazma, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmenin ötesinde, onların estetik duyarlılıklarını artırmayı ve özgün düşünme yetilerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Yeni müfredat, 4 temel dil becerisinin gelişimine odaklanır. Öğrenciler, yazma süreçlerinde hayal güçlerini kullanarak, farklı bakış açıları geliştirmekte ve kendilerini ifade etme konusunda daha özgür hale gelmektedirler.

Maarif Modeli'nde, yazma becerilerinin geliştirilmesi için üretim atölyeleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu atölyelerde, öğrenciler kendi oyuncaklarını tasarlayarak, yapım aşamalarını yazma atölyesiyle kâğıda dökmüşlerdir. Disiplinlerarası bir yaklaşım benimsenerek, öğrenciler hem yazma hem de konuşma becerilerini geliştirmişlerdir. Öğrenciler, yapım aşamalarını sunum şeklinde anlatarak, akran değerlendirmeleriyle konuşma becerilerini pekiştirmişlerdir.

Maarif Modeli'nde estetik eğitim, yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Estetik duyarlılığın artırılması, öğrencilerin dilsel becerilerinin yanı sıra estetik değerler geliştirmelerini de sağlamaktadır. Bu süreçte, öğrenciler edebi eserleri anlamlandırarak, yaratıcı yazma becerilerini geliştirmekte ve estetik değerlere yönelik bilinç kazanmaktadırlar.

Sonuç olarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeyi, öğrencilerin dilsel ve estetik yetkinliklerini artırmayı hedefleyen bir eğitim yaklaşımıdır. Bu modelde, yaratıcı yazma, öğrencilerin düşünsel, duygusal ve estetik gelişimlerini destekleyen bir araç olarak kullanılmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin iletişimsel yetkinliklerini artırmayı hedefleyen önemli bir yaklaşımdır. Bu modelde, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları çeşitli iletişim durumlarına hazırlıksız bir şekilde tepki verebilmeleri için gerekli beceriler kazandırılmaktadır.

Dijital ve Multimedya Metin Türleri: Programda, vlog, infografik, dijital öykü gibi dijital ve multimedya metin türlerine yer verilerek, öğrencilerin çağdaş iletişim becerileri kazanmaları sağlanmaktadır:

Dil Yapıları Öğretimi: Dil bilgisi yerine "dil yapıları" ifadesi kullanılarak, işlevsel dil bilgisi öğretimi benimsenmiştir. Bu yaklaşım, dil yapılarını iletişimsel bağlamda kullanmayı ön plana çıkarmaktadır.

Tema Sayısının Azaltılması: Dil becerilerine daha fazla odaklanabilmesi için tema sayısı 6'ya düşürülmüş ve her sınıf seviyesinde aynı temaların işlenmesi sağlanmıştır. Bu, öğrencilerin ortak sınavlara ortak içerikle girmesine katkı sunmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (2006) öğrencilerin “yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme

yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri; bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları; okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri” (s.4-6) amaçlanmıştır.

2024 Türkçe Öğretim Programı, yazma ve konuşma becerilerini bütünsel bir şekilde ele alarak, öğrencilerin dil becerilerini daha etkin ve işlevsel bir şekilde geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin iletişimsel yeterliliklerini artırmayı ve çağdaş iletişim becerileri kazanmalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeyi, öğrencilerin dilsel ve estetik yetkinliklerini artırmayı hedefleyen bir eğitim yaklaşımıdır. Bu modelde, yaratıcı yazma, öğrencilerin düşünsel, duygusal ve estetik gelişimlerini destekleyen bir araç olarak kullanılmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin etkili iletişim kurma yeteneklerini artırarak, onların sosyal ve akademik başarılarını desteklemektedir. Bu becerilerin kazandırılması için öğretim programlarında yer alan stratejiler ve uygulamalar, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları iletişim durumlarına hazırlıklı olmalarını sağlamaktadır.

2.5. Yazı Dili ve Özellikleri

Türk Dil Kurumu'na (2005) göre yazı, fikirlerin belirli semboller aracılığıyla kayıt altına alınması süreci olarak tanımlanmaktadır. Yazı, sözlü iletişimin dışında, anlam taşıyan işaret ve şekillerden oluşan; görsel algıya hitap eden ve insanlar arasında bilgi aktarımını sağlayan bir ifade biçimidir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2012, s. 2). İnsan için temel bir gereksinim olan anlama ve anlatma yetisinin önemli bir yönü de yazı aracılığıyla gerçekleştirilir.

Yazı dili, konuşma dilinden ayrılan yapısal ve işlevsel özelliklere sahiptir. Genellikle İstanbul Türkçesi esas alınarak oluşturulan yazı dili, kullanım bağlamına göre farklı üslup özellikleri gösterebilir. Yazılı anlatım, yalnızca içerikle sınırlı kalmayıp yazım ve noktalama kuralları, cümle yapılandırması ve sayfa düzeni gibi teknik unsurlara da dikkat etmeyi gerektirir.

İnsanlar duygularını, düşüncelerini, gözlemlerini, hayallerini ve yaşantılarını yazı aracılığıyla somutlaştırarak geleceğe taşıyabilir. Bu yönüyle yazı, soyut anlamların sembollerle kalıcı hâle getirilmesidir. Yazının icadıyla birlikte alfabe ortaya çıkmış; bu gelişmeyi yazma eylemleri ve nihayetinde yazı dili izlemiştir.

Sevim’e (2019) göre yazı dili, yazılı anlatım sürecine dâhil olan eylemleri, kuralları ve bu süreçte ortaya çıkan yapıların tümünü kapsayan çok boyutlu bir sistemdir.

2.6. Yazılı Anlatım ve Yazma Becerisi

Anlatım, yazılı ve sözlü olarak ikiye ayrılır. Dil eğitimi-öğretimi süreçlerinde yazma becerisi, konuşma becerisinden önce kazandırılmaktadır. Anlatılmak istenen ifade yazma yöntem ve teknikleri kullanılarak, üzerinde düşünülerek, düzenlenerek daha anlamlı şekilde paylaşılabilmektedir. Konuşma becerisinde ise ifade edilenler kadar ses tonu, göz teması, jest-mimik, beden dili, duruş, nefes, vurgu ve tonlama gibi sözlü unsurlar da devreye girdiği için bir sonraki adım olarak ele alınır.

“Yazma ya da yazılı anlatım; zihinde yapılandırılmış duygu, düşünce ve bilgilerin düzenlenerek anlamlı bir yapı oluşturan birtakım sembollerle kâğıda veya başka bir yüzeye dökülmesi işlemidir” (Zorbaz, 2010, s. 1).

Yazılı anlatım mutlaka giriş(serim), gelişme(düğüm), sonuç(çözüm) paragraflarına ayrılmalıdır.

Yazma süreci, öğrencilerin yaşantılarından, gözlemlerinden, düşünsel tasarılarından ve hayal dünyalarından beslenerek özgün içerikler üretmelerine olanak tanır (Göçer, 2016). Bu beceri, duygu ve düşüncelerin semboller aracılığıyla, kelime ve cümleler yardımıyla ifade edilmesi biçiminde tanımlanabilir. Yazma aynı zamanda dilsel işaretlerin kâğıt ya da dijital ortama aktarılması süreci olarak da ele alınmaktadır (Arı, 2008). Bu eyleme başlamadan önce bireyin sahip olduğu bilgi birikimini gözden geçirmesi önemlidir. Yazının amacı, konusu ve genel çerçevesi zihinsel düzeyde şekillendirilmeli, yazıya aktarılacak unsurlar netleştirilmelidir (Coşkun, 2006). Yazma, esasen düşünsel süreçlerin ürünüdür ve düşüncenin yapılandırılmasıyla ortaya çıkar (Okur ve diğerleri, 2013). Zihinde üretilen, hatırlanan, geri çağırılan duygu, düşünce, bilgi, izlenim, anı, çağrışım vb algıların alfabe yoluyla somuta aktarılma işlemine yazma denir. Semboller aracılığıyla yazılan ifade, sembol okuyucusu tarafından zihinde algılanır. Yazı sayesinde zihinden zihne aktarım iletişimi gerçekleşmiş olur.

Temel dil becerilerinin etkili ve işlevsel biçimde kullanılmasında söz varlığı önemli bir belirleyici olarak öne çıkmaktadır. Söz varlığı, insan düşüncesinin somutlaşmış biçimi olarak değerlendirilebilir; bu yönüyle, bireyler arası düşünce aktarımının temelini oluşturur. Düşüncenin en küçük yapı taşları olan kelimeler, aynı zamanda dilin de temel birimleridir ve insanlar arasındaki iletişim bu birimler

aracılığıyla gerçekleşir. Kişiler arasındaki anlaşılabilirlik ise, büyük ölçüde sahip oldukları kelime hazinelerinin zenginliğine ve ortak paydada ne ölçüde kesiştiğine bağlıdır (Karadağ, 2019). Ana dili öğretim programlarında yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak, öğrencilerin imzalarını estetik ve okunaklı şekilde atabilmeleri de özel bir hedef olarak tanımlanmıştır.

Yazılı anlatım sürecinde dikkate alınması gereken temel aşamalardan biri, bireyin söz varlığını geliştirmesidir. Bu edinim süreci, hem alıcı (dinleme ve okuma) hem de üretici (konuşma ve yazma) yönleriyle ele alınır. Söz varlığını oluşturan unsurlar arasında kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, yabancı kökenli sözcükler, kalıp ifadeler ve terimler yer almaktadır. Bu unsurlar, bireyin anlamlandırma ve kendini yazılı olarak ifade etme becerisinde önemli rol oynar.

Dil, insan düşüncesinin saymacaya dönüşmüş hâlidir ve “dili oluşturan ses ve söz, yeryüzündeki tüm insan başarılarının temelini oluşturur” (Karaağaç, 2012, s. 37). Karaağaç’a göre, ses ve söz insanlara, gerçek dünyadan bağımsız olarak, toplumsal saymacalardan oluşan yeni bir dünya yaratma imkânı sunmaktadır. Bu bakımdan dil, yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda insanın dünyayı kavrayıp anlamlandığı bir sistemdir.

Çocuk, doğup büyüdüğü toplumda konuşulan dili ana dili olarak edinirken, “duyu organları ile algıladığı dünyayı, çevresinin de yardımıyla düşünce düzeyine ulaştırmaya çalışır” (Özbay, 2006, s. 3). Bu süreç, düşüncenin gelişimi ve dilsel ifadenin temelini oluşturur.

Gedizli (2006) yazılı anlatımı şöyle tanımlar: “Yazılı anlatım; bir dil öğrenimi ve öğretimi değil, yazılan dilin dünyasında sistemli düşünme yöntemi kazanma işidir.” Ona göre, “Türkçeyi geliştirmek, güçlendirmek daha iyi öğrenmek ve öğretmek değil, Türkçe düşünülen fikirleri doğru, düzgün, anlaşılır ve sistemli bir şekilde ifade etmektir” (s. 23). Bu nedenle yazma becerisi, düşüncenin yapılandırılması ve sistematik aktarımı açısından büyük önem taşır.

Yazma yöntemleri denildiğinde genellikle klasik metotlar akla gelir, ancak yaratıcı yazma süreçleri “imgesel çağrışımlara da ihtiyaç duyar” ve bu noktada öğretmen rehberliği kritik bir rol oynar. Öğretmenler, öğrencilerin özgünlüklerini geliştirmelerine destek olmalı ve yazma sürecinde yaratıcı düşünmeyi teşvik etmelidir.

Yazılı anlatım becerisinin gelişimi için farklı türlerde metin okumak faydalı olur. Apa (2022) bu konuda, “öğretmen öğrencilerine türlerin güzel örneklerini okutup inceletmeli, ardından öğrenciler bunlar üzerine tartışmalıdır” görüşündedir. Böylelikle öğrenciler hem okuduklarını derinlemesine anlamlandırır hem de yazma becerilerini geliştirebilirler (Özbay, 2006).

Yazma becerisini etkileyen faktörler ise oldukça çeşitlidir. Yıldız ve arkadaşları (2013) bu faktörleri şöyle sıralamaktadır: “Okunan ürünler, çevre, yetenek ve zekâ, hayal gücü, mantık kurgusu, aile kültürü, eğitim, sosyal ve ekonomik durum, çevrede yazmaya ve okumaya eğilimli kişilerin varlığı, gezilip görülen yerler” (s. 220). Tüm bu etkenler, bireyin yazılı anlatım becerisini şekillendiren önemli unsurlardır.

Yazılı anlatımı geliştirmek için bugüne kadar gerek dil eğitimcileri gerek yazarlar onlarca tavsiye vermişlerdir. Düşünceyi geliştirme yolları ve anlatım biçimleri bir metni etkili kılan, emsallerinden ayıran nitelik geliştiriciler arasında yer alır. Bundan dolayı özgün, anlaşılır, etkileyici bir metin yazmak için ilk önce gözlemci olmanın önemi vurgulanmalıdır. Günlük hayatın akışından kopuk bir yazar, okuyucunun gözünde inandırıcılığını yitirecektir. Bunun yanı sıra metnin sıradan olmayıp doğal olmasını sağlamak için de halk dilinden ziyade kelimelerin büyüğü dünyasını metne dökmek, yaratıcılığı besleyerek ürünü seçkin kılacaktır. Bu bağlamda yazılı anlatım özelinde yazma becerisini geliştirmek isteyen bir yazar, her şeyden önce eşyaya bakışı üzerinde tefekkür etmelidir.

Yaratıcı yazmanın temel amacı öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir. Bu yöntemde konuyu ve yazılı anlatım türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışmasını uygulayabilirler. Daha çok hikâye, şiir ve roman türlerinde kullanılan yaratıcı yazma çalışmalarında, belirlenen konu boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Çağrışım yoluyla bilinçaltında olan konuyla ilgili her şey, o konu etrafındaki boş kısımlara yazılır. Bilinçaltından çıkan kelimeler alt alta sıralanır ve kelimeler arasında bağlantı kurulur. Herhangi bir noktaya gelindiğinde konunun hangi yönde ele alınacağına karar verilir. Öğrenciler yaşadıklarından, düşündüklerinden ve hayal ettiklerinden hareketle yazarlar.

“Bir ben var benden içeru” diyen Yunus felsefesinin özü, alemin misali Adem’in özüne yönelik çıkacağı keşfin Adem’i hiç bilinmeyen alemlere doğru bir

yolculuğa götüreceğidir. Âdem değil midir ilmi simasından doğum haritasına kadar alemini yansıtan.

Johari penceresine göre insanın 4 yönü vardır. Bu teknikte iki boyut vardır; bireyin kendisi ile ilgili bildikleri ve diğerlerinin birey hakkında edindikleri bilgiler (Armstrong, 2006: 10). İlki “Açık Ala”n olarak bilinir ve bu alan hem bireyin kendisi hakkında bildiklerini hem de diğer kişilerin o birey hakkında bildiklerini içermekte olup, gözlemlenebilir ve bireyin anlatmaktan çekinmediği “genel” bilgileri kapsar. İkinci durum, diğerlerinin bildiği ancak bireyin farkına varmadığı bilgileri içerir ki “Kör Alan” olarak tanımlanır. Bazen “kuşku” olarak adlandırılan bu tür bilgiler, diğer kimselerin bir birey hakkında edindiği izlenimler ve o bireyin davranışlarının yorumlanması ile ilgilidir. Üçüncü durum ise “özel durum” olup bireyin diğerleriyle paylaşmak istemediği, bilinçli olarak gizlemek istediği bilgileri kapsamaktadır ve Saklı Alan diye ifade edilebilir. Kaygılar, korkular ve kıskançlık duygularıyla ilgili bilgiler bu alanda yer alır. Dördüncüsü ise “bilinmeyen durum” olup her iki tarafın da yeterli bilgiye sahip olmadığı ve dikkat çekmeyen özelliklerin yer aldığı “Belirsiz Alan” olarak ifade edilebilir (Yıldız: 2014). Yaratıcı yazma bu pencerelerin perdesine bakabilmeyi bilmekle başlar. Zira içe dönüş gerçekleşmeden dışa açılım bereketli olmamaktadır.

Dağınık bir yazı ise insan beyninin bütünselliğine aykırı olacağından kısa sürede dikkat dağınık olacak ve okuyucunun konsantrasyonu toplaması için ekstra efor gerektirecektir. Bundan dolayı yazma işi planlı, aşamalı, sayfa düzenine uygun ve yazma unsurlarına riayet edilerek oluşturulmalıdır.

2.7. Yazılı Anlatımın Unsurları

Yazılı anlatım yani Fransızca kökeniyle Kompozisyon denilen ürüne ait olan unsurlar şu şekilde sıralanabilir: Konu, Plan, Başlık, Kelime (Sözcük), Cümle, Paragraf, Yazım (İmla), Noktalama İşaretleri.

2.8. Yazma Becerisinin Geliştirilmesi

“Türkçe dersinin haftada bir saatinin yazı çalışmalarına ayrılması gerekmektedir. Bu çalışmaların temel amacı, öğrencilerin düzgün, temiz ve okunaklı yazı yazma becerisi kazanmalarını sağlamaktır. Öğrencilerin, harflerin asıl ve ilave unsurlarını kavrayarak bunları yazılarında doğru şekilde uygulamaları hedeflenir. Böylece, yazdıklarının başkaları tarafından kolayca okunabilir olması sağlanır. Yazı

alışmaları sayesinde öğrencilerin kendilerine özgü, işlevsel ve gelişmiş bir yazma becerisi edinmeleri beklenmektedir” (MEB, 2002).

Bu bağlamda yazma alışkanlığının kazandırılması için Türkçe dersinde gerekli mesaiyi harcamak öğretmenin öncelikli görevlerinden biridir. Bu kapsamda uygulanacak etkinlikleri belirlemek, yazılı anlatımın unsurlarını öğretmek, yazma strateji, yöntem ve tekniklerini göstermek önem arz etmektedir. Sadece ğretim programındaki kazanımların işlenmesi değil, öğrencinin bireysel manada etkin bir yazar olmasına da yol göstermek, Türkçe ğretmeninin liderlik etmesi gereken bir süreçtir.

Yazma alışkanlığı kazandırılması noktasında öğretmenin öğrencinin tutumuna yönelik bir araştırma yapması da önemlidir. Tutumlar, bireyi davranışa yönlendiren benzer kavramlarla kıyaslandığında görece daha kalıcı ve değişime dirençli kabul edilseler de tutum nesnesiyle ilgili tecrübe ve bilgi birikimindeki artışa paralel olarak güç de olsa değişebilir (Demirtaş Madran, 2018). Sosyal bir varlık olan insan aynı zamanda birbirinden farklı duygulara ve eğilimlere sahip bir canlıdır. Bu duygusal durumlar bireyin hayatı boyunca onun başarısında veya başarısızlığında belirleyici olmaktadır. Doğuştan gelen özelliklerin yanında yaşantılar yoluyla kazanılan çeşitli duyguların kişilerin hem kendilerine hem çevrelerine hem de karşılaştıkları durumlara yönelik bakış açılarını etkilediğini ve değiştirdiğini söylemek mümkündür. Pek çok alanda kişiyi hedefine ulaştıran veya hedefinden uzaklaştıran bu kavramlardan biri de tutumlardır (Kemiksiz:2023). Özellikle Eylül ayının ilk haftasında Türkçe dersine, yazma becerisine yönelik tutum ölçekleri veya hazırbulunuşluk testleri uygulanabilir. Bu sayede ğretmen, planlamasını sınıfın duygusal ve bilişsel durumunu da göz önüne alarak hazırlamış olur.

MEB tarafından 2023 Ekim ayı itibariyle Ortaokul ğrencilerinin İngilizce ve Türkçe sınavları okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma becerilerinden ayrı ayrı uygulanıp puan ortalamasının e-okula işlenmesini yürürlüğe koymuştur. Burada yazma becerisi imtihana tutulmadan evvel kazandırılmalıdır ki sonrasında sağlıklı bir ölçme değerlendirme sürecinden bahsedilebilsin.

“Yaratıcı çözüm üreten, düşünen, sorgulayan, eleştiren, düşünce ve görüşlerini yazılı ve sözlü olarak en iyi biçimde dile getirebilen bireylere her alanda ihtiyaç duyulmaktadır. Bu özelliklere sahip bireyler yetiştirmek için öncelikle öğrencilerin

yaratıcı düşünme becerilerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi gerekir. Bu bağlamda eğitim sistemlerinde hem hayal gücünü hem de çözümleyici düşünme yeteneğini geliştirerek bireyin yaratıcılığının önünü açan yeni beceri, yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır” (Uygun vd.:2020).

21. YY insanı becerileri de MEB’in kazandırmak istediği diğer bir çerçevedir. Çağa ayak uyduran bireyler, bireyselliğine saygı duyulan kişilerdir. Hiç şüphesiz okul sıralarında uygulanan öğretim yöntem teknikleri de öğrencilerin şahsiyet gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Türkçe eğitimde verilen yazma kazanımları içerisinde bu hususla en alakadar olan kazanım “Yaratıcı Yazma” yöntemidir.

Tompkins (1982) çocukların yaratıcı öyküler yazması için yedi neden sıralamaktadır: 1) eğlenmek; 2) sanatsal yönü olan ifadeyi geliştirmek; 3) yazmanın değer ve işlevini açıklamak; 4) hayal gücünü geliştirmek; 5) düşüncelerini açıklamak; 6) kendini tanıtmak için araştırmak 7) yazmak, okumak ve öğrenmek için.

“Öğrencilere kompozisyon adı altında atasözü yahut deyim açıklattırmak, tatillerde ve bayramlarda başlarından geçenleri yazdırmak öğrencilerin bir müddet sonra sıkılmalarına ve yazma eylemine karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için öğrencilere farklı yazma konuları bulmak, onlara kendi düşünce dünyalarını kurabilecek ve özgün fikirler üretebilecekleri yazma ortamları yaratmak gerekmektedir” (Bulut vd.:2020).

Yaratıcı yazma başlı başına başka yazma yöntemleriyle de iş birliğini gerektirebilir. Örneğin grupta birlikte öykü yazmaya, slogan yazmaya, kişisel öykülere, bilim kurgu yazılarına, pencere tekniği ile şiir yazmaya, diyalog yazmaya, fotoğraf eşliğinde yazmaya, duvar yazıları yazmaya, öykü karakteri oluşturmaya, yeni deyim ve atasözleri oluşturmaya, anahtar kelimelerle çalışmaya yer verilebilir. “Yaratıcı Yazma etkinlikleri düzenlenirken öğrencileri neşelendiren, düşündüren, hayal gücünü harekete geçiren, problem çözme becerilerini geliştiren, sentez ve yorum yapmalarına izin veren çalışmalara yer verilmeye gayret edilmelidir. Uygulamalarda yazılı ürünlerle ilgili dönüt verilirken, öğrenciler arasında kıyaslama yapmaktan, olumsuz sözler kullanmaktan kesinlikle uzak durulmalı, istenilen ölçütleri taşımak konusunda çok yetersiz yazılar bile yapıcı cümlelerle yorumlanmıştır. Yazma çalışmalarında kâğıdın temizliği, yazının düzgünlüğü gibi biçimsel uyarılara fazla yer verilmemesi öğrencilerin yazmaya yönelik olumsuz tutum geliştirileceği ve

dikkatlerinin dağılacağı düşüncesiyle özen gösterilmesi gereken bir alandır.” (Kırmızı, 2009).

2.9. Yazı Alışkanlığı Kazandırılması

Okul, ana dili gelişimini sistemli hâle getirir. Ana dili eğitimi, dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmeyi hedefler. Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde kelime öğretimi bir kesişme noktasıdır ve bu yönüyle, bütünleyici bir alan olma özelliği taşır. Kelime öğretimi ile öğrencilere ana dillerinin söz varlığı sistemli olarak aktarılır. Öğrencilerin söz varlığının zenginleşmesi, esasen anlam dünyalarının gelişmesi, bu da düşünme sınırlarının genişlemesi demektir. Bu açıdan, öğretmenler kelime öğretimine özel bir önem vermelidir (Karadağ, 2022). Türkçe öğretimi açısından tamamlayıcı bir alan olarak nitelenebilecek olan kelime öğretimi, bütün dil becerilerinin eğitiminin ortak zeminini oluşturmaktadır. Karatay (2007:145) Kişinin dört temel dil becerisini aktif kullanabilmesi edindiği kelime dağarcığı ile de doğrudan ilişkilidir. Günün çoğunu okulda geçiren bir öğrenci için kelime öğretiminin örtük ve doğrudan gerçekleşmesi ders sıralarında olmaktadır. Türkçe ders saatlerinin yoğunluğu düşünüldüğünde Türkçe öğretim programları öğrenciye hangi yeterlikleri sağlıyor noktasının incelenmesi önem arz etmektedir.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programında “Dinlediklerini, izlediklerini ve okuduklarını anlayan; duygu, düşünce ve hayallerini anlatan; eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorumluluk üstlenen, girişimci, çevresiyle uyumlu, olay, durum ve bilgileri kendi birikimlerinden hareketle araştırma, sorgulama, eleştirme ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren, estetik zevk kazanmış ve millî değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi” amaçlanmıştır (MEB, 2006, s.7). 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında: “Türkçe Dersi Öğretim Programı ile basılı ve elektronik ortamlarda dinlediklerini ve okuduklarını anlayan, kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade eden; eleştirel, yansıtıcı ve yaratıcı düşünen, millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır” (T.T.K.B.,2015, s.4).

Her iki öğretim programı da öğretmenin rehber olarak süreci başlatan konumunda olduğu, gelişimsel özellikleri dikkate alan, öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin bilgi, birikim ve deneyimlerinden hareket eden, etkinlik temelli bir yapısal yaklaşımla hazırlanmıştır. Her iki program da tematik yaklaşım esas alınarak

hazırlanmış ve hazırlanan temalar sınıf seviyelerine göre belirlenerek düzenlenmiştir (Bayburtlu: 2015).

2006 programı, önceki programlarda yer alan öğretmen merkezli anlayışın öğrenmede yetersiz kalması üzerine öğrenci merkezli bir anlayışla öğrencideki zihinsel becerileri geliştirme ve bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasına ağırlık vermiştir. 2015 programı ise bunlar ek olarak öğrenci merkezli anlayışın getirdiği bir uygulama olan bol etkinlik temelli uygulamalardan biraz sıyrılarak beceri merkezli bir yaklaşımla hazırlanmıştır (Karabay, 2012, s. 1730). 2015 programının, yoğun etkinlik anlayışı yerine daha çok beceri merkezli bir hale gelmesi günümüz koşullarının gittikçe karmaşıklaşması ve eğitilmiş insan sayısının çoğalması, beceri boyutu gelişmiş insanlara olan ihtiyacı arttırdığından çok yerinde bir yaklaşım olmuştur (Mutluer, 2013, s.356).

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kurgusal ve düşünceye dayalı metinler oluşturma, duygu ve düşüncelerin sözlü ve yazılı ifadesi; bilme, hatırlama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme, yaratma basamaklarını öğrenciye kazandırma ve bunların uygulanışında öğretmenin rehberliğini öne almanın söz konusu olduğu vurgulanmıştır.

2006 yılında hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim programında ise 21. Yy becerilerine yönelik detaylı hedefler vurgulanmamıştır. "...yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır" (MEB, 2006, s.11). Yazma becerisinin medyada ön plana çıktığı bu yüzyıl için yeterli kazanımları içermeyen hedefler görülmektedir.

Öğrenme alanı olarak yer alan yazma, 2015 öğretim programında 2006 programına nazaran çağa uygun amaçlar barındırmaktadır. 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı kapsamında, öğrencilerin "merak duygusuna açık, öğrenmeyi öğrenme odaklı, iş birliği ve iletişim becerileri gelişmiş, eleştirel düşünme yeteneğine sahip, yenilikçi düşünebilen, estetik bilinçli ve disiplinler arası etkileşime açık bireyler olarak yetiştirilmesi" amaçlanmaktadır (MEB, 2017). Dört temel dil becerilerini kullanma, dilin kurallarına uyma, millî değerlere ve dünya kültürüne uyum sağlama, önem verme

amaçlarına göre daha önceki öğretim programlarıyla benzer niteliktedir. Etkinlik çeşitliliği öğretmene bırakılmıştır. 2006'da ise ekler bölümünde öğretmene yol gösterici etkinlik temelli pek çok örnek olan yer almaktadır.

2017 Türkçe Dersi Programı ölçme değerlendirmeyi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak ele alır. Süreç ve performans temelli bir ölçme değerlendirme yaklaşımı olan 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda değerlendirme ve ölçmede amaç yargı değil tanıdır (Ayrancı, 2017).

MEB 2018 Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı'nın incelenmesi sonucunda, öğrencilerin "Türkçeyi yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak ve yazma alışkanlığı kazandırmak" amaçlandığı görülmektedir (MEB, 2018). Ayrıca, program kapsamında öğrencilerin "söz varlığını zenginleştirme, dilimizin zenginlikleriyle öğrenciyi buluşturma, grup çalışmalarıyla iş birliği yapma, paylaşma, girişimcilik, medya kaynaklarından bilgiye erişme ve seçme, dili estetik kullanma, eleştirel düşünme, tahmin etme, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, ürüne dönüştürme becerilerini geliştirme" ve "milli ve evrensel sanatsal değerlere önem verme ve katkıda bulunma" hedefleri de yer almaktadır (MEB, 2018). Bu program, Türkçe dersi ile paralel olarak, Türkçe öğretmenlerinin seçmeli ders olarak aldığı bir program olduğundan kazanımları destekleyici niteliktedir. Program, "geleneksel değil, süreç temelli yazmayı odaklayan" bir anlayışa sahiptir. Ayrıca yeterlikler "hazırlık, planlama, geliştirme, düzeltme ve sunum" aşamalarıyla belirlenmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

2.10. Genel Değerlendirme

Öğretim programı incelendiğinde, müfredat planı okunduğunda kapsamlı bir çalışma ortaya konulduğu, Türkçe dersi yazma kazanımlarını destekleyici nitelikte olduğu, öğrencilerin yazma becerisine katkı sağlayamaya elverişli olduğu fark edilebilmektedir.

2019 Türkçe Öğretim Programı konuşma becerisi kazanımları ve açıklamaları incelendiğinde hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma becerisine yönelik çeşitli açıklamalar mevcuttur. Ancak kademelere göre değişiklik arz eden açıklamaların strateji, yöntem ve teknik açıdan bağımsız olması, uygulanabilirliğine dair açıklamaların yetersizliği, ders akışı için gerekli niteliği oluşturmamaktadır. Örnek olarak "T.5.2.3.Konuşma

stratejilerini uygular: Serbest, güdümlü, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır” (MEB:2019). Kazanımı stratejilerin isimlerini vermekle birlikte beraberinde herhangi bir açıklama barındırmamaktadır.

Türkçe dersi öğretim programında yer alan hazırlıksız konuşma türü yerli literatürde önceden araştırma ve hazırlık gerektirmeyen, ne zaman ve kiminle yapılacağı belli olmayan, içinde bulunulan şartlar gereği birdenbire ve anlık olarak gelişen, doğaçlama şeklinde yapılan, kutlama, soru sorma, adres sorma, özür dileme vb. amaçlarla gerçekleştirilen gündelik konuşmalar olarak tanımlanmıştır (Yeşiltepe Sağlam, 2010; Yüceer, 2014; Aydın ve Pehlivan, 2019; Köse, 2019; Kırbaş, 2019).

2.11. Çocuk ve Yaratıcılık

İnsanlık, dünya üzerinde var olduğu günden itibaren doğa ile ilişkilerinde her zaman küçük veya büyük yaratıcılıklara ihtiyaç duymuştur. Günümüzün yaşamsal olguları, tüm alanlarda yaratıcı kişilerin buluşları ile oluşmuştur. Bu nedenledir ki insanlığın her zaman, her alanda yaratıcı bireylere ihtiyacı olmuştur ve olacaktır (Yazgın:2020).

Problem çözme sürecinin hem zihinsel bir faaliyet ya da yetenek, hem de bir teknik ya da yöntem olduğu söylenebilir. Problem çözme, bir problemle karşılaşıldığında önceki bilinenlerin yeniden düzenlenerek, yeni duruma çözüm getirmesi sürecidir (Karakuş M.).

21.YY becerilerine bakıldığında inovatif çözümler bulma başlığını görmektedir. Bu bağlamda okulda verilen eğitim-öğretimin bu beceriyi kazandırmaya yönelik tasarlanması gerekmektedir. Yaratıcılık sadece yeni bir kurgu üretmek değil, var olana başka bir pencereden bakabilme sanatıdır. Çocuklar, basmakalıp fikirlerle doldurulmamış tertemiz zihinlerinde özgürce hayal kurabilmekteler. Onların ufkunu açıcı sorularla bu bakış açısı daha da çeşitlendirilebilir. Yetişkinler olarak onlara ket vurmak yerine bir çocuğun gözünden de hayata bakabilmeyi deneyimlemek, yetişkin-çocuk iletişim bağını da kuvvetlendirecek ve aynı zamanda zihinlerde karşılıklı yeniliğe aktarım süreci tecrübe edilmiş olacaktır.

Yazma, adeta bir kaynaktan çağlayan akışa şahitlik etme sürecidir. Belki de yaratıcılığın en yoğun açığa çıktığı sanatlardan biridir. Dolayısıyla Türkçe derslerinde yazma becerileri kazandırılırken öğretmenlerin yaratıcı düşünme ve yaratıcı yazma

alışmalarına yer vermesi, çocukların doğuştan getirmiş oldukları potansiyeli en anlamlı şekilde değerlendirmeye de vesile olacaktır.

Çocuğun, dünyayı nasıl algıladığı da burada üzerinde işlenmesi gereken önemli bir husustur. Özellikle son yıllarda algının her alanda etkin kullanımı ve buna bağlı olarak algı ile bazı bilgi ve yönlendirmelerin ne denli başarılı sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır. Türkçe eğitiminde de algı ve öğrenme arasındaki ilişkilerin bir bütün olarak ele alınıp tartışılması ve eğitim ğretim sürecinde algısal öğrenmenin yerinin belirlenmesi kaçınılmazdır. Hiçbir şey kendiliğinden oluşmaz. Oluştuğu varsayılanların da mutlaka bir öncesi olduğu bilinmektedir (Aytaş, 2016). Dolayısıyla algı ve dil ğretimi noktasında Türkçe dersi öğretmenleri gerekli çalışmaları yapmalıdırlar.

Kompozisyon alışmaları bu anlamda P4C (ocuklar İçin Felsefe) etkinlikleriyle de desteklenmelidir. Zira ğrenciler, teorik bilgilerle dolu sayfaları olduğu gibi ezberlemeye yönelik bir alışkanlıkla büyüdükleri için bir anda özgün düşünmeye uyum sağlayamayabiliyorlar. Onlardaki bu potansiyeli açığa çıkarmaya yönelik teşvik edici ve destekleyici nitelikteki sorular, alıştırmalar, etkinlikler, oyunlar sürecin daha esnek gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Öğretim programında yer alan kazanımları öğretmenler kazandırmak için ders kitapları haricinde başka materyaller de kullanmalıdır. Bu noktada çocuktaki yaratıcılığı ortaya doğal bir şekilde ortaya çıkaran en temel yöntemlerden biri de dramadır.

Belirli bir kurguda doğaçlama rol oynayarak gerçekleştirilen drama, pek çok tekniği içinde barındıran bir yöntemdir. Türkçe ğretmeni burada dramayı yönlendiren bir liderdir. Lisans programında edinilen becerileri, aktif öğrenme yöntemlerini işe koşmak, dersi sıradan bir halden çıkarıp öğrencilere katkı sağlayıcı niteliğe bürümüş olacaktır.

ocuk, olanı olduğu gibi nesnel değil; kendi bakış açısıyla görmeye elverişli bir şekilde dünyaya gelir. Onun bu bakış açısını farkındalıkla destekleyerek yaratıcı düşünmeyi geliştirmek, yaratıcı yazmanın ilk basamağını oluşturmaktadır.

2.12. Konuşma Eğitimi

Konuşma, bireyin gündelik yaşamında iletişim kurmasını, edindiği bilgi ve birikimlerini aktarmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini dile getirmesini sağlayan en etkili iletişim araçlarında biridir. Anadili eğitiminde önemli bir yeri olan

konuşma, yazmayla birlikte dilin üretici beceri alanını oluşturmaktadır (Temizkan, 2010).

“Dil öğretiminde konuşmanın özel bir yeri vardır. Çünkü dil öğretiminde konuşma hem araç hem de amaç olmaktadır. Yani bir taraftan konuşma becerilerini geliştirmeye bir taraftan da konuşarak öğrenmeye ağırlık verilmektedir” (Güneş, 2020). Konuşma, bu anlamda hem öğrenme hem de öğretme alanıdır. Bunun yanı sıra kişiler arası etkileşim, paylaşım, sağaltım aracı olması da konuşmanın önemli bir iletişim aracı olduğunu gösterir. Yoğun duygu ve düşünceleri kaleme almayı tercih etmeyen pek çok kişi konuşarak enerji aktarımını gerçekleştirerek rahatlamaktadır. Dinleyiciye göre konuşma kalitesini konuşmacı her ne kadar ayarlayabilse de mekân, zaman ve şartlar da konuşma akışını etkileyen önemli etmenlerdendir. Buna göre konuşmacı bazen belirli bir kriter olmadan da gelişigüzel konuşabilmektedir. Toplumda “Rasgele konuşma” olarak bilinen “hazırlıksız konuşma” kavramı da aslında kendi içinde zihinsel süreçleri barındıran bir beceridir.

Hazırlıklı veya hazırlıksız konuşma, karşılıklı etkileşimi sağlamakla birlikte etkileşim ortamı içinde öğrencinin konuşma becerilerini geliştirmesine de doğrudan katkı sağlamaktadır. Konuşma yoluyla uygun zemin sağlandıktan sonra iletişim ve ilişki kurma alanı daha kolay gerçekleşmektedir.

2.12.1. Konuşma nedir? Konuşmanın aşamaları nedir? Hazırlıksız konuşma nedir?

Konuşma, iletişim kuran iki insan arasındaki sözel aktarımdır. Kolay ve pratik oluşu sebebiyle iletişimin temelidir.

Konuşma zihinde başlayan, duygu ve düşünlerin sözlere aktarılmasıyla yürütülen, zihinsel ve fiziksel bir süreçtir. Bu süreçte önce beyin ardından konuşma organları ve sesler yer almakta, karmaşık bir dizi işlem yapılmaktadır. Konuşma sırasında önce zihinde bir hazırlık yapılmakta, hangi bilgilerin aktarılacağı belirlenmektedir. Ardından aktarılacak bilgi, duygu ve düşünceler uygun kelimeler seçilerek seslendirilmektedir. Ancak konuşma sadece seslendirme ile sınırlı değildir. Seslendirme öncesi zihinde çeşitli işlemler yapılmaktadır. Bazen içten konuşma veya sessiz konuşma da yapılmakta, insanlar düşüncelerini sözlere dökmeden içinden kendi kendine konuşmaktadır (Güneş, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu araştırmada da anlatma becerilerinden konuşma ve yazma becerisi, yazma stratejilerinden yaratıcı yazma; konuşma stratejilerinden hazırlıksız konuşma ve bu ikisi arasındaki ilişki konusu ele alınmıştır. Bu ilişkiyi araştırdıktan sonra, korelasyonuna göre Türkçe dersi öğretim yöntem-teknikleri beceri kazanımlarına göre uyarlanabilir, çeşitlendirilebilir. Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini sağlayacak etkinliklere daha çok yer verilebilir.

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel araştırma, değişkenler arasındaki ilişki düzeylerini belirlemek ve bu ilişkiler doğrultusunda olası sonuçları öngörmeyi hedefleyen bir yaklaşımdır. Metin'e (2014) göre, "iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiler istatistiksel testlerle ölçülmeye çalışılır" (s. 47). Bu yöntem sayesinde, korelasyon analizi aracılığıyla değişkenler arasındaki ilişki yönü ve gücü ortaya konabilir.

Cohen ve Manion (1997), bireylerin hem kişisel hem de sosyal ilişkiler içindeki davranışlarının analizinin karmaşık bir süreç olduğunu belirtmiştir. Bu süreç, daha sade ilişkilerin tanımlanmasıyla anlamlandırılabilir. Nitekim korelasyonel araştırmalar bu türden ilişkileri açıklığa kavuşturma potansiyeli taşıyan çalışmalar olarak değerlendirilmektedir (akt. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Yazarlar, korelasyonel araştırmaların yalnızca mevcut ilişkileri göstermekle kalmayıp, bu ilişkiler üzerinden yeni araştırmalar için yol gösterici nitelikte ipuçları sunduğunu da vurgulamıştır.

Korelasyon analizine dair detaylı açıklama ise Ersöz'e (2022) aittir: "Korelasyon Analizi (yordayıcı-keşfedici), değişkenler arasındaki ilişki, bu ilişkinin yönü ve şiddeti ile ilgili bilgiler sağlayan istatistiksel bir yöntemdir. Korelasyon değeri -1 ile 1 arasında yer alır. 0 değeri ise ilişki olmadığını gösterir. Değer -1'e yaklaştıkça negatif, +1'e yaklaştıkça pozitif mükemmel korelasyon söz konusudur" (s. 102).

Araştırmada ayrıca eylem araştırması yöntemi de kullanılmıştır. Çünkü yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma çalışmaları, doğrudan uygulama süreci içerisinde gerçekleştirilmiştir. Elliot (1991) bu yöntemi, "sosyal durumların içindeki eylemi geliştirme amacı taşıyan bir araştırma türü" olarak tanımlar (s. 69). Eylem araştırması;

problemi belirleme, veri toplama, eylem planı oluşturma, uygulama ve değerlendirme gibi aşamaları içerir (Yıldırım & şimşek, 2013).

Nicel verilerin toplanması sürecinde, Susar Kırmızı (2011) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Yazma İçin Değerlendirme ltleri Formu (YİDF)” ile Bozkurt ve Arıca-Akkök tarafından geliştirilen “Anadili Türkçe Olan Konuşucular İçin Konuşma Becerisi Derecelendirme lği” kullanılmıştır. Bu araçların bilimsel geçerliliği literatürde kanıtlanmıştır.

3.1. Araştırmanın alışma Grubu

Çalışma grubu, heterojenliği sağlamak amacıyla rastgele yöntemle belirlenmiştir. Araştırma, 2024-2025 eğitim ğretim yılında Ağrı-Hamur Yukarı Gözlüce ğretmen Burçin zdemir Ortaokulu'nda öğrenim gören 15 kız 15 erkek toplam 30 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiş, gerekli etik izinler ğrenci velilerinden, Ağrı İbrahim een niversitesi'nden, MEB'den alınmıştır.

3.2. Veri Değerlendirme Araç ve Teknikleri

Veri toplama sürecinde yukarıda belirtilen ölççekler kullanılmıştır. YİDF, yaratıcı yazıların içerik, yapı ve anlatım yönlerinden değerlendirilmesini sağlarken; konuşma becerisi derecelendirme lği, spontane konuşmaların ölçülebilir hale getirilmesini amaçlamıştır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Uygulama Süreci

Konuşma konuları, uzman onayıyla belirlenmiş ve öğrencilere anlık şekilde sunulmuştur. Öğrencilerden bu konular hakkında kısa süreli konuşmalar yapmaları istenmiş ve performansları lek doğrultusunda değerlendirilmiştir. Yaratıcı yazma sürecinde ise öğrenciler, kendilerine verilen konular içinden bir konuyu seçerek yazılar yazmıştır. Konular, Türkçe ğretim Programı'ndaki kazanımlar doğrultusunda alan uzmanlarıyla iştişare edilerek belirlenmiştir. Bu metinler daha sonra YİDF kriterlerine göre değerlendirilmiştir.

Etik uygunluk adına ğrencilere “Gönüllü Katılımcı Onay Formu” sunulmuş ve çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı, istedikleri zaman ayrılacakları bilgisi net şekilde verilmiştir.

3.4. Veri Analizi

Araştırmada toplanan veriler ölçek puanlaması ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, yazılı belgelerden anlamlı temaların ve kavramların çıkarılmasına imkân tanıyan bir analiz tekniğidir (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 89).

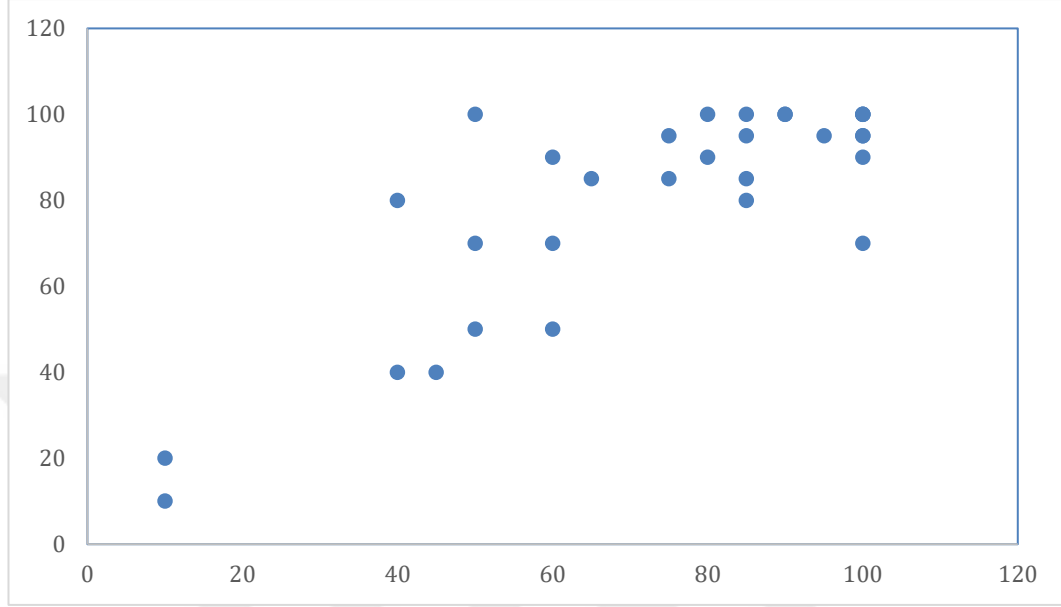
Öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri “Konuşma Becerisi Gözlem Formu ve Derecelendirme Ölçeği Konuşma Ölçeği” ile öğrencilerin hazırladığı metinler ise “Yaratıcı Yazma İçin Değerlendirme Ölçütleri Formu” (YİDÖF) ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin konuşma ve yazma ürünlerinden elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen verilere göre hazırlıksız konuşma becerisi ile yaratıcı yazma becerisi arasındaki ilişki, korelasyonel bağlamda ortaya konulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. Sınıf Düzeylerine Göre

Şekil 1. Korelasyon Eğrisi

$n=30$, $\Sigma x=2165$, $\Sigma y=2380$, $(\Sigma x)^2=4687225$, $(\Sigma y)^2=5664400$, $\Sigma(xy)=187350$,
 $\Sigma x^2=176125$, $\Sigma y^2=207300$

Burada n veri sayısı, Σx yazma değerlerinin toplamıdır, Σy konuşma değerlerinin toplamıdır.

$$r = 0.813309715304389$$

Yüksek pozitif ilişki

Araştırma kapsamında yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda, öğrencilerin yaratıcı yazma puanları ile hazırlıksız konuşma puanları arasında anlamlı ve güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = 0.81$, $p < 0.01$). Bu bulgu, iki beceri arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Başka bir deyişle, yaratıcı yazma becerisi yüksek olan öğrencilerin, hazırlıksız konuşma performanslarının da yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu ilişki hem yazılı hem de sözlü anlatım becerilerinin benzer dilsel ve bilişsel süreçlere dayandığını düşündürmektedir.

- $r = 0.81$, sosyal bilimler alanında güçlü bir korelasyon olarak kabul edilir.
- Bu durum, öğrencilerin dilsel yaratıcılık, sözcük dağarcığı, anlatım bütünlüğü ve duygu aktarımı gibi becerileri hem yazılı hem sözlü olarak kullanabildiklerini göstermektedir.
- Özellikle yüksek yaratıcı yazma puanına sahip öğrencilerin, hazırlıksız konuşmalarında da daha özgüvenli, akıcı ve etkili oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Çalışmaya katılan öğrencilerin puanlamaları, cinsiyetleri ve sınıfları

	Yazma	Konuşma	Cinsiyet	Sınıf
Öğrenci 1	60	70	Kız	7
Öğrenci 2	80	100	Kız	7
Öğrenci 3	100	100	Kız	8
Öğrenci 4	60	50	Erkek	6
Öğrenci 5	95	95	Kız	7
Öğrenci 6	50	50	Erkek	6
Öğrenci 7	10	10	Erkek	6
Öğrenci 8	100	95	Kız	8
Öğrenci 9	45	40	Erkek	7
Öğrenci 10	85	100	Kız	7
Öğrenci 11	80	90	Kız	7
Öğrenci 12	40	80	Erkek	7
Öğrenci 13	10	20	Kız	7
Öğrenci 14	90	100	Erkek	7
Öğrenci 15	100	100	Kız	7
Öğrenci 16	50	70	Erkek	7
Öğrenci 17	75	85	Kız	7
Öğrenci 18	75	95	Erkek	7
Öğrenci 19	100	90	Erkek	7
Öğrenci 20	100	70	Kız	7
Öğrenci 21	85	85	Kız	7
Öğrenci 22	85	80	Kız	7
Öğrenci 23	50	100	Erkek	7
Öğrenci 24	65	85	Erkek	7
Öğrenci 25	40	40	Erkek	6
Öğrenci 26	100	100	Erkek	8
Öğrenci 27	90	100	Kız	8
Öğrenci 28	60	90	Erkek	6
Öğrenci 29	85	95	Kız	8
Öğrenci 30	100	95	Erkek	7

Tablo 3. Yazma ve konuşma verilerinin ortalamaları ve toplamları

Toplam Yazma	2165
Toplam Konuşma	2380
Ortalama Yazma	72,16666667
Ortalama Konuşma	79,33333333

Tablo 4. Yazma becerisi en yüksek öğrencilerin konuşma puanları

Yazması 100'lükler	Yazma	Konuşma
Öğrenci 3	100	100
Öğrenci 8	100	95
Öğrenci 15	100	100
Öğrenci 19	100	90
Öğrenci 20	100	70
Öğrenci 26	100	100
Öğrenci 30	100	95

Tablo 5. Konuşma becerisi en yüksek olan öğrencilerin yazma puanlamaları

Konuşması 100'lükler	Yazma	Konuşma
Öğrenci 2	80	100
Öğrenci 3	100	100
Öğrenci 10	85	100
Öğrenci 14	90	100
Öğrenci 15	100	100
Öğrenci 23	50	100
Öğrenci 26	100	100
Öğrenci 27	90	100

Tablo 6. Cinsiyete göre veriler

Toplam	15	Erkek	62,33	Erkek	73	Erkeklerde	17,1123
Erkek		yazma		Konuşma		Yazma ve	
		ortalama		ortalama		konuşma	
						arası	
						yüzde fark	
Toplam	15	Kız	82	Kız	85,67	Kızlarda	4,4715
Kız		yazma		Konuşma		Yazma ve	
		ortalama		ortalama		konuşma	
						arası	
						yüzde fark	

Tablo 7. Sınıf dağılımlarına göre veriler

Toplam 6. Sınıf	5	6. Sınıf Yazma	40	6. Sınıf Konuşma	48	6. Sınıflarda Yazma ve konuşma arası yüzde fark	20
Toplam 7. Sınıf	20	7. Sınıf Yazma	73,5	7. Sınıf Konuşma	82,5	7. Sınıflarda Yazma ve konuşma arası yüzde fark	12,24489
Toplam 8. Sınıf	5	8. Sınıf Yazma	95	8. Sınıf Konuşma	98	8. Sınıflarda Yazma ve konuşma arası yüzde fark	3,1578

Araştırmada 30 öğrenciye hazırlıksız konuşmalar yaptırılmış ve puanlanmıştır. Yaratıcı yazma etkinlikleri yaptırılmış ve ölçeğe göre puanlanmıştır. Bu iki beceri arasındaki ilişki korelasyonu tespit edilmiştir. Ölçeklere yansımayan lakin uygulayıcı olarak gözlemlediğim bir husus ise sonuç odaklı değil süreç odaklı bir eğitimin daha nitelikli ve keyifli olduğu yönündedir. Özellikle ortaokul gibi ergenliğe geçiş sürecindeki öğrencilerin yaş grubu itibarıyla yoğun duygular yaşaması derslere uyumlarını zorlaştırmakta dolayısıyla stres düzeylerini artırmaktadır. Onların eğitimlerini daha kaliteli ve kalıcı hale getirmeye çalışırken farklı etkinliklerle kendilerini ifade etmelerine alan açmanın yararlı olduğu tespit edilmiştir.

Hazırlıksız konuşmada öğrenci bir konu seçer veya öğretmeni bir konu verir. Sonra da o konu hakkında öğrencinin ölçütlere uygun konuşması beklenir. Burada konu hakkında öğrencinin ön bilgisinin olması oldukça önemlidir. Zengin bir konuşma giriş-gelişme-sonuç şeklinde aktarılabilen içeriğe sahip olmalıdır. Bundan dolayı araştırmada ders kitabından hareketle hazırlıksız konuşma konuları seçilmiştir. Türkçe ders kitabındaki temaların öğrencinin zihinsel hazırlık sürecine katkı sağladığı varsayılmaktadır. Araştırmada bu hipotezin doğrulanması yönünde bir çalışma yapılmamış, yalnızca öğrencinin hazırlıksız konuşma puanı hesaplanmıştır.

Öğrencilerin konuyla alakalı bir konuşma gerçekleştirmesi için ilk etapta konuyu anlamaları önem arz etmektedir. Akabinde daha evvelden konuyla bağlantılı içerikle öğrencinin hemhal olmuş olması da konuşmanın zenginliği açısından kayda değer bir husustur. Konuşmanın dağılmadan belirli bir odak etrafında gelişmesi ve uygun örneklerle desteklenmesi için de öğrencinin konunun ana fikrini tespit etmiş olması gereklidir. Kırsal kesimdeki pek çok öğrenci ana fikir-konu-tema gibi

kavramlara hâkim olmadığı için de konuşmanın ana fikirden uzak gerçekleştiği görülmüştür.

Araştırma sonuçları incelendiğinde çalışma kapsamında ele alınan iki beceri arasında anlamlı bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Bunun temelinde ise psikolojik süreçler ve yönerge bilgisi yanında yaratıcı düşünme kabiliyetinin gelişimi söz konusudur denilebilir. Çünkü her iki becerinin de aktif söz üretebilme ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Veri toplama sırasında öğrencilerin konuşmayı yazmadan daha çok sevdikleri, yazma eyleminin yorucu ve dikkat gerektiren bir süreç olmasından bahsedildiği dikkat çekmiştir.

Bunun yanında konuşa ve yazma puanları birbirine zıt istisna öğrenciler de söz konusudur. Dolayısıyla öğrenciler hakkında genelleme yapmaktan ziyade her bir öğrenme alanı için ayrı ayrı etkinlikler yaptırmak öğrencilerinin beceri seviye tespiti ve gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Tezin temelde yanıt aradığı “Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna; “Evet, anlamlı bir ilişki vardır.” Yanıtı verilebilir. Araştırma bulgularına bakıldığında bu iki beceri arasında yüksek düzeyde bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Veri toplama esnasında araştırmacı, hazırlıksız konuşma esnasında iyi bir performans gösteren öğrencilerin yaratıcı düşünme kabiliyetlerinin geliştiğini gözlemlemiştir. İçerik ve biçim yönüyle kendini daha rahat ifade edebilen öğrenciler, imla-noktalama kurallarına bakılmaksızın yazdırılan yaratıcı yazma çalışmaları sırasında da eserlerini başarıyla kaleme alabilmişlerdir. Yaratıcı yazma puanlama ölçütleri sayfa düzeni gibi biçimsel unsurlara değil eserin özgün ve anlamlı yönünü öne almaktadır. Dolayısıyla standart kalıpların dışına çıkabilen, doğaçlama anlatımı daha kolay yapabilen öğrencilerin yazma ve konuşma fark etmeksizin daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir. Hazırlıksız konuşması iyi düzeydeki öğrencinin yaratıcı yazma becerisi de iyi düzeydedir. Keza aynı şekilde yaratıcı yazması daha zayıf olan pek çok öğrencinin de hazırlıksız konuşması benzer oranda zayıftır.

Çalışmada tespit edilen bir başka bulgu: Öğrencilerin cinsiyete göre hem hazırlıksız konuşma hem yaratıcı yazma beceri düzeyleri farklılık göstermektedir.

Kız öğrencilerin hem yazma hem konuşma becerilerinde erkek öğrencilere nazaran daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Üstelik bu iki beceri arasındaki fark

kızlarda yüzde 4 gibi küçük bir oranken erkeklerde yüzde 17 gibi ciddi bir fark vardır. Erkek çocuklarının yaradılış itibariyle anlamaya; kız çocuklarının anlatmaya yatkın olması, bilişsel gelişimin bu doğrultuda seyretmesi bu sonucun sebepleri olarak varsayılmaktadır. Ayrıca psikolojik anlamda erkeklerin toplumumuzda “daha sessiz” olarak kodlanmasının da bu sonuçta etkili olabileceği düşünülmektedir. Öte yandan genellikle kız çocuklarının sağ lob yani beynin duygusal, yaratıcı, sanatsal tarafının; erkek çocuklarının sol lob (sayısal/mantık/muhakeme/analiz) tarafının gelişmiş olmasının da bu sonucu doğurduğu araştırmacı tarafından öne sürülmektedir. Erkek çocuklarının standart kalıpların dışına çıkmaya dirençli oluşu onların hazırlıksız konuşma esnasında üretkenliğini gölgelemektedir. Yazma çalışmaları esnasında belli çerçeve dışına çıkamayan bu öğrenciler biçimsel kurallara ağırlık vermişlerdir. İçeriğin özgün, yeni, alışılmış dışı olmasına dikkat edileceği söylendiği halde bilinen eski kalıpların güvenli konfor alanına tutunan bazı öğrenciler yeniliğe alan açmakta zorlanmışlardır. Kız çocukların zengin düşünme kabiliyetleri ve yazma esnasındaki esnek psikolojileri onların kalemine de yansarak daha nitelikli eserlerin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Kız öğrencilerin araştırma haricinde de sınıfta sıklıkla söz alıyor oluşları onların çalışma sırasında da daha rahat olmalarına ve daha özgür bir alandan konuşabilmelerine zemin hazırlamıştır.

Öğrencilerin sınıf düzeyine göre hazırlıksız konuşma beceri düzeyleri farklılık göstermektedir. Sınıf düzeyine göre yaratıcı yazma beceri düzeyleri de farklılık göstermektedir. Bunun konsantrasyon, hazırbulunuşluk, yapılan çalışmaya yatkınlık, ön bilgiler vb durumlarına bağlı bir değişiklik olduğu varsayılmıştır. Öğretim programlarında bu becerilere her kademede yer verildiği ve ders kitaplarında yeterli sayıda olmasa da bu becerilere yönelik etkinliklerin yer aldığı gözlemlenmiştir.

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmede önemli rol oynar. Ortaokul düzeyindeki öğrenciler, yazılı ve sözlü iletişimde kendilerini daha rahat ifade edebilmek, düşüncelerini daha etkili biçimde aktarabilmek için bu becerilerini geliştirirler. Bu beceriler, öğrencilerin hem okulda hem de günlük hayatta karşılaştıkları çeşitli iletişim durumlarında güçlü birer araç haline gelir. Hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin bilişsel esnekliklerini artırır ve düşüncelerini hızlı bir şekilde yapılandırılmalarını sağlar.

Yüksek puanlı öğrencilerin yazı metni ve cümleleri incelendiğinde seçtikleri konunun metinle genel olarak uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. İçeriğinde alışılmışın dışında yeni benzetmeler yer almaktadır. Söz sanatları, ifadeleri zengin kılmıştır. Metinlerde bilinen bir konu yeni kelimelerle ifade edildiği için içerik akıcıdır. Özgün benzetme ve yeni kalıpların ortaya konmasıyla yaratıcılık açısından zengin bir metinlere rastlanmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin YİDÖF ölçeğine göre puanları yüksek çıkmıştır.

Puanı yüksek öğrencilerin hazırlıksız konuşmaları incelendiğinde konuşmalarının gayet akıcı, anlaşılır ve diksiyon anlamında da düzgün olduğu tespit edilmiştir. Konunun ifade edilişinin bağlamla uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Göz teması, jest-mimik, beden dili gibi ölçütlerin iyi ölçüde sağlandığı gözlemlenmiştir.

Puanları yüksek öğrencilerin hazırlıksız konuşma seviyeleri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Hazırlıksız konuşması iyi düzeydeki öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin de iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Yaratıcı Yazma Metinlerinden Elde Edilen Temalar

Öğrencilerden “Bir gün aniden her şeyin sessizleştiği bir dünyada uyansaydın ne olurdu?” konulu bir yaratıcı hikâye yazmaları istenmiştir. Yazılı metinler içerik analizi tekniğiyle değerlendirilmiş ve aşağıdaki temalar ortaya çıkmıştır:

Tema 1: Hayal Gücü ve Kurgusal Derinlik

Öğrencilerin bazıları, olayları alışılmış kalıpların dışında benzetmelerle ifade etmiştir. Örneğin bir öğrenci: “gökkuşağı gibi bir salıncak, bulutlardan yapılmış bir yatak, yağmurlardan yapılmış çeşmeler...” ifadesini kullanmıştır.

Bu tür yaratıcı kurgular, sözlü anlatım sırasında da öğrencinin benzer soyut düşünme becerilerini kullandığını göstermektedir.

Tema 2: Duygusal Aktarım ve Betimleme

Yüksek yaratıcı yazma puanı alan öğrencilerin metinlerinde betimleyici dil, duyuların güçlü aktarımı ve özgün ifadeler öne çıkmıştır. Örneğin:

“Sessizlik öyle derindi ki, kalbimin atışını duydum. Rüzgâr bile sanki korkmuştu...”

“Güneş tutulması gibi sana tutuldum, ışığında kayboldum...”

Bu ifadeler özgün benzetmeler ve anlamlı kurgular taşıdığı için metnin etkileyciliğini artırmıştır. Hazırlıksız konuşmada da yaratıcı yazma yeteneklerini sergileyen öğrencilerin ifadeleri daha güçlü olup anlatımları daha zengindir.

Bu öğrenciler aynı zamanda hazırlıksız konuşmalarda duygu aktarımını daha etkili gerçekleştirmiştir. Bu durum, yazılı anlatımda duygusal betimlemeye hâkim olan öğrencilerin sözlü anlatımda da empatik ve etkili iletişim kurabildiğini göstermektedir.

Tema 3: Dil ve Yapı Problemleri

Düşük yaratıcı yazma puanına sahip öğrencilerin metinlerinde ise anlatım bozuklukları, sınırlı sözcük dağarcığı ve olay örgüsünde kopukluklar gözlemlenmiştir. Örnek bir ifade:

“Herkes uyuyordu. Sonra ben de yürüdüm ve kuşlar vardı ama ses yoktu. Sonra ses geldi ama yine yok oldu.”

Bu öğrenciler aynı zamanda hazırlıksız konuşma sırasında da ifadelerini yapılandırmakta güçlük çekmiş, konuşmalarında duraksamalar ve tekrarlar gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin bazılarında şahıs çekimlerinin yanlış yapıldığı gözlemlenmiştir. “Biz babayla gittim.” “Yarın gelmişim.”

“Eve giderken tren gördüm eve gidince ders çalışacaktım adam geldi bir çocuğa kızdı dedi ne yapıyorsun burda o da demiş ki demiş kendime oynuyorum demiş...” Tek bir cümlede birden fazla birbirinden bağımsız cümleler yer almaktadır. Kip ve kişi eklerinin uyumsuzluğu, noktalama hatası, bağlam kopukluğu ve anlatımdaki mantık hataları sebebiyle metnin kalitesi düşmektedir. Yaratıcı yazmada asıl dikkat edilen biçimden ziyade içeriktir. Fakat buradaki içeriğin de yaratıcılıktan uzak olduğu tespit edilmiştir.

“Ali futbol oynarken topu dereye itti, annesi çok kızıyorlardı.”

Yaratıcı Yazma ile Hazırlıksız Konuşma Arasındaki İlişkinin Yansımaları

İçerik analizi sonucunda şu gözlemler elde edilmiştir:

- Yazılı metinlerinde açık ve özgün fikirler geliştiren öğrenciler, sözlü anlatımda da spontane düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmişlerdir.
- Dilsel yaratıcılığı yüksek olan öğrenciler, konuşmalarında da espri, mecaz ve hikâyeleştirme unsurlarını başarıyla kullanmışlardır.

- Düşük düzeyde yaratıcı yazma sergileyen öğrenciler, genellikle sözlü anlatımda da düşük özgüven göstermiş, konuşmalarında “bilmiyorum”, “nasıl desem”, “hmm” gibi ifadeleri sıkça kullanmıştır.

Örnek 1: Yüksek Yaratıcı Yazma ve Konuşma Performansı (8. Sınıf, Kız Öğrenci)

Yaratıcı Yazıdan Alıntı:

“Bir sabah uyandım, kuşlar bile ötmemişti. Sessizlik dağlara kadar uzanıyordu. Annem konuşmuyor, rüzgâr bile nefes almıyordu. Belki de dünya yorulmuştu, susarak dinleniyordu... Ancak kalbimin güçlü atışı asla susmuyor, sessizliğe direniyordu.”

Hazırlıksız Konuşmadan Alıntı (Aynı Temada):

“O gün sanki herkes konuşmayı unutmuş gibiydi. Sadece ben değil, köydeki köpekler bile havlamıyordu. Sessizlik önce korkunçtu ama sonra düşündüm: Belki bu sessizlik bize bir şey anlatmak istiyordur. Ardından kulak verdim doğanın haykırışına”

Yorum:

Bu öğrenci hem yazılı hem sözlü anlatımda betimleyici dili etkili kullanmış, duygularını ifade edebilmiş ve güçlü bir hikâye bütünlüğü kurmuştur. Bu da $r = 0.8$ korelasyonuna birebir örnek teşkil eder. Çünkü dilin imkanlarını aktif kullanan bir öğrenci söz konusu.

Örnek 2: Orta Düzey Yaratıcı Yazma ve Konuşma Performansı (7. Sınıf, Erkek Öğrenci)

Yaratıcı Yazıdan Alıntı:

“Uyanınca sabah tuhaftı çok. Herkes sessizdi. Köyde ses yoktu. Bu durumu anlamadım ama dışarı çıktım. Belki bir rüya görmüştüm veya görüyordum.”

Hazırlıksız Konuşmadan Alıntı:

“Çok sessizdi her yer. Hiçbir ses yoktu. Belki herkes uyuyordu. Ama kuş bile yoktu. Bu tuhaf geldi. Dediler bana, su getir. Sonra da sonra işte böyle.”

Yorum:

Öğrencinin hem yazılı hem sözlü anlatımı kısa cümlelerden oluşmakta, anlatımda sınırlı sözcük kullanımı ve tekrarlar görülmektedir. Ancak konudan kopmamış ve temel olay örgüsünü kurabilmiştir. Devrik cümle kullanımı ve kip-kişi

ekleri uyumsuzluğu genel olarak ifadelerde yaygın bir durumdur. Cümle düşüklüğü, ifadenin niteliğini düşürmektedir. Öğrenci orta düzeyi temsil etmektedir.

**Örnek 3: Düşük Düzey Yaratıcı Yazma ve Konuşma Performansı
(6. Sınıf, Kız Öğrenci)**

Yaratıcı Yazıdan Alıntı:

“Sessizlik oldu. Herkes durdu. Kendime uyudum. Ben kalktım. Dışarı baktım. Kimse yoktu. Çok sessizdi. Anne bir şey demedi. Korktum ben.”

Hazırlıksız Konuşma Örneği:

“Şey... Her yer... sessizdi. Yani... hiç konuşan yoktu. Ne diyeyim... çok sessizdi yani. Baba geldi.”

Bu öğrencinin hem yazılı anlatımında hem de konuşmasında dilsel yaratıcılığın düşük olduğu, düşüncelerin sıralanmasında zorluk yaşandığı ve anlatımda akıcılığın sınırlı olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum da iki beceri arasındaki pozitif korelasyonu desteklemektedir.

Genel Değerlendirme:

Bu temsili alıntılar, öğrencilerin yazılı metinlerde sergiledikleri yaratıcı yapıların, hazırlıksız konuşmalara da doğrudan yansıdığını göstermektedir. Sözcük seçimi, duygu aktarımı, olay örgüsü kurma becerisi gibi temel anlatı unsurlarının her iki beceride de benzer düzeyde ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Bu da elde edilen $r = 0.8$ korelasyonunun sahaya yansıyan karşılığını göstermektedir.

Yazma becerisi, konuşma becerisine nazaran daha geç gelişen ve öğrencilerin çoğunlukla zorlandıkları bir beceridir. Bunların sebepleri gözlemlendiğinde, konuşmanın doğaçlama ve anlık gerçekleşmesi, yazmanın ise günlük dil dışında belli başlı kalıplarının olması ilk sıralarda yer almaktadır. Bunların haricinde konuşma becerisi ön hazırlık gerektirmiyor iken yazmanın belli başlı planlı süreçleri içermesi de öğrencilerin konuşma becerisine daha hevesli olmaları arasında ifade edilmektedir.

Yazma becerisinin içerik ve biçim olarak kurallarının olması bu becerinin gelişiminin önünü kesmektedir. Zira öğrencilerde yazmaya karşı gözlemlenen isteksizlik, motivasyon kaybının temel sebepleri arasında doğaçlamaya yer olmaması vurgulanmaktadır. Sonuç odaklı yaklaşıma göre eserler değerlendirildiği zaman ürün

çıktısının düşük puanı, bir dahaki seferler için öğrencinin hevesini kırmaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında yaratıcı yazma tekniği öğrencilerin yazma becerisine olumlu tutum sergilemelerine zemin hazırlamaktadır.

2024 Türkçe Öğretim Programı incelendiğinde öğrencilerin yaratıcılığına alan açan öğrenme çıktılarının yer aldığı gözlemlenmiştir. Sonuç odaklı değil süreç odaklı kazanımların yer alması değerlendirme boyutunu da değiştirmiştir. Maarif Müfredatına göre öğrencinin puanlanması nihai amaç teşkil etmemektedir. Öğrencinin ürün dosyasının (portfolyo) düzenli periyotlarla takibine yönelik geri bildirim oluşturma süreci ön plandadır. Buna göre öğrenciler de sınav baskısından özgürleşip daha rahat bir psikoloji ile anlatma becerisine yönelik üretimler gerçekleştirebilmektedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, öğrencinin dosya çalışmaları süreci gelişigüzel bırakılmayacak aksine belirli zaman aralıklarında dönütlerle desteklenecektir.

Türkçe dersinde “yaratıcı yazma” ve “hazırlıksız konuşma” kavramları hakkında bilgi öğrenmiş, bu başlıklarla ilgili etkinlikler yapmış, neyi nasıl ele alması gerektiği hakkında tecrübe sahibi öğrenciler çalışma esnasında zorlanmamışlardır. Herhangi bir yönlendirme, açıklama, geri bildirim olmadan sadece yönergeyi işiten ve hazırbulunuşluğu yeterli olmayan öğrenciler ise yönergeye tam manasıyla uyamamışlardır. Fakat elde edilen bu bilgiler araştırmacının gözlemi yoluyla elde edildiğinden konuyla ilgili araştırmada nicel verilerden bahsedilmemektedir.

Hazırlıksız konuşma, doğaçlamaya açık olmayan öğrenciler için özellikle stres kaynağı olabiliyorken kendini özgürce ifade etmeye yatkın öğrenciler için bulunmaz fırsat olarak ele alınmaktadır. Ancak konuşma, geliştirilebilir bir beceri olduğundan öğrencilerin halihazırdaki seviyelerinden ziyade bu konuda gördükleri eğitim önem arz etmektedir. Nitelikli bir hazırlıklı konuşma süreci için öğrenciler konuşma strateji, yöntem, teknikleri konusunda bilgilendirilmelidirler. Türkçe derslerinde düzenli periyotlarla bu noktaları geliştirici etkinlikler yapılmalıdır. Bu sayede hazırlıksız konuşma plansız, rastgele bir konuşma türü olmaktan çıkıp doğru bir şekilde nasıl yapılacağı bilinen ve profesyonel uygulanan bir konuşma türü olarak öğrencilere yerleşebilir. Öğrenciler, bu vesileyle kendi konuşma süreçlerine uygun strateji, yöntem ve teknik seçebilme; planlarını uygulayabilme becerisini de edinme imkânı bulabilirler. İlerleyen süreçlerde akran değerlendirmesi, öz değerlendirme, öğretmen

değerlendirmesi sonrası seçimlerini düzenleyebilirler. Bu şekilde nitelikli, kalıcı, etkili bir öğrenme süreci gerçekleşmiş olur. Fakat tüm bunlara yer verebilmek için öncesinde öğretim programına uygun bir ders kitabı ve öğretmen yönlendirmesi gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında öğrencilere hazırlıksız konuşma sürecine dair bilgiler verilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Konuşma sürecini destekleyen alıştırmalar sonrasında girilen konuşma sınavlarında öğrencilerin hem daha rahat hem daha başarılı olacağı varsayılmaktadır.

Yazma, üzerinde emek ve sabır gerektiren bir uğraş olduğundan öğrenciler tarafından fiziksel, psikolojik ve zihinsel bir dirence çarpmaktadır. Öte yandan üzerinde düşünölmeye, kimliği ön plana çıkarmadan ifadeye yer vermesi bakımından da bazı öğrenciler için kolaylık temin etmektedir. Aslında performans değerlendirmesi sadece sonuç odaklı yani puan üzerinden değil süreç odaklı yani öğrencinin hazırbulunuşluğu ile beraber hesaplanırsa daha etkili sonuçlara da ulaşılabilir.

Araştırma esnasındaki süreç gözlemlendiğinde hazırlıksız konuşma etkinliği, doğaçlama kabiliyeti yüksek kişiler tarafından daha çok tercih edilirken kurallara sıkı sıkıya bağlı kalmayı sevenler tarafından çoğunlukla tercih edilmemektedir gibi bir hipotez de ortaya konulmuştur. Bu, başka bir araştırmada incelenebilir.

Hazırlıksız konuşmada da diğer konuşma türlerinde olduğu gibi jest, mimik, beden dili, ses tonu, göz teması, duruş, konuşmanın başı-ortası-sonu bağlantıları gibi hem biçim hem içeriğe yönelik kriterler göz önünde bulundurulmaktadır. Ancak ön hazırlık olmadığından ve konuyu konuşmacının o esnada duymasından kaynaklı metin kontrolü yapılmamaktadır. Uygulama öncesi hazırlıklı konuşma kriterleri hakkında öğrenciler bilgilendirilmiştir. Süreç sonunda geri bildirim verilmiştir.

4.2. Cinsiyete Göre

Türkçe dersinde “yaratıcı yazma” ve “hazırlıksız konuşma” kavramları hakkında bilgi öğrenmiş, bu başlıklarla ilgili etkinlikler yapmış, neyi nasıl ele alması gerektiği hakkında tecrübe sahibi öğrenciler çalışma esnasında zorlanmamışlardır. Herhangi bir yönlendirme, açıklama, geri bildirim olmadan sadece yönergeyi işiten ve hazırbulunuşluğu yeterli olmayan öğrenciler ise yönergeye tam manasıyla uyamamışlardır. Fakat elde edilen bu bilgiler araştırmacının gözlemi yoluyla elde edildiğinden konuyla ilgili araştırmada nicel verilerden bahsedilmemektedir.

Hazırlıksız konuşma, doğaçlamaya açık olmayan öğrenciler için özellikle stres kaynağı olabiliyorken kendini özgürce ifade etmeye yatkın öğrenciler için bulunmaz fırsat olarak ele alınmaktadır. Ancak konuşma, geliştirilebilir bir beceri olduğundan öğrencilerin halihazırdaki seviyelerinden ziyade bu konuda gördükleri eğitim önem arz etmektedir. Nitelikli bir hazırlıklı konuşma süreci için öğrenciler konuşma strateji, yöntem, teknikleri konusunda bilgilendirilmelidirler. Türkçe derslerinde düzenli periyotlarla bu noktaları geliştirici etkinlikler yapılmalıdır. Bu sayede hazırlıksız konuşma plansız, rastgele bir konuşma türü olmaktan çıkıp doğru bir şekilde nasıl yapılacağı bilinen ve profesyonel uygulanan bir konuşma türü olarak öğrencilere yerleşebilir. Öğrenciler, bu vesileyle kendi konuşma süreçlerine uygun strateji, yöntem ve teknik seçebilme; planlarını uygulayabilme becerisini de edinme imkânı bulabilirler. İlerleyen süreçlerde akran değerlendirmesi, öz değerlendirme, öğretmen değerlendirmesi sonrası seçimlerini düzenleyebilirler. Bu şekilde nitelikli, kalıcı, etkili bir öğrenme süreci gerçekleşmiş olur. Fakat tüm bunlara yer verebilmek için öncesinde öğretim programına uygun bir ders kitabı ve öğretmen yönlendirmesi gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında öğrencilere hazırlıksız konuşma sürecine dair bilgiler verilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Konuşma sürecini destekleyen alıştırmalar sonrasında girilen konuşma sınavlarında öğrencilerin hem daha rahat hem daha başarılı olacağı varsayılmaktadır.

Toplanan veriler analiz edildiğinde elde edilen bulgulara göre yaratıcı yazma becerisi kuvvetli olan her öğrencinin hazırlıksız konuşma becerisi de aynı oranda güçlü değildir. Aynı şekilde hazırlıksız konuşma puanı yüksek olan her öğrenci de yaratıcı yazma becerisinden benzer puan almamaktadır. Buna göre iki beceri arasında doğrudan bir bağlantı yoktur.

Ancak söz konusu araştırma esnasında iki beceri arasında benzer puanların toplandığı dikkati çekmiştir. Konuşmanın yazıya veya yazının konuşmaya katkı sağlayıp sağlanmadığı ise incelenmemiştir.

Öğrenciler eş zamanlı olarak anlatma becerilerini kullanarak çeşitli konularda kendilerini ifade etmişlerdir. Bu konular öğrencilerin doğaçlama anlatmalarını kolaylaştıracak başlıklardır. Dolayısıyla psikolojik anlamda rahat hisseden bireylerin daha kolay kendilerini ifade edebildikleri gözlemlenmiştir. Daha sınırlı konular söz konusu olduğunda öğrenciler anlatımdan vazgeçmişlerdir.

Yazma, üzerinde emek ve sabır gerektiren bir uğraş olduğundan öğrenciler tarafından fiziksel, psikolojik ve zihinsel bir dirence çarpmaktadır. Öte yandan üzerinde düşünölmeye, kimliği ön plana çıkarmadan ifadeye yer vermesi bakımından da bazı öğrenciler için kolaylık temin etmektedir. Aslında performans değeriendirmesi sadece sonuç odaklı yani puan üzerinden değil süreç odaklı yani öğrencinin hazırbulunuşluğu ile beraber hesaplanısa daha etkili sonuçlara da ulaşılabilir.

Araştırma esnasındaki süreç gözlemlendiğinde hazırlıksız konuşma etkinliği, doğaçlama kabiliyeti yüksek kişiler tarafından daha çok tercih edilirken kurallara sıkı sıkıya bağılı kalmayı sevenler tarafından çoğunlukla tercih edilmemektedir gibi bir hipotez de ortaya konulmuştur. Bu, başka bir araştırmada incelenebilir.

Hazırlıksız konuşmada da diğeri konuşma türlerinde olduğu gibi jest, mimik, beden dili, ses tonu, göz teması, duruş, konuşmanın başı-ortası-sonu bağlantıları gibi hem biçim hem içeriğe yönelik kriterler göz önünde bulundurulmaktadır. Ancak ön hazırlık olmadığından ve konuyu konuşmacının o esnada duymasından kaynaklı metin kontrolü yapılmamaktadır. Uygulama öncesi hazırlıklı konuşma kriterleri hakkında öğrenciler bilgilendirilmiştir. Süreç sonunda geri bildirim verilmiştir.

Bunların yanında etkinliklerin öğrencilerin dilsel becerilerini, özgüvenlerini, düşünsel esnekliklerini ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bir etkisinin olup olmadığı merak edildiğinden, uygulama esnasında bu hususlar da gözlemlenmiştir. Ancak nicel bir kayıt tutulmamıştır.

Uygulayıcı tarafından yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinliklerinin öğrencilerin dilsel becerilerine önemli katkılar sağladığı gözlemlenmiştir. Öğrenciler, anlık düşöncelerini ifade etme sırasında kelime dağarcıklarını geliştirmiş ve daha çeşitli kelimeler kullanmaya başlamıştır. Hazırlıksız konuşma etkinlikleri, öğrencilerin kelimeleri hızlı bir şekilde ve doğru bağlamda kullanmalarını gerektirdiğinden, dilsel esnekliklerinde gözle görülür bir artış yaşanmıştır.

Ayrıca, yaratıcı yazma etkinlikleri, öğrencilerin yazılı ifade becerilerini artırmış, yazdıkları metinlerde dil bilgisi hatalarının azalmasına neden olmuştur. Öğrenciler, yazılı anlatımda daha karmaşık cümle yapıları kurmaya başlamış, metinlerinde anlatım bütönlüğünü sağlama konusunda başarılı olmuşlardır. Özellikle, özgün düşönceler geliştirme ve dilsel yapıların doğru kullanımı açısından öğrencilerin önemli bir ilerleme kaydettiğı gözlemlenmiştir.

Hazırlıksız konuşma etkinlikleri, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırmıştır. Etkinlikler sırasında öğrenciler, yanlış yapma korkusu olmadan düşüncelerini sözlü olarak ifade etme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreç, öğrencilerin kendi seslerini duyurabilme ve düşüncelerini özgürce ifade etme yeteneklerini güçlendirmiştir.

Öğrenciler, özellikle grup içindeki diğer arkadaşlarına hitap ederken daha rahat bir tutum sergilemeye başlamışlardır. Sosyal etkileşim, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirdiği gibi, aynı zamanda kendilerine güvenmelerine de yardımcı olmuştur. Öğrenciler, hazırlıksız konuşmalarda düşüncelerini açıkça ifade etme ve bu süreçte seslerinin duyulmasını sağlama konusunda daha cesur hale gelmişlerdir.

Hazırlıksız konuşma etkinlikleri, öğrencilerin anlık düşünme becerilerini geliştirmiştir. Konuşmacılar, hızlı düşünme ve anlık tepki verme gereksinimiyle karşılaştıklarında, düşüncelerini daha hızlı organize edebilme becerisi kazanmışlardır. Bu, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini de artırmıştır. Etkinlikler sırasında öğrenciler, sınırlı bir süre içinde konu hakkında yeni fikirler geliştirmiş ve yaratıcı yollarla bu fikirleri dinleyicilere aktarmayı başarmışlardır.

Yaratıcı yazma etkinlikleri de benzer şekilde öğrencilerin yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmiştir. Öğrenciler, yazılı anlatımlarında sıradan düşüncelerin ötesine geçerek, kurgusal metinlerde özgün fikirler üretmişlerdir. Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma arasındaki etkileşim, öğrencilerin düşüncelerini farklı açılardan görmelerine ve ifade etmelerine yardımcı olmuştur.

Hazırlıksız konuşma etkinlikleri, öğrencilerin sosyal becerilerini de güçlendirmiştir. Öğrenciler, grup çalışmaları ve eşli konuşmalar sırasında aktif bir şekilde fikirlerini paylaşmış, başkalarının görüşlerine karşı empati kurma ve dinleme becerilerini geliştirmişlerdir. Öğrenciler, konuşmalarında daha dikkatli bir şekilde karşılarındaki dinleyicileri gözlemlemiş ve onların tepkilerine göre konuşmalarını yönlendirmişlerdir.

Öğrenciler, yaratıcı yazma etkinliklerinde ise daha önce düşünmedikleri fikirleri hızla geliştirerek yazılı metinler oluşturmuşlardır. Bu yazma süreçleri, öğrencilerin düşüncelerini daha hızlı ve etkili bir şekilde organize etmelerini sağlamıştır. Hazırlıksız konuşma etkinlikleri ile paralel olarak, yazılı ve sözlü

düşünmenin hızlanması, öğrencilerin dil becerilerini daha esnek bir şekilde kullanmalarına olanak tanımıştır.

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinlikleri, öğrencilerin sınıf içindeki iletişimlerini artırmış ve derslere olan katılımlarını güçlendirmiştir. Öğrenciler hem yazılı hem de sözlü ifade süreçlerinde daha aktif hale gelmişlerdir. Bu etkinlikler, özellikle öğrencilerin pasif kalmalarını engellemiş ve tüm sınıfın etkin bir şekilde derslere katılım sağlamasına yardımcı olmuştur.

Hazırlıksız konuşmada öğrenci bir konu seçer veya öğretmeni bir konu verir. Sonra da o konu hakkında öğrencinin ölçütlere uygun konuşması beklenir. Burada konu hakkında öğrencinin ön bilgisinin olması oldukça önemlidir. Zengin bir konuşma giriş-gelişme-sonuç şeklinde aktarılabilen içeriğe sahip olmalıdır. Bundan dolayı araştırmada ders kitabından hareketle hazırlıksız konuşma konuları seçilmiştir. Türkçe ders kitabındaki temaların öğrencinin zihinsel hazırlık sürecine katkı sağladığı varsayılmaktadır. Araştırmada bu hipotezin doğrulanması yönünde bir çalışma yapılmamış, yalnızca öğrencinin hazırlıksız konuşma puanı hesaplanmıştır.

Öğrencilerin konuyla alakalı bir konuşma gerçekleştirmesi için ilk etapta konuyu anlamaları önem arz etmektedir. Akabinde daha evvelden konuyla bağlantılı içerikle öğrencinin hemhal olmuş olması da konuşmanın zenginliği açısından kayda değer bir husustur. Konuşmanın dağılmadan belirli bir odak etrafında gelişmesi ve uygun örneklerle desteklenmesi için de öğrencinin konunun ana fikrini tespit etmiş olması gereklidir. Kırsal kesimdeki pek çok öğrenci ana fikir-konu-tema gibi kavramlara hâkim olmadığı için de konuşmanın ana fikirden uzak gerçekleştiği görülmüştür.

Öz, akran ve uzman değerlendirmesi de dört temel dil becerinin gelişimi açısından önemlidir. Hazırlıksız konuşmasıyla ilgili öğrencinin alacağı dönüt, bir sonraki performansını iyileştirmesi için de kayda değer bir basamaktır. Zira hangi sebeplerle kaç puan aldığını bilmeyen öğrenci bir dahaki konuşmasında da benzer süreçlerden geçerek bir kısır döngüye takılacaktır. Öğrenci hangi noktalarda iyi olduğunu, hangi noktaları geliştirmesi gerektiğini bilirse sürecini güncelleştirebilecektir.

Öğrencinin performansı içerik olarak zengin bir konuşma olsa da biçimsel ölçütlerden zayıf kaldığı için ortalama bir puan almıştır.

Biçimsel ölçütlerin Türkçe derslerinde geliştirilmesi, bunlara yönelik yönergelerin ders kitaplarında ve öğretim programında olması oldukça önemlidir. Ancak bu yönergeler öğrenci seviyesine uygun olarak yazılmalıdır. Öğretmene hitap edercesine anlaşılması zor kelimelerle, uzun ve karmaşık yönergenin olduğu bir metin öğrencilerle faydalı olamamakla birlikte süreçten koparmaktadır. Daha etkinliğe başlamamışken dikkati dağılan, sıkılan, anlamayan öğrencilere istenilen hedefler verilemez. Çok basit işlemler uzun cümlelerle yazıldığında yönerge öğrencinin gözünde büyüyerek en baştan bir korku ve çekinme duygusu geliştirmektedir. Öğrenilmiş çaresizlik olarak literatürde nitelendirilen bu durum, öğrencinin hem o dersten alacağı kazanımların hem de diğer derslerin önünü keserek geri dönüşü olmayan bir sürece öğrenciyi sokmaktadır. Dolayısıyla ders kitabı yazarlarının ve uygulayıcı olan öğretmenlerin de yönergeleri kolaylaştırır açıklamalar yapmaları hedeflerin kazandırılması için elzemdir.

Öğrencilerin değerlendirilmesi sadece tek taraflı konuşma şeklinde yapılmamıştır. Öğrenciler farklı uygulamalar esnasında da puanlanmıştır.

Çünkü grup şeklinde yapılan konuşmalarda sosyalleşerek iş birliği içerisinde olan öğrenci daha rahat bir şekilde kendini ifade edebilmektedir.

Bu, aynı zamanda onların iletişim kurma becerilerine de katkı sağlayacak bir aşamadır ve bireysel konuşmaya zemin hazırlayan bir basamaktır. Bazı öğrenciler ise takım çalışmasına yatkın olmayıp bireysel olarak daha rahat, akıcı konuşmaktadır. Burada öğrencini gelişimi açısından çeşitli stratejilere yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

Bağlamadan hareketle çeşitli yöntemler uygulandığında hazırlıksız konuşma becerisinin Türkçe dersi kapsamında başka kazanımları da kazandırmaya yol açtığı ifade edilebilir.

Anlık konuşmaya direnci olan öğrencilerin özellikle dramatizasyon, eğitsel oyunlar esnasında konuşma yapmaları hazırlıksız konuşmaya olan tutumlarını olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin heyecanlandığı esnada kontrol etmeleri için destekleyici yönergeler vermenin konuşmayı iyi yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Öğrencinin performansı öncesinde konuya dair öğrendiği bilgileri, konuşma esnasında uygulaması da iyi bir konuşma yapmasında önemli rol oynamaktadır. Heyecanlanan bir öğrenci

konuşma öncesinde veya sırasında nefes egzersizleri yaparak, sahnede minik adımlar atarak bu heyecanını kontrol edebilir. Bu noktada ne yapacağını bilen ve doğru yönlendirilen bir öğrenci daha profesyonel bir konuşma deneyimi sunar. Bundan dolayı konuşma öncesinde mutlaka öğrencileri destekleyici bilgiler verilmelidir. Konuşma kaygısı psikolojik anlamda öğrencinin konuşma sürecini sekteye uğratan en önemli sebeplerden biridir. Bundan dolayı sadece konuşmanın içeriği veya nasıl anlatıldığı değil bu sürecin nasıl yönetildiği de oldukça önemlidir.

Duygu ve düşüncelerimizi iletişimimizin genelinde konuşma vasıtasıyla iletiriz. Bundan dolayı konuşma, diğer becerilere nazaran en aktif beceri olarak sayılabilir.

Belirli bir amaç ve ana düşünce etrafında gelişen, etkili bir başlangıç ve bitişin yer aldığı konuşmalar daha başarılı sayılmaktadır.

Sözcüklerin titizlikle seçilmesi, cümlelerin uzunluk ve yapısal açıdan dengeli olması ile metnin akıcılığı, yazının etkileyciliğini artırmaktadır. Yazının son halinin yayımlanma sürecinde; okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla, büyük harf kullanımı, noktalama işaretleri ve dil bilgisi gibi yazım kuralları dikkatle gözden geçirilmektedir.

Veriler, öğrencilerin her iki beceri alanında da orta-üst düzey performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yaratıcı yazma becerilerinde, öğrencilerin özellikle hayal gücü ve özgünlük açısından güçlü oldukları gözlemlenirken; hazırlıksız konuşma becerilerinde ise akıcılık ve kendini ifade etme konusunda bazı öğrencilerin zorlandığı görülmüştür.

Toplanan veriler incelendiğinde bölgede genel olarak kullanılan ağız gereği öğrencilerde devrik cümlelerin fazlalığı kip ve kişi eklerinin uyumsuzluğu gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak ifadelerin zenginliği ve anlatımın güçlülüğü konuşmada ve yazmada zayıftır. Öte yandan hazırlıksız konuşması iyi olan, doğaçlamayı güzel bir şekilde gerçekleştirebilen öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin iyi olduğu gözlemlenmiştir. Bu öğrencilerin özgün benzetmeler ve anlaşılabilirliği yüksek cümleler anlatımlarını zenginleştirmiştir.

İlk etapta ölçme konusu hakkında bilgi vermek, akabinde bu becerileri geliştirmeye yönelik etkinlikler yaptırarak süreç boyunca öğrenci gelişimini gözlemlemek onlar adına yararlı bir uygulama olacaktır. Zira konuşma ve yazma

sadece Türkçe dersleriyle sınırlı değildir. Yaratıcı düşünme, anlama ve anlatma becerileri öğrencilerin hayat boyunca kullanacakları, onlara çokça lazım olacak kavramlardandır. Dolayısıyla bu alanı önemseyip mevcut bulgulardan hareketle öğrenci düzeylerini iyileştirmeye yönelik etkinliklere ağırlık vermek gereklidir. Türkçe öğretmenlerinin bu konudaki bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılması önerilmektedir.

Türkiye'nin her bölgesi kalkınma ve bilgiye erişim anlamında eşit olmadığı için mahrumiyet yaşayan kırsal kesimdeki öğrencilerin bazı becerileri daha zayıf kalmıştır. Fırsat eşitliği ilkesi gereğince bu bölgedeki öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin gelişimini sağlamaya yönelik çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Sonuç olarak anlatma becerisi yeteri seviyede olmayan bir öğrencinin hayatta karşılaşacağı zorluklar kaçınılmazdır. Tespit edilen bulgulardan hareketle bilhassa kırsal kesimde görev yapan öğretmen ve bu bölgelerde okuyan öğrencilere yönelik somut materyallerin çoğaltılması ve erişim sağlanması gelişmiş bölgelerde okuyan öğrencilerle aradaki farkı kapatmaya destek olacaktır. Bu noktada zaman zaman bu bölgelerde saha çalışması yapılması ve sahadaki öğretmenlerle iş birliği yapılması tavsiye edilmektedir. Çünkü metropol merkezindeki öğrenci-sınıf seviyesi baz alınarak hazırlanan etkinlikler, öğretim programları maalesef bu bölgelerde eğitim verimliliğini daha da zorlaştırmaktadır.

Araştırma sonucunda hazırlıksız konuşması iyi düzeyde olan öğrencilerin yaratıcı yazma becerisinin de iyi olduğu, bu iki becerinin birbiriyle alakalı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin anlatma kabiliyetlerini geliştirmek adına ilk etapta yaratıcı düşünme beceri gelişimine yönelik etkinliklerin yaptırılması önerilmektedir. Zira bu iki beceri birbiriyle doğrudan alakalı gelişmektedir.

Çalışmanın yapıldığı Ağrı-Hamur/ Yukarı Gözlüce köyü ortaokul öğrencileri kırsal kesimde doğup büyüyen çocuklardır. Bulunulan çevre koşulları değerlendirme yorumlarında göz önünde bulundurulmalıdır. Kırsal kesimdeki öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirecekleri, özgün eser üretebilecekleri veya çalışmalarını paylaşabilecekleri ortamlar oldukça kısıtlıdır. Dolayısıyla daha öncesinde bu alanı deneyimlememiş öğrenciler hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma esnasında zorlanmışlardır. Çünkü mevcut olanın korunması üzerinden algılanan bir hayatta yeniliğe alan açmak bir hayli zordur. Alışkanlıkların mekanik tekrarı gerçekleşirken

doğaçlama yapabilmek güçtür. Çünkü yaratıcı düşünme zihinsel bir antrenman sonucu gelişir. Beynin alışılmışın dışında düşünme etkinlikleriyle geliştirilmesi gereklidir. Bu önermenin, çalışma bulgularına bakarak doğrulanabilirliği mümkündür. Araştırmacı şahsi çalışmalarında P4C'nin (Çocuklar İçin Felsefe) bu konuda destekleyici bir alan olduğunu düşünmektedir.

Öğrenciler var olan yaşanmışlıkları, öğrenmişlikleri ve hayat koşulları çerçevesinde kendilerini bulgulardaki puanlar ölçüsünde ifade edebilmişlerdir. Veri toplama sürecinde öğrencilerin hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma becerileri gözlemlendiğinde mevcut şartların öğrencileri doğrudan etkilediği fark edilmiştir. Puanı düşük olan veya yüksek olan öğrencinin bilişsel veya psikolojik anlamdaki durumları başka bir çalışma konusu olarak ayrıca incelenmelidir. Fakat öğrencilerin kırsal bölgede, bilgiye erişimin daha kısıtlı olduğu bölgede yaşıyor oluşlarının sonucu etkilediği öne sürülmektedir. Öte yandan ekrana daha az maruz kalan, doğada daha çok vakit geçiren öğrencilerin temiz zihinleri, yaratıcı ifadenin çıkışına daha kolay zemin hazırlamıştır da denilebilir. Her iki durumda da yaratıcı düşünme ve anlatma kabiliyetinin dış uyaranlardan etkilenmemesi mümkün değildir.

Sonuç olarak kırsal kesimdeki ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerileri arasında doğrudan bir ilişki vardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerileri arasındaki ilişkiyi ele almayı amaçlamıştır. Araştırma bulguları, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerileri arasında güçlü bir bağ olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, yaratıcı yazma etkinliklerinde özgün düşüncelerini yazılı hale getirmekte zorlanmadıkları gibi, hazırlıksız konuşmalarında da benzer şekilde özgün ve anlamlı ifadeler üretmektedirler. Bu durum, her iki becerinin de düşünsel esneklik, kelime dağarcığı zenginliği, anlık düşünme ve ifade yeteneği geliştirdiğini göstermektedir.

Yaratıcı yazma, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmekte önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler, yazma süreçlerinde düşüncelerini sistematik bir şekilde ifade etme, dilin kurallarına uygun metin oluşturma gibi beceriler kazanırken, **hazırlıksız konuşma** pratiği, hızlı düşünme, kelime ve cümle üretme becerilerini geliştirmektedir. Bu iki beceri, öğrencilerin dil becerilerini artıran birbirini tamamlayan yetenekler olarak ortaya çıkmaktadır.

Özellikle kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin, sınırlı kaynaklar ve sınıf içi etkileşim imkânlarının kısıtlı olması, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesinde bazı engeller oluşturmuştur. Ancak, doğru yöntem ve etkinliklerle öğrencilerin her iki beceriyi de geliştirme potansiyeli oldukça yüksektir. Öğrencilerin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinliklerine katılımı, onların kendilerine olan güvenini artırmış, sosyal ve akademik başarılarına katkı sağlamıştır.

Bununla birlikte, araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu, öğrencilerin kırsal kesimdeki sosyal çevrelerinden kaynaklanan iletişim engelleri nedeniyle, bazen yaratıcı yazma ve konuşma becerilerini serbestçe ifade etmekte zorlandıklarıdır. Bu durum, dil becerilerinin yalnızca okullarda değil, aynı zamanda ailede ve toplumda da sürekli bir gelişim sürecine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasındaki ilişkiyi belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, öğrencilerin sözlü anlatım süreçlerinde gösterdikleri performansın yazılı anlatımdaki yaratıcı üretim becerilerine etkisi incelenmiş ve bu iki beceri arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı araştırılmıştır. Bu doğrultuda yöneltilen temel problem cümlesi, “Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusu ilişkinin olumlu olduğu yönünde cevaplanmıştır. Araştırma bulguları, ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ile yaratıcı yazma becerileri arasında anlamlı, güçlü ve çok katmanlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin birbirini destekleyen ve geliştiren iki önemli dil becerisi olduğu ortaya çıkmıştır. Kırsal kesimdeki öğrenciler için özellikle yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesi, eğitim sürecinin önemli bir parçası olmalıdır. Bu becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin özgüvenlerini artırarak, onların sosyal ve akademik başarılarını doğrudan etkileyebilir.

Yaratıcı yazma, öğrencilerin düşünme süreçlerini daha derinlemesine şekillendirirken, hazırlıksız konuşma becerisi öğrencilerin anlık düşünme ve hızlı tepki verme yeteneklerini geliştirmektedir. Bu iki beceri, Türkçe öğretiminde dil becerilerinin sadece kurallara dayalı öğretimle sınırlı kalmayıp, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri için önemlidir.

Kırsal kesimdeki öğrencilerin sınıf dışı etkileşim fırsatları sınırlı olduğu için, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinliklerinin eğitimde sürekli bir parça olarak yer alması gerekmektedir. Özellikle öğretmenlerin, öğrencilerin bu becerilerini geliştirmeleri için uygun sınıf içi ve dışı etkinlikler düzenlemeleri önemlidir.

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin ortak yönü her ikisinin de yaratıcı düşünmeye dayalı olmasıdır. Bu kapsamda ilgili becerilerin gelişimi için yaratıcı, eleştirel, ıraksak düşünme becerilerinin gelişimi de oldukça önemlidir. Özellikle öğrencilerin anlık düşünce üretme ve doğaçlama ifade etme kabiliyetleri

arasında doğrudan bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, Türkçe eğitimi bağlamında hem kuramsal hem de uygulamalı açıdan önemli çıkarımlar sunmaktadır.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, kırsal kesimdeki ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin birbirini desteklediğini ortaya koymuştur. Ancak özellikle düşük dilsel yeterliliğe sahip öğrencilerde bu becerilerin gelişiminin sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Yazma ve konuşma, anlatma becerileri arasında yer aldığı için onların öncesinde anlama becerilerinin kuvvetlendirilmesi gerekmektedir. Okuma ve dinleme/izleme becerilerini geliştirmekte olan öğrencilerin anlatma konusunda daha yetin olacakları varsayılmaktadır. Çünkü yazma becerisi hem diğer temel dil becerilerine hem de öğrencinin genel kültür bilgisi, söz varlığı, yazım, noktalama ve dil bilgisi kurallarına olan hâkimiyeti gibi unsurlara bağlı olarak gelişir (Bayat, 2014b, s. 155). Bu doğrultuda gerekli gelişim önerileri sunulmaktadır.

7.1. Eğitim Programı ve Müfredat Düzeyinde Öneriler

Yaratıcı yazma ve konuşma etkinliklerine müfredatta daha fazla yer verilmelidir. Haftalık Türkçe dersi saatlerinde yaratıcı yazı çalışmaları (hikâye tamamlama, farklı bakış açılarından yazma gibi) ve doğaçlama konuşmalar sistematik biçimde uygulanmalıdır.

Ölçme ve değerlendirme sisteminde sözlü becerilere daha fazla ağırlık verilmelidir. Özellikle sınav odaklı yaklaşımların gölgesinde kalan konuşma becerileri, performans değerlendirmeleriyle desteklenmelidir.

7.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Kırsal bölge öğretmenleri, öğrencilerin yaşadığı sosyal ve kültürel bağlamı dikkate alarak yaratıcı düşünciyi teşvik etmelidir. Geleneksel hikâyeler, yöresel anlatılar ve köy yaşamına dair deneyimler yazılı ve sözlü anlatımda kullanılabilir içeriklerdir.

Her hafta en az bir “serbest yazma” ve bir “doğaçlama konuşma” uygulaması yapılması önerilmektedir. Bu uygulamalar notla değil, gelişimsel geri bildirimlerle desteklenmelidir.

Öğrencilerin yazılı metinlerini sözlü olarak da anlatmaları sağlanmalıdır. Bu, iki beceri arasındaki geçişi güçlendirir ve özgüveni artırır.

7.3. Öğrenciye Yönelik Öneriler

Öğrencilerden günlük tutmaları teşvik edilmelidir. Kendi duygularını, gözlemlerini ve hayal **gücünü** yazılı olarak ifade etmek hem yaratıcı yazma hem de anlatım becerilerini geliştirir.

Küçük grup etkinlikleri ile hazırlıksız konuşma pratiği yapılmalıdır. Özellikle **özgüveni** düşük öğrenciler için akran desteği önemlidir.

7.4. Aile ve Çevreye Yönelik Öneriler

Aileler, çocuklarının düşüncelerini sözlü olarak ifade etmelerine destek olmalıdır. “Bugün okulda ne oldu?” gibi basit sorularla konuşma alışkanlığı ev ortamında da geliştirilebilir.

Yerel halk hikâyeleri, köy yaşamına dair anlatılar yazılı ve sözlü üretim için bir kaynak olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin yaşadıkları kültürel çevreyi yansıtmaları onların ifade yetilerini özgünleştirir.

7.5. Öğretim Programına Yönelik Öneriler

Yaratıcı Yazma ve Hazırlıksız Konuşma Etkinliklerinin Sıklaştırılması: Kırsal kesimdeki okullarda, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin gelişmesini sağlamak amacıyla daha fazla etkinlik düzenlenmelidir. Bu etkinlikler, öğrencilere kendilerini ifade etme fırsatı sunarak, dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.

Çevrimdışı Etkileşim Fırsatlarının Artırılması: Öğrencilerin kırsal alanlarda daha az etkileşim imkânına sahip olmaları göz önünde bulundurularak, çevrimdışı etkileşim fırsatları artırılmalıdır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle daha fazla sosyal etkileşime girebileceği etkinlikler organize edilmelidir.

Eğitim Programlarının Yeniden Yapılandırılması: Türkçe öğretim programında yaratıcı yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi için daha fazla uygulamalı çalışma eklenmelidir. Öğrencilerin anlık düşünme becerilerini geliştirebilmesi için yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinliklerinin öğretim programlarında yer alması önemlidir.

Öğretmen Eğitimi ve Farkındalık Artırma: Öğretmenler, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerini öğretme konusunda daha fazla eğitim almalıdır. Bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında öğretmenlerin rehberlik etmesi oldukça önemlidir.

Aile Katılımının Sağlanması: Öğrencilerin dil becerileri sadece okulda değil, ailede de desteklenmelidir. Ailelerin, çocuklarının dil becerilerinin gelişmesi için farkındalıklarını artıracak eğitim programları düzenlenebilir.

Bu öneriler, kırsal kesimdeki öğrencilerin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin daha etkin bir şekilde geliştirilebilmesi için temel bir çerçeve sunmaktadır.

Konuşma, dilsel üretimle iç içe olan dinamik bir beceridir. Bu beceri, bir kez edinildikten sonra her koşulda mükemmel konuşulacağı varsayılmamalıdır. Öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişimi, tesadüflere veya özel yeteneklere bırakılmamalıdır. Hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmek için ders kitabındaki etkinliklerin öğretmenler tarafından dikkatlice işlenmesi önemlidir. Bu konuda ders kitabı yazarlarının ve öğretmenlerin özen göstermeleri gerekmektedir (Kiraz ve Kurudayıoğlu, 2020).

Öğrenciler hazırlıksız bir konuşmaya konuyu bilmeme açısından hazırlıksız yakalanabilir, ancak planlı bir konuşma gerçekleştirmenin ve bu planı zihinde hızlı bir şekilde yapılandırabilmenin inceliklerini bilen bir öğrenci kendisine verilen konu ne olursa olsun üzerinde rahatlıkla konuşabilir. Esasında hazırlıksız konuşma öğretimiyle amaçlanan öğrencilere düşünme ve düşünceleri düzenleme eğitimi vermektir. Konuşmanın dil ve düşüncenin ortak ürünü olduğu düşünülürse konuşma eğitimi kapsamında öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek strateji, yöntem, teknik ve etkinliklere başvurulması öğrencilere yalnız hazırlıksız konuşma özelinde değil farklı türde konuşmaları gerçekleştirmede de sistematik ve planlı olma becerisini kazandıracaktır. Konuşma eğitiminin nihai hedefi bu olmalıdır.

Hazırlıksız konuşma etkinliklerinin Türkçe öğretiminde sistemli olarak yer alması gerektiği,

Öğrencilere bu konuda rehberlik edecek öğretim materyallerine ihtiyaç duyulduğu,

Öğretmenlere yönelik çeşitli hizmet içi eğitim önerileri,

Eğitimde dramatizasyon, münazara, rol yapma gibi uygulamaların artırılması önerilmektedir.

Ortaokul Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerileri ile Hazırlıksız Konuşma Becerilerini artırmaya yönelik etkinlikler, öğrencilere yaratıcı düşünme, hızlı tepki

verme ve etkili iletişim kurma becerilerini kazandırmayı hedefler. Ortaokul düzeyinde öğrencilerin hem yazılı hem de sözlü becerilerini geliştirmek, onların akademik başarılarını ve genel iletişim yeteneklerini önemli ölçüde artırabilir.

Yaratıcı Yazma: Yaratıcı yazma, öğrencilerin hayal gücünü kullanarak yazılı bir metin oluşturdukları bir süreçtir. Bu süreç, öğrencilere kendilerini ifade etme, fikirlerini geliştirme ve anlamlı cümleler kurma becerilerini kazandırır. Yaratıcı yazma, sadece dil becerilerinin değil, aynı zamanda eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin de geliştirilmesine yardımcı olur. Öğrenciler, yazılı anlatımda kendilerini özgürce ifade edebilir, dilin yaratıcı kullanımı ile fikirlerini daha zengin hale getirebilirler.

Hazırlıksız Konuşma: Hazırlıksız konuşma, öğrencilerin herhangi bir hazırlık yapmadan anlık olarak söyledikleri, genellikle spontane bir şekilde gerçekleştirilen konuşmalardır. Bu konuşmalar, öğrencilerin hızlı düşünme, karşısındaki dinleyiciye etkili bir şekilde hitap etme ve anlık olarak anlamlı bir ifade oluşturma becerilerini gerektirir. Hazırlıksız konuşmalar, sosyal etkileşimlerde sıklıkla karşılaşılan bir beceri olup, öğrencilerin sözlü anlatım becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar.

Araştırmanın nicel verilerinden bağımsız olarak gözleme dayalı kısımlarında köy okulunda gerçekleştirilen yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinliklerinin, öğrencilerin dil becerilerini, sosyal iletişimlerini, özgüvenlerini ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmelerine önemli katkılarda sağladığı gözlemlenmiştir. Öğrenciler, anlık düşünme, hızlı tepki verme ve özgün düşünceler oluşturma konusunda ilerleme kaydetmişlerdir. Bu etkinlikler, öğrencilerin hem yazılı hem de sözlü ifade becerilerini artırırken, sosyal etkileşimde daha aktif olmalarını sağlamıştır. Bu bulgular, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma gibi etkinliklerin, öğrenci gelişimi üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymaktadır.

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma arasındaki ilişki, Türkçe eğitiminde dil becerilerinin bütünsel gelişimi için önemli bir yere sahiptir. Bu iki beceri arasındaki paralellik, öğrencilerin düşünme hızlarını, yaratıcı düşünce üretme kapasitelerini ve iletişim becerilerini geliştirmelerini sağlayacak bir öğrenme süreci oluşturur. Hem yazılı hem de sözlü anlatımda esneklik ve yaratıcılık, bireylerin dilsel yeterliliklerini artırırken, anlık ve özgün düşünme becerilerini de geliştirir. Bu bağlamda, yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma eğitimde entegre bir şekilde kullanılmalıdır.

Yaratıcı yazma çalışmaları hem dil becerilerini geliştirme hem de öğrencilerin kişisel ve bilişsel gelişimlerine katkı sağlama açısından büyük bir öneme sahiptir. Alanyazın, yaratıcı yazmanın sadece yazılı anlatım becerilerini değil, aynı zamanda düşünsel esneklik, duygusal ifade ve problem çözme becerilerini de geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Eğitim ortamlarında yaratıcı yazma uygulamalarının artırılması, öğrencilerin daha etkili iletişim kurmalarını sağlayacak ve onların özgür birer ifade biçimi bulmalarına yardımcı olacaktır.

Hazırlıksız konuşma, dil becerilerinin gelişimi, sosyal iletişim ve eleştirel düşünme açısından son derece önemli bir beceridir. Eğitimde hazırlıksız konuşmaya verilen önem, öğrencilerin dilsel esnekliklerini artırırken aynı zamanda düşünsel hızlarını ve sosyal becerilerini geliştirir. Eğitim uygulamalarında hazırlıksız konuşmanın etkin bir şekilde kullanılması, öğrencilerin kendilerini daha etkili bir şekilde ifade etmelerini sağlar.

Yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma, ortaokul öğrencilerinin dil becerilerinin gelişimi için önemli becerilerdir. Her iki beceri de öğrencilerin zihinsel esnekliklerini, yaratıcı düşünme yeteneklerini ve etkili iletişim becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Öğrencilerin bu becerilerdeki gelişimlerinin hem okul içi başarılarına hem de günlük hayatlarındaki iletişim becerilerine olumlu katkılar sağladığı söylenebilir. Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma etkinliklerinin bir arada kullanılması, öğrencilerin dil becerilerinde bütüncül bir gelişim sağlayacaktır.

Hazırlıksız konuşma akla ilk geldiği üzere rastgele, gelişigüzel konuşma değil zihinsel kurgu, düzel ve seslendirme olmak üzere üç ayrı aşaması olan bir yöntemdir. Dolayısıyla öğrencilerin bu konudaki beceri seviyeleri de uygun tekniklerle desteklenerek geliştirilebilir. Bu çalışmada öğrenci seviyeleri hazırlıksız konuşma ölçeğine göre belirlenmiş ve yaratıcı yazmayla ilişkisi incelenmiştir. Çok iyi konuşma kavramı mekân, zaman ve konuya göre değişebildiği gibi çok iyi yazma kavramı da seçilen yöntem ve tekniğe bağlı olarak değişebilmektedir. Biçimsel özelliklerden ziyade içeriğe odaklanılan ve anlık anlatmaya bağlı olan hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma kavramları 2024 Türkçe Öğretim Programı ile daha da belirgin hale gelmiştir. Çağa yön veren nesil yetiştirme çizgisindeki Maarif Müfredatı da bu bağlamda seçilen kavramları derste işlemeye alan açmaktadır. Ancak dil bilgisi ve

teorik bilgiler odaklı dersler ile öğrencilerin beceri gelişimi sekteye uğramaktadır. Bu bağlamda öğretim programında yer verilen yöntem ve tekniklere Türkçe derslerinde mutlaka yer verilmelidir.

Öğrenciler dört beceriden toptan değerlendirilmek yerine bağımsız ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Ona uygun geri bildirimlere ve gelişimlerini destekleyecek ayrı alıştırmalara yer verilmelidir.

Yazma becerisi; düşünceleri, hisleri, durum ve olayları yazıyla aktarmaktır, dil becerilerinin de son noktasını oluşturmaktadır (Demirel, 1999).

Evans (2001), yazma becerisinin dört temel beceri içerisinde gelişimi en son gösteren ve birden fazla bilişsel süreci bir arada bulundurması açısından insanoğlunu oldukça zorlayan karmaşık bir etkinlik olduğunu belirtir. Yazma faaliyeti kişinin kendi içinde okuma, ifade etme, muhakeme kurma, ifade etme, paylaşma, dönütlerle düzenleme, organize etme becerilerinin harmanlandığı bir alandır.

Konuşma becerisi, öğrencilerin günlük yaşamlarında iş birliği yapmaları, iletişim kurmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmeleri açısından oldukça önemlidir (Temizyürek, 2007).

Betton'a göre (2012) konuşma becerisi kapsamında verilecek etkinlikler öğrenci merkezli olmalı ve çeşitli konuşma türlerini kapsayıcı olmalıdır. Örneğin bir nesneyi tarif etme, bir olayı anlatma, bir konu hakkında yorum yapma, grupta tartışma veya duygu paylaşımı gibi farklı düşünme becerilerini de öğretici olmalıdır. Öğrencilerin farklı konuşma türlerini çeşitli derslerde deneyimleyebilmesi için öğretim programlarının bu kazanımlara uygun olması gerekmektedir. Gerektiğinde bireysel gerektiğinde grup çalışmalarına okul içi- okul dışı etkinliklerle yer verilmelidir. Öğrenci yaş grubuna bağlı kesintisiz bir şekilde ilkokul-ortaokul-lise boyunca konuşma eğitimini almalıdır. Zira beceri gelişimi süreklilik arz ettiğinde kaliteyle gerçekleşebilmektedir.

Dinleme, anne karnında başlayan bir serüvendir. Konuşma ise bebeklik çağında başlar. Ancak konuşma eğitimi denildiğinde bunun süreklilik arz eden, disiplinli ve planlı bir çalışma olduğu bilinmektedir.

Okuma ve yazma yaklaşık yedi yaş itibarıyla öğrenilen, daha ileri yaşlarda çeşitli yöntem, teknik ve stratejilerle geliştirilen becerilerdendir. Yazmanın en son kazanılan ve diğer becerilere göre daha çok emek gerektiren alan olması sebebiyle

öğrencilerin genellikle tercih etmediği beceridir. Fakat duygu ve düşüncelerini kâğıda aktarmaktan zevk alan, ancak bu şekilde ifade edebilen, yazma becerisi ile meşguliyete direnci olmayan öğrencilerin bu becerilerini kolaylıkla geliştirebildikleri yapılan araştırmalarda vurgulanmış, ders içerisinde de gözlemlenmiştir.

Araştırmalar incelendiğinde yapılandırmacı anlayışın hâkim olduğu öğretim programları öncesinde öğrenciler sonuç odaklı değerlendirmelere maruz kaldıkları için yanlış yöntem ve teknik kullanımı sonucunda yazmaya yönelik direnç oluşturmuşlardır. Brilliant (2005), öğrencilerin geçmişte yazmada hata yaptıklarında olumsuz eleştirildikleri için gururlarının kırıldığı ve kendilerini bu konuda yetersiz gördüklerini, yazma becerisi dersinin de bireysel yetersizliklerini açığa çıkaracağını düşündüklerini belirtir. Oysa Türkçe dersinin nihai hedefi öğrencilerin yazma becerisini geliştirmektir. Öğrencileri sene sonunda bir kez puanlayarak onların süreçleriyle ilgilenmeksizin öğrencilerin yazma motivasyonlarını sekteye uğratmak amaçlanmamaktadır.

Kırsal kesimdeki çocuklar, eğitim ve sosyal etkileşim açısından bazı zorluklarla karşılaşabilirler. Ancak bu durum, onların yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin gelişmesini engellemez. Aksine, bu çocuklar genellikle doğal çevreleriyle, aileleriyle ve komşularıyla daha fazla etkileşimde bulunarak kendilerini ifade etme fırsatı bulurlar. Ancak bu etkileşimlerin çoğu sözlü iletişim biçimindedir ve yazılı ifade becerileri genellikle sınırlıdır. Bu nedenle, kırsal kesimdeki öğrencilerin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi, onları dilsel ve sosyal anlamda daha güçlü bireyler haline getirebilir.

Kırsal kesimdeki öğrencilerin yaratıcı yazma ve hazırlıksız konuşma becerileri arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Her ne kadar yazılı anlatım becerileri sınırlı olsa da bu öğrenciler genellikle güçlü sözlü ifade becerilerine sahiptirler. Hem yaratıcı yazma hem de hazırlıksız konuşma, öğrencilerin hayal güçlerini kullanmalarına, düşüncelerini organize etmelerine ve dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Eğitimciler, kırsal alandaki öğrencilere yönelik eğitim stratejilerini geliştirirken, onların sosyal etkileşimlerinden ve doğal çevrelerinden faydalanarak bu becerilerin gelişmesine katkı sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

- Ak, E. (2024). Yaratıcı Yazma Tekniklerinin İlköğretim 5.Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersindeki Yazılı Anlatım Becerileri Üzerindeki Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi
- Aktaş, A., & Gündüz, O. (2007). Yazılı ve sözlü anlatım: Kompozisyon sanatı (9. basım). Akçağ Yayınları.
- Aktaş, E. ve Bayram, B. (2021). Anlatma becerileri kapsamında 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarına bir bakış: Konuşma ve yazma stratejilerinin kullanımı. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 9(1), 1-18
- Akyol, A. (2021). Hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma becerileri üzerine bir inceleme (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akyol, H. (2021). Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alfaki, I. M. (2015). University Students' English Writing Problems: Diagnosis and Remedy. International Journal of English Language Teaching, 3(3)
- APA, A.B. (2022). Yazmaya yönelik tutum ile yazma becerisi arasındaki ilişki: Bir meta analiz çalışması:, (Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi
- Aydın, İ. S., & Pehlivan, A. (2019). Konuşma türleri. Çetinkaya, G. (Ed.), Konuşma ve eğitimi içinde. (s.119-136)
- Ayrancı, B. B. (2017). 2006, 2015 Ve 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması, International Journal of Language Academy, Aydın Adnan Menderes University
- Aytaş, G. Türkçe Eğitiminde Algı. Akçağ Yayınları: 2016, Ankara.
- Banaz, E. (2024). 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dijital okuryazarlık açısından incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi, 279–290. <https://doi.org/10.48066/kusob.1483671>(Home)
- Bayat, N. (2014). Sürece dayalı yazma yaklaşımının yazma başarısı ve kaygısı üstündeki etkisi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 39(173), 155-168.
- Bayburtlu, Y.S., (2015). 2006 ve 2015 Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. Journal of Turkish Studies, s. 137-158: Ankara
- Betton, N. (2012). Réussir l'oral de français, Paris: Atlande
- Beyreli L., Çetindağ Z., Celepoğlu A., Yazılı ve Sözlü Anlatım. Pegem Yay. Ankara, 9. Baskı. 2017.

- Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, Handbook I: Cognitive domain. Longmans, Green.
- Bozkurt, A., & Arıca-Akkök, Y. (2020). Anadili Türkçe olan konuşucular için konuşma becerisi derecelendirme ölçeği geliştirme çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 102–120.
- Brilliant, J. J. (2005). Writing as an Act of Courage:The Inner Experience of Developmental Writers. Community College Journal of Research and Practice, 29(7), 505-516. <https://doi.org/10.1080/10668920590953971>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri (17. bs.). Pegem Akademi.
- Cohen, L., & Manion, L. (1997). Research methods in education. Routledge.
- Demirel, Ö. (1999). Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirtaş Madran, H. A. (2018). Tutum, Tutum Değişimi ve İkna. Ankara: Nobel Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2015). Sözlü Anlatım: Kuram ve Etkinlikler. İstanbul: Kök Yayıncılık.
- Dilidüzgün, S. (2015). Yaratıcı Yazma: Kuram ve Uygulama. İstanbul: Kök Yayıncılık.
- Dilidüzgün, Ş. (2011). İlköğretim Türkçe derslerinde süreç odaklı yazma çalışmalarının yeri ve önemi. Günay, D., Fidan, Ö., Çetin, B. Ve Yıldız, F. (Ed.). Türkçe öğretimi üzerine çalışmalar içinde (ss. 51-63). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Matbaası
- Durmuş, R. (2024) Ortaokul Öğrencileri Tarafından Yazılan Geleneksel Öykü Metinleri İle Dijital Öykü Metinlerinin Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
- Elbow, P. (1998). Writing with power: Techniques for mastering the writing process (2nd ed.). Oxford University Press.
- Elliot, J. (1991). Action research for educational change. Open University Press.
- Ersöz, A. (2022). Eğitimde istatistiksel analiz teknikleri. Eğitim Yayınevi.
- Evans, J. (2001). Writing in the elementary classroom: A Reconsideration. Heinemann, 88 Post Road West, P.
- Günay, A. (2016). Hazırlıksız konuşma ve dil becerileri: Sosyal etkileşim süreci. Türk Dil Eğitimi Dergisi, 34(2), 125-139.
- Güneş, B. (2014). Hazırlıksız konuşma ve yaratıcı yazma becerileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Güneş, F. (2011). Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 123-148.

- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretimi: Yaklaşımlar ve modeller. Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2014). Konuşma Öğretimi Yaklaşım ve Modelleri. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3 (1), s.1-27.
- Güneş, F. (2014). Türkçe Öğretimi: Yaklaşımlar ve Modeller. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güneş, F. (2015). Konuşma Öğretiminde Uygulanan Yaklaşım ve Modeller. Şahin, A. (Ed.), Konuşma Eğitimi Yöntemler-Etkinlikler içinde. (s.151-175)
- Güneş, F. (2020). Türkçe Öğretiminde “Hazırlıksız Konuşma” Sorunu. The Journal of Limitless Education and Research, 5(2), 109-124. <https://doi.org/10.29250/sead.742337>
- Güneş, F.(2013). Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller, Ankara: Pegem A Yayınları
- Güzelpınar İlkokulu. (2023, Nisan 20). Maarif modeli Türkçe dersi üretim atölyeleri çalışmaları. Güzelpınar İlkokulu. https://guzelpinar.meb.k12.tr/icerikler/maarif-modeli-turkce-dersi-uretim-atolyeleri-calismalari_15774609.html
- Güzelpınar, M. (2023, Nisan 20). Maarif modeli Türkçe dersi üretim atölyeleri çalışmaları. Güzelpınar İlkokulu. https://guzelpinar.meb.k12.tr/icerikler/maarif-modeli-turkce-dersi-uretim-atolyeleri-calismalari_15774609.html
- Harris, T. L. (2001). Teaching writing in the elementary school. McGraw-Hill.
- <https://www.meb.gov.tr>
- Hyland, K. (2007). Writing in the academy: Reputation, education and knowledge.
- Işık Saylık, G., Uyanık, O. ve Yıldız, D. (2024). Halk hikâyelerinin kullanımıyla yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi: bir eylem araştırması. Millî Eğitim, 52 (Özel Sayı), 647-676.
- Karaağaç, G. (2012). Türkçenin Dil Bilgisi. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karabay, Ayşegül. (2012). “Eleştirel Yazma Eğitiminin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Akademik Başarılarına ve Eleştirel Yazma Düzeylerine Etkisi”, TURKISH STUDIES – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/9 Summer2013, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5138>, p. 1729-1743
- Karaca, S. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi Eleşkirt/ Ağrı Örneği. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi YL Tezi: 2018
- Karadağ, Ö. Kelime Öğretimi, Pegem Yay. Ankara:2022
- Karakoç Öztürk, B., & Alyaprak, A. M. (2024). 2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının eğitim programı öğeleri açısından değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 9(2), 1122–1158. [https://doi.org/10.32321/cutad.1558058\(Home\)](https://doi.org/10.32321/cutad.1558058(Home))

- Karakuş M. (2021). Eğitim Ve Yaratıcılık. Çukurova Üniversitesi , Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
- Karatay, H. (2011). Yaratıcı yazma etkinliklerinin yazma becerisi, yazma öz yeterliği ve yazma tutumuna etkisi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 419-437.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (2005). Türkçe öğretimi (10. basım). Engin Yayıncılık.
- Kaya, M., & Aydın, E. (2024). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın karşılaştırılması. Harran Maarif Dergisi, 108-146. [https://doi.org/10.22596/hej.1482003\(Home\)](https://doi.org/10.22596/hej.1482003(Home))
- Kemiksiz, Ö. (2023). Türkçe Öğretiminde Tutum: Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 11, 752-774.
- Kesici, Salih. Konuşma becerisini geliştirmek için kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili çalışmalar üzerine bir inceleme
- Kırbaş, A. (2019). Türkçe öğretmen adaylarının hazırlıksız konuşmada gerekçelendirme düzeyleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Kırmızı, F. Türkçe Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemine Dayalı Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Yazmaya Yönelik Tutuma Etkisi, Yaratıcı Drama Dergisi. (2009).
- Kocatepe İlkokulu. (2023, Nisan 18). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli yaşam becerileri projesi kapsamında yaratıcılık ve girişimcilik. Kocatepe İlkokulu. https://kocatepe.meb.k12.tr/icerikler/turkiye-yuzyili-maarif-modeli-yasam-becerileri-projesi-kapsaminda-yaraticilik-ve-girisimcilik_15776644.html
- Köse, V. (2019). 6. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi üzerine bir çalışma (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kunt, S. (2025). 5. sınıf Türkçe 1. ders kitabının Erdem Değer Eylem Modeline göre incelenmesi. Ege Üniversitesi Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı (ss. 794). Ege Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M.; Kiraz, B. (2020). Hazırlıksız konuşma stratejileri. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (20), 167-189. DOI: 10.29000/rumelide.791129.
- Larkin, M., & Perry, S. (2012). The influence of creative writing on cognitive and emotional development in children. Journal of Educational Psychology, 104(2), 389-404. <https://doi.org/10.1037/a0026089>
- Lucas, S. E. (2008). The art of public speaking. McGraw Hill.

- Maarifin Sesi. (2023, Temmuz 5). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe dil eğitiminde estetik eğitim üzerine bir inceleme. Maarifin Sesi. <https://www.maarifinsesi.com/turkiye-yuzyili-maarif-modeli-turkce-dil-egitiminde-estetik-egitim-uzerine-bir-inceleme/>
- MEB (2002). Türkçe Yazı Programı 6-7-8. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2017). Türkçe Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Metin, M. (2014). Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Miller, C. R., & McDonald, R. (2010). Creative writing and critical thinking in secondary education: Bridging the gap. *English Journal*, 100(2), 64-70. <https://doi.org/10.2307/42003048>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Yazarlık ve yazma becerileri öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkçe öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mutluer, Celal (2013). "Sosyal Bilgiler Programlarında Yer Alan Beceriler Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşleri (İzmir Menemen Örneği)", *TURKISH STUDIES – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, ISSN: 1308-2140, Volume 8/7, Summer 2013, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5236> p. 355-362.
- Nawi, R. A., Yasin, B., & Champion, C. R. (2015). Impromptu: great impromptu speaking is never just impromptu. *Studies In English Language And Education*, 2(2), 144-157.
- Özbay, M. (2006). *Yaratıcı yazma ve yazılı anlatım*. Eğitim Yayınları.
- Özbay, M. Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II, Öncü Kitap, Ankara, 2006.
- Özdemir, E. (2016). Yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1373–1391. <https://doi.org/10.7884/teke.707>
- Öztürk, H. (2020). Ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 8(2), 155–170

- Peksöz, M. (2025). 2024 İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-4. Sınıflar) ile 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (1-8. Sınıflar) karşılaştırmalı incelenmesi. *Temel Eğitim*, 7(27), 18–33. [https://doi.org/10.52105/temelegitim.1538201\(Home\)](https://doi.org/10.52105/temelegitim.1538201(Home))
- Saylık Işık, G. (2023). Halk hikâyelerinin 8. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine etkisi [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sever, S. (2013). Dil ve Anlatım Öğretimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sevim, O. 2019: Yazı Dili ve Özellikleri. *Türk Dili 1 Yazma Eğitimi* (sy.27-48)
- Silva, P. A. (2011). Creative writing workshops and their effect on student self-expression. *Journal of Writing Research*, 3(1), 1-17. <https://doi.org/10.17239/jowr-2011.03.01.01>.
- Smith, R. C., & Norem-Hebeisen, A. (2010). Children's development of writing skills and creativity. *Journal of Child Development*, 81(3), 515-528. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2010.01428.x>
- Steinberg, R. (2013). Creative writing and improvisational speaking: Their interrelationship and pedagogical implications. *Journal of Teaching Writing*, 27(2), 23-39. <https://doi.org/10.1080/07294360.2013.752101>
- Susar Kırmızı, F. (2011). Yaratıcı yazma için değerlendirme ölçütleri formu geliştirme çalışması. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 11(2), 933–939.
- Swan, M. (2013). The influence of spontaneous speaking on language acquisition. *Journal of Applied Linguistics*, 23(4), 341-359. <https://doi.org/10.1016/j.jal.2013.01.003>
- Şimşek, Ş. Bulut, F. Bir Yaratıcı Yazma Etkinliği Olarak Küçürek Öykü İle Değerler Eğitimi. *TÜRKÜL Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi* 2020, Yıl 8, Sayı: 23 SY:185
- TDK Türkçe Sözlük (2011), Ankara
- Temizkan, M. (2010). Öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına göre düzenlenen Türk Dili 2 dersinin konuşma becerisine yönelik tutumlarına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 86-103.
- Temizyürek, F. & Erdem, A. (2012). Yazılı anlatım becerisini geliştirme sürecinde yaratıcı yazma etkinliklerinin etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 194, 12–26.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 113-131.

- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2017). Konuşma eğitimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tompkins, G. E. (1982). Seven Reasons Why Children Should Write Stories. *Language Arts*, 59(7), 718-21.
- Topçu, E., & Gökçe, E. (2015). Ortaokul  ğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine bir değerlendirme. *Eğitim ve  ğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 280–289.
- Uyđun, A. ve  etin, D. (2020). 2018 Türkçe dersi  ğretim programındaki yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluğu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 1-13.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Yazgın E.,Y. Erken  ocuklukta Yaratıcılık ve Yaratıcı  ocuk Etkinlikleri, Pegem Yay. Ankara: 2020.
- Yeşiltepe Sağlam,  . (2010). 7. sınıf  ğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. bs.). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. bs.). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, F. F.: Johari Penceresi Ve Otantik Liderlik: Geri Bildirim Ve Kişisel Açılım İle Kişisel Farkındalık Ve İlişkilerde Şeffaflık. Örgütsel Davranış Kongresi, Melikşah Üniversitesi, 6-8 Kasım 2014, Kayseri (s.313-322)
- Yüceer, D. (2014). Türkçe  ğretmenliği Birinci Sınıf  ğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri  zerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Zorbaz, K.Z. (2010). İlköğretim okulu  ğrencilerinin yazma kaygı ve tutukluğunun yazılı anlatım becerileriyle ilişkisi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi

EKLER

Ek 1: Hazırlıksız Konuşma Konuları

1. Sosyal medyanın yararları ve zararları nelerdir?
2. Okullar olmasa hayat nasıl olurdu?
3. Farklılıklarımız bizi nasıl benzersiz kılar?
4. Hatalarımızdan ders çıkarmalı mıyız?
5. Büyüklerimizle vakit geçirmek önemli midir?
6. Sevdiğiniz bir yemeği tarif eder misiniz?
7. Topluluk önünde güvenle nasıl konuşulur?
8. Hatalarımızdan pişmanlık duymalı mıyız?
9. En sevdiğiniz film hakkında bilgi veriniz.
10. Zorluklar nasıl fırsatlara dönüştürülür?
11. Kendi hataların hakkında dürüst olmak gerekli mi?
12. Psikolojik sağlığını korumak için neler yapıyorsunuz?
13. Fiziksel sağlığımızın dinçliği için neler yapılabilir?
14. “Bağışlar sizi mutlu eder.” görüşüne katılıyor musunuz?
15. Pozitif düşünce hayatımızı nasıl etkiler, nasıl değiştirir?
16. Sağlıklı bir hayata başlamak için neler yapılabilir?
17. Başarılı olmak için disiplinli olmak gerekir sözüne katılıyor musunuz, neden?
18. Zamanı nasıl yönetmeliyiz? Vakıt neden önemlidir?
19. Müziğin iyileştirici gücü var mıdır? Örnek veriniz.
20. İnternetsiz yaşamak mümkün müdür?
21. Bir süper gücün olsa bu ne olurdu ve onunla ne yapardın?
22. Çoktan seçmeli testlerden oluşan sınavlar mı daha yararlı, yoksa diğer sınavlar mı?
23. Özgürlük nedir?
24. Kişilik özelliklerinizin güçlü ve geliştirilebilir yönlerini tanıtınız.
25. Teknolojinin hayatımızdaki yeri ve öneminden bahsediniz.
26. Savaşlar, çocukları nasıl etkiler?
27. En sevdiğiniz müzik türü nedir, neden?

28. Zorbalık nedir? Zorbalığı durdurmanın en iyi yolları nelerdir?
29. Daha iyi bir insan olmak nasıl mümkün olur?
30. Bir yazar olsaydınız nasıl bir kitap yazardınız?
31. En sevdiğiniz mevsim/hayvan/çiçek hangisidir? Neden?
32. Dünyada neleri değiştirmek isterdiniz?
33. Mutluluk nedir? Hep mutlu olmak mı gerekir, bu mümkün müdür?
34. İkinci bir dil öğrenmek neden önemlidir?
35. Kitap okumak insana nasıl fayda sağlar?
36. Hastalıklar nasıl yayılır?
37. İyi bir arkadaşın özelliklerini anlatınız.
38. Bir meslek seç ve bu mesleğin avantajlarını ve zorluklarını anlat.
39. Zaman makinesi icat edilseydi hangi döneme giderdin, neler yapardın?
40. Nasıl tasarruf edilir? İsraf etmemek neden önemlidir?
41. Başınızdan geçen bir anınızı paylaşınız
42. Türkiye'nin farklı bir şehrini ziyaret etme şansın olsaydı hangi şehri seçerdin, neden?
43. Hayallerinizden bahsetmek nasıl hissettiriyor? Hayallerinizi paylaşabilir misiniz?
44. Bu zamana kadar okuduğun en güzel kitabı tanıtabilir misin?
45. Sosyal medya reşit olmayan çocuklar için nasıl tehlikeli olabilir?
46. Hangi tarihi kişiyi daha yakından tanımak isterdin? Neden?
47. İnsanlarda hayran olduğunuz, örnek aldığınız özellikler nelerdir?
48. Temizliğin hayatımızdaki yeri ve önemi nedir?
49. Çok sevdiğiniz bir filmi veya diziyi kısaca anlatınız.
50. Empati kurmanın önemini açıklayınız.
51. Aile, başarı, sevgi kavramlarının sizdeki çağrışımları hakkında kısa bir konuşma yapınız.

Ek 2: Yaratıcı Yazarlık Konuları

1. Gece, tren, fener, deniz, çilek, kalem, oyuncak ayı, yıldız, koltuk, parfüm kelimelerinden 4-10 tanesini seçiniz. Bu kelimelerden yola çıkarak özgün bir fabl, masal veya öykü yazınız.
2. Dere, top, örtü, çadır, yıldız, armut, müzik, halı, uçak, orman kelimelerinden en az 4 en fazla 9 kelime seçerek içinde bu kelimelerin yer aldığı bir masal veya hikâye yazınız.
3. Konusunu ve türünü sizin seçeceğiniz bir metin yazınız.
4. “Güzel” kelimesinin sizde çağrıştırdığı kelimelerin yer aldığı bir kavram haritası oluşturunuz, bağlantılı kelimelerden hareketle bir öykü yazınız.
5. Daha önce okuduğunuz ya da dinlediğiniz bir masalı düşünün. Bu masalı kendi hayal gücünüzle yeniden yazın.
6. Şiir/masal/hikâye/deneme/anı türünde betimlemelerin ağırlıklı olarak yer aldığı öyküleyici veya bilgilendirici bir metin yazınız.
7. MEB okul kitabında yer alan bazı metinler seçilir. Bunların başı okunur, devamının yeniden yazılması istenir.
8. MEB okul kitabındaki görsellerden hareketle türü serbest yeni metinler yazılır.
9. Filistin’de yaşayan çocuklara bir mektup yazınız.
10. Bir sabah bir kukla olarak uyandınız. Malzemeniz, görünüşünüz nasıl, neye benziyor? Nasıl bir yerdesiniz? Ne amaçla kullanılıyorsunuz? Başınıza nasıl olaylar geliyor? Bu bilgilerden yola çıkarak bir öyküleyici bir metin yazınız.

Ek 3: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.12.2024-E.121005

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-95531838-050.99-121005
Konu : Etik Kurul Kararı

26.12.2024

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

İlgi : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 16.12.2024 tarih ve 119894 sayılı yazısı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi yazısına istinaden Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ'ın danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Sena KUNT'un "**Ortaokul Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri ile Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişki**" başlıklı bilimsel araştırması Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunca incelenmiş olup, 26.12.2024 tarih ve 476 sayılı karar ile söz konusu araştırmaya izin verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Ebubekir BAKAN
Etik Kurulu Başkanı

Ek 5: MEB İzni

Adı Soyadı: SENA KUNT

Araştırmının Adı: Ortaokul Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri İle Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişki

Araştırmının Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmının Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Yukarı Gözlüce Öğretmen Burçin Özdemir Ortaokulu

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: AĞRI

Veri Toplama Aracının Başlığı: Yaratıcı Yazma İçin Değerlendirme Ölçütleri Formu (YİDÖF) ve Anadili Türkçe Olan Konuşucular İçin Konuşma Becerisi Derecelendirme Ölçeği

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 13.01.2025

Araştırmının Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 13.01.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni AĞRI İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

Ek 7: Tez Öneri Onay Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.01.2025-E.122177

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sayı : E-79452880-300-122177
Konu : Tez Önerisi(Sena KUNT)

08.01.2025

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Müzahir KILIÇ

İlgi : DAĞITIM YERLERİNE

Lisansüstü danışmanlığını yürüttüğünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Sena KUNT'un "*Ortaokul Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri İle Yaratıcı Yazma Becerileri Arasındaki İlişki*" başlıklı tez önerisi, Enstitümüzün 19.04.2024 tarih ve 2024/19 sayılı yönetim kurulu kararıyla onaylanmıştır. Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Fatih ÖZTOP
Müdür Yardımcısı

Ek:EYKK

EK-9: Öğrenci Yazılarından Örnekler:

♡ < minosun Güçlüğü > ♡

Bir gece, denizin kenarında uzanmışım gök yüzünde Parlayan
yıldızlar izliyordum Karanlıkta biraz Korkanlıkta Korktuğum için
elimde bir Fener vardı. bir ağacın arkasında Güçlükler duydum
ağacın arkasına baktığımda Küçük bir Kedinin ayağı
bir dalda takılmıştı ve ben o kediye yardım
ettim o Kedi minos ismi koydum. minos Çok açtı
ve minosa Süt verdim. Sütü içtikten sonra benim
Cadırımda oyuncak ayılar vardı böyle minos Çok
güzel ayılar oynadık Sonra minosa masal
Okudum ve Çok eğlendik.

Gece yolculuğu

Bir gün trende New York'a doğru yoldayken Ben'im

bindiğim trenle ilgili bir evsane vermiş.

Evsaneye göre bu trende ışıklar söndü yine acılıyormuş.

Işık kapalıktan bir hayalet gelip insanları iskelete çeviriyormuş.

tam o sırada ben trendeyken ışıklar kısıldı.

ve tekrardan açıldığında yanımdaki adam iskelete dönüşmüştü.

Bende fırlık attım. Herkes yanımdaki adamı baktığında başırdı. trende felisan adam yanına geldi.

Ve yanımdaki iskeleti alıp gitti. adam biraz

ürkütücüydü. Biraz sonra yine geldi - elinde bir tane oyuncak ayı koydu oyuncak ayının bir tane gözü vardı.

Bende adamdan biraz şüphelendim. Biraz sonra fak

Susamıştım ve trenin kontrol merkezine gittim.

Kontrol merkezine vardığımda felisan adam az evvel götürdüğü iskeleti kemiriyordu beni gördüğünde

trenin üst kapağından kaçtı bende feneri alıp pesinden

ondan daha hızlıydım. Sonunda bir vagona atlıyordum. Ama ben

arkasından hemen bende vagona sırdım. Orde bir

sırı iskelet vardı. Ardından trendeki tüm

yolcular geldi. Güvenlik hemen suçlu yakaladı.

Herkes olduğu vagona geri döndüler. bende

kendi vagonuma gittim. yekle şık 30 dk sonra

New York'a vardık indigimde tüm ailem beni

bekliyorlardı Özlem sidersikten sonra yolculuğumda

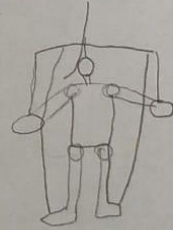
olan biteni anlattım.

sabah uyanınca bir MaRRkete SATIŞA GİRİNGE çok heyecanlıydım
 7AŞLI bir AdAM MaRkete gelince TORUNU
 için bir kukla ARIYORDU beni GÖRÜNCE
 TORUNU için işi bir oyuncak olduğunu
 düşünüyordu ve beni AlIP evine
 götürdü ve kuklayı GÖRÜNCE çok
 Mutlu oldu TORUNUN Adı MİRAS'TI
 MİRAS kuklayı AlIP Odasına KOSTA
 kuklamın Adını Ahmet koyuyordu
 Ahmet gece yıldı kaydı GÖRÜNCE
 bir dilek tuttu ve söyle dedi
 ben keşke bir İNSAN olseydim sabah
 UYANINCA Hareket ettiğini görünce çok mutlu olmuştum
 MİRAS'tan gelince çok zasmıştı Ahmet
 dedi Sevin gibi ARKadaşım Söyle
 için bir dilek tutum olduğunu
 karşımdayım MİRAS çok Mutlu olmuştum
 Mutlu Mesut ASKİLER 35
 25

SON

kukla ARKadaşım

Ahmet

GECE FENERİ?

Bir varmış bir yokmuş devler teller pınar pınar herhar iken.

Ahmet o gün çok mutluydu çünkü akşam olunca dedelerine gidecekti. O gün hava çok güzeldi. Ahmet son dersi çok başarılıca bekliyordu. Sonunda beklenen o an geldi. Ahmet hoşamrak eve gitti bütün hava güzeldi. Ahmet ağıllıklarla eve gitti çünkü çok korkmuydu. Eve gider gitmek akşama kostu dedelerini yaptı ve yemek yemeğe gitti.

Çünkü ne kadar geç gelirse dedelerine okadar geç gideceklerdi. Yemeğini yedi ve arabaya kostu ninesi bağırarak eşyalarını aldı. dedi. Ahmet evet anne dedi. Ahmet son olarak dedesinin armağan ettiği Feneri aldı ve arabaya bindiler ve Ahmet babasına kaç saat yolda gidecekti. Babasında 2 saate ordaydı. dedi. Ahme dakada bir Saati soruyordu.

Sonunda beklenen an geldi. Arabadan indi ve dedesinin kucağına kostu. Selamlaştılar ve Ahmet hemen Salona kostu ve yumuşacık koltuğa oturdu. Akşam yemeğine oturdu ve afiyetle yemeğini yedi.

dışarı çıktı ve Gilekleri tati. Gece Fenerleri

O kadar güzeldi ki. uyumaya kostu dişlerini fırçaladı ve uyudu. Sabah olunca kışkırtı yaptılar ve yola koyuldular. Eve gelince biraz dinlendi kitap Okudu.

GE

GECEİN SESSİZLİĞİ

G Gemi ile denizin ortasında demir vuracak
bir kıyı arıyorduk. Hava sisliydi. Rüzgar ağırlık
atıyormuşcasına esiyordu. Hava sisli olduğundan
dolayı kutup yıldızını bulamıyorduk.
Tayfa den biri uzaklarda ışık olduğunu gördü.
Gemi ile güce olsa ışığı geldiği yöne doğru
yelledik. Fırtına olduğundan kayalara çarptık.
Geminin iç su alıyordu. Hemen gemiden atladım.
Atlamamla geminin alabora olması bir oldu.
Kıyı yakın olduğundan kıyıya çıkmam yakın oldu.
Kumların üzerine yattım. Geceğin sessizliğinde
tek başıma kalmıştım. Arkadaşlarımın
hepsi gemide kalmıştı. Yüksek ihtimalle boğulmuşlardı.
Uyandığımda sabah olmuştu.
Karnım acıkmıştı. Hayatta kalmak için
yiyecek bir şeyler bulmak zorundaydım.
Aklıma bir dal parçası alıp balık yakalamak
geldi. Zaman kaybetmeden dal parçasının ucunu
siçirileştirdim ve denizden balık avladım.
Peki ya avladığım balıkları nasıl pişirecektim?
Yerde cakmak taşı buldum ve ateş yaktım.
Balıkları pişirip yedim. Günlük
Günler, aylar böyle geçti.
Sonunda bir gemi ile kurtarıldım.

Gece resimci'si

Bir gün bir acut ekuldan gelalikten sonra resim yopa cekmis
Ama bitirli ilet agromiyordu gce tam uyuyarken aklina gelmis
Ve resim ypmaya baslamis ama bitirli fereri bulamamis en son
aklina gelmis pyuncak tirecin yorinda abluqrau haterclarmis ve on
agip resim ypmaya baslamis ama odada arkadası Nurubhin Parfüm
Kokusu gelmis. Ahmet'in Parf me alerjisi varmis o guzden bası agrom-
aya baslamis. Kottuga uzerip dinlenmeye baslamis. Ahmet'in anesi
Birden odaya girmis ama anası S gl k konusunda pek iyi
degilmis. ama bir fikri varmis ona agru kasici vermis. Sonra biden
odaya bir g luk gircli. o g luk bir cinmis o zaman ahmetle
ag k bayilmis ama oda arkadasının Parf ms g l ge gelince
G l kte bayilmis N r dah k kt g nda herkez bayilmistr ..

Bir Sabah uyandıgımda Kukla ydım Gök mutlu olmuştum
ama Kolumu kaldırmak istiyordum iplerden dolayı kaldırılamıyordum
Gök üzgündüm Sahibim gelip beni dışarıya götürdü Gök
Güzel yerlere gittik tiyatroya, Sinemaya, gittik. Bir diğer
Sabah, Yumur'dan dolayı dışarıya çıkamı yorduk Sahibim
benim Kolumu oynatıyordu Gök mutlu olmuştum
ama yine de Gök endişeliydim çünkü insanken oyuncak
oldum. Son uyanışımda rüyaymış hemen anneme söyledim
aimen Gök görmüştü.

"BİR SABAH UYANDIYMDA KUKLA OLMUŞTUM"

Geceleri Annem beni uyuturdu. Geceleri Annem beni uyuturdu.

Geceleri Sabah birer turlu izledim sonra gıcık oldum
sonra Annemdeki oğlun okula gideceğin gibi uyan ben
hemceğizimi fışkırdım sonra her uyanımda Sabah
okula kahvaltımı yaptım. Çantamı aldım okula
gittim. Dersimi dinledim sonra eve gittim, o yandaklar
okulda Akşam oldu. Benimle yıldıztı.
Sevirdi ve çok sevildi. Çok sevildi.

SİHİRLİ KUKLA CAN

ben küçükçük bir kuklaydım ben mazahsatışa çıkınca hiç kimse beni almak
istemedi ama bir gün bir adamgeli torunu için bir oyuncak arıyordu
beni gördüce torununun beğeneceğini düşündü ve beni aldı.
beni eve götürünce torunu hemen hızlıca dedesinin yanına koştü
dedesinin evi marangoz dükkanıydı torunun adı aslandı dedesi
kuklayı gösterince aslan çok sevindi aslan kuklayı aldı
ve hemen evine koştü aslan beni çok sevdi aslan benim
çok değerli olduğumu düşünüyordu çünkü ben onun tek
oyuncakıydım. aslan beni çok sevmiştü benim adımı
Can koymuştu bir gece yıldız kaydı ben söyle dedim
umarım hareket ederim. deyince uyudu Sabah kalkınca
kendini çok hareketli olduğunu hissetti yor du ve ayağa kalktı
aslan onu görünce çok şaşımıştı aslan gözlerine inanmamıştı
kukla can söyle dedi artık seninle oynaya bilirim ve arkadaş siz kalmadın
deyince can çok mutlu olmuştu ve kukla canla beraber mutlu mesut
yaşadılar

SON

umuduna kesme kendine inan
ve yalancının zihniyetini yal
ve mutlu ol.♡

GECE NİN HÖRÜNDE

Gece deniz fenerini kontrol etmeye gittim giderken 2 tane
gilek vardı fenerin üstünde değiken deniz çok büyüktü
eve giderken tiren jördüm eve gidince ders çalışıyordum
halimden hoş bulmuştum kollarımdan aldım ödevimi yaptım sonla
dışarıya çıkıp oyun oynadım yıldızlara baktım akların ara-
sında ayı jördüm gılgık atım hoş hoş evc gitim
ve babamın aneme anladım. ve son.

GECE'NİN KARANLIGI

Gecenin Karanlığında korkunc bir trende
Yalnız ben vardım yolculuk ederken
Karanlıktan bir gılgık sesi geldi
çok merak ettim ve trenden
indim karanlıkta doğru yürüdüm
gılgığın geldiği yere ulaştım
ne göreyim? bir kız
ve bebekle ağlıyorlardı. yardım
etmeye çalıştım ve onları
trene götürdüm ve karanlıkta
giderken bir kişi pencereye tok
tok vurdu kız ve bebek uyumustular
ben çok korktum 25 metre
kalmış eve ulaşmaya o sesle
kız yandı ve bana sordu
abla o kimdi ben onu
korkutmamak için bendim dedim
ve eve geldik trende indik
ve uyumaya gitik çok korkuyordum
Sabah oldu ve kızı herseyi anıttım

Çocuk ; Sevgidir, yaşama arılan umuttur.

Her çocuk ; kim olduğunu, ailesini, çevresini tanımaya çalışırken adım adım öğrenir haklarını. Çocuk olmanın mutluluğunu anne kucığında yaşarken hangi hakların daha önemli olduğunu ve bu hakların sınırının nerede başlayıp nerede biteceğini bizzat yaşar.

Çocuk olmak özel olmaktır. Her sevginin katıksızını duyumsamaktır. Her planda biriktik olduğunu hissettiren dünyaya sunulan bir tane değil gökyüzünü kaplayan sayısız yıldızlardır. Çocukluk kulağa ne kadar da güçsüz bir kavram gibi geliyor değil mi? Oysa çocukluk insan yüreğinin kaldıracağı kadar büyük bir güçtür. Aslında doğarken hepimiz güçsüz yiki kim olduğuna, haklarına, çevresini tanımaya çalışır. Biraz daha büyüyünce en önemli olan şeyi yani haklarını tanımaya çalışır. Her ne kadar Dünya Şehit Çocuklar Günü olan bir dünyada çocuk hakları diye bir sayı söz konusu olmasada biz haklarımızla gururuz. Her ne kadar çocukların olduğu ülkeler bombalansa da biz haklarımızla gururuz. Çocukların hakları herden gökyüzüne kadar uzanır ama çocukların haklarına ulaşmasını engelleyen insanlarm onların fakatlerini tutup haklarına ulaşma engel olan cahil insanlardır.

Etik ilkeler: Çalışmam gerçeğe uygunluk, bilimsel araştırmanın zarar vermemesi, yazarların belirtilmesi, dürüstlük, insan onuruna ve emeğine saygı, özerklik, adalet, akademik özgürlük, sorumluluk, güven, güvenilirlik, doğruluk, nesnellik, açıklık, özeleştiri, koruma, çevreye, doğaya ve canlı haklarına duyarlılık bu ilkelerin temelinde meydana gelmiştir.

SENA KUNT KARA
TEMMUZ 2025

ÖZGEÇMİŞ

2015 yılında Sabahattin Zaim Anadolu Öğretmen Lisesi’nden mezun oldu.

2019 yılında Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Öğrencilik yıllarında hobi olarak radyo programcılığı, metin yazarlığı ile ilgilendi.

Ağrı-Hamur/Yukarı Gözlüce ÖBÖ Ortaokulu’nda Türkçe Öğretmeni olarak görev yaptı. İstanbul/Başakşehir’de görevine devam etmektedir.

Hizmet içi eğitimler kapsamında Etkili İletişim, Yaratıcı Drama, Sosyal Liderlik gibi pek çok alanda eğitimler aldı.

2024-2025 Eğitim Öğretim döneminde “Geleceğin Yazarları” projesi kapsamında “Kaleminden Kalbe” adlı kitabın editörlüğünü yürüttü.

Mart 2025 tarihinde “5. Sınıf Türkçe 1. Ders Kitabının Erdem Değer Eylem Modeline Göre İncelenmesi” adlı bildirisi kongre kitabında yayınlandı.

2025 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi’nde yüksek lisansını tamamladı. Bu süreçte “Yabancılarla Türkçe Öğretimi” sertifikasını aldı.

Önümüzdeki dönemde doktora çalışmasına başlamaya niyetlenmektedir.